

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**YETİŞKİN BİREYLERDE KİŞİLERARASI ŞEMALAR VE
PROBLEM ALANLARI İLE KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

**MUKADDES BALKAN
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Gülçin ŞENYUVA**

İSTANBUL 2025

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**YETİŞKİN BİREYLERDE KİŞİLERARASI ŞEMALAR VE
PROBLEM ALANLARI İLE KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

**MUKADDES BALKAN
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Gülçin ŞENYUVA**

İSTANBUL 2025

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
TEZ/PROJE SAVUNMASI
TUTANAK FORMU

DOKÜMAN NO: ENS.FR.007
İLK YAYIN TARİHİ:
REVİZYON NO:
REVİZYON TARİHİ:
SAYFA NO: 2 / 3

Tez Savunma Tarihi: 23.../.../...
YETİŞKİNLERDE KİŞİLERARASI ŞEMA VE PROBLEM ALANLARININ KAZANILIK ÇEVİ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ (Bu kısım büyük harf ve bold italik olarak doldurulacaktır.)" adlı tez çalışması, aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü ..Klinik Psikoloji.. Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ / PROJESİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Ünvanı, Adı-Soyadı
Anabilim Dalı, Üniversite Adı

İmza...

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi/Proje olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum.

Üye: Ünvanı, Adı-Soyadı
Anabilim Dalı, Üniversite Adı

Dr. Öğr. Üyesi Gökçe Gökçelik
Haliç Üniversitesi Psikoloji

İmza...

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi/Proje olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum.

Üye: Ünvanı, Adı-Soyadı
Anabilim Dalı, Üniversite Adı

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan Ötçen
Haliç Üniversitesi Psikoloji

İmza...

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi/Proje olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum.

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi/Proje olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

..... Ünvanı, Adı-Soyadı
.....Enstitüsü Müdürü

Mukaddes Balkan YL Tez 29.05.25

ORJİNALLIK RAPORU

% 14	% 11	% 12	% 7
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	Submitted to Beykent Universitesi Öğrenci Ödevi	% 2
2	acikerisim.gelisim.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
3	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	% 1
4	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	% 1
5	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	% 1
6	dspace.ankara.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
7	Önen, Lukman. "Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Motivasyonları İle Rekreasyonel Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörlerin İncelenmesi", Necmettin Erbakan University (Turkey), 2024 Yayın	<% 1
8	hdl.handle.net İnternet Kaynağı	<% 1
9	Alkaç, Dilsan. "Lisans Düzeyinde Turizm ve tip Öğrenimi Gören Öğrencilerin Sağlık Turizmi Hakkındaki Algi Düzeylerinin Belirlenmesi:	<% 1

ETİK BEYAN

Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

o Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,

o Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,

o Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,

o Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,

o Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Mukaddes BALKAN
23.05.2025

ÖZET

YETİŞKİN BİREYLERDE KİŞİLERARASI ŞEMALAR VE PROBLEM ALANLARI İLE KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Haliç Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Gülçin Şenyuva
Haziran 2025, 120 sayfa

“Karanlık üçlü” kişilik özellikleri; narsisizm, makyavelizm ve psikopatiden oluşmaktadır. Bireyin gelişiminin sağlıklı ilerlemesi için diğer kişilerle ilişki kurabilme yeteneği önemli rol oynar. Bu ilişkilerde bireyin benliği ve diğerleri hakkında geliştirdiği zihinsel temsiller, davranışsal, duygusal ve bilişsel olarak kişilerarası şemalar aracılığıyla şekillenir. Bazı bireyler diğer insanlarla ilişki kurmak için gerekli olan becerilere sahipken diğer bireyler, sosyalleşme esnasında stresli, kaygılı ve mutsuz olarak kişilerarası problemler yaşamaktadırlar. Kişilerarası döngüsel model, bu ilişkisel özellikleri dairesel bir yapıda organize eder. Bu bilgiler ışığında yapılan çalışmanın amacı, Türkiye’de yaşayan 18-65 yaş arası karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin şemaları ve ilişkilerindeki problem alanlarının değerlendirilmesidir. 447 kişi ile yürütülen bu çalışma ilişkisel tarama modeliyle yapılan nicel bir çalışmadır. Çalışmada “Sosyodemografik Bilgi Formu”, “Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması”, “Kişilerarası Şemalar Ölçeği” ve “Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-32) Türkçe Formu” kullanılmıştır. Değişkenlerin ortalama puanları arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla “Pearson Korelasyon Analizi”; Makyavelizm, narsisizm ve psikopati değişkenlerinin yordayıcılarını belirlemek amacıyla “Hiyerarşik Regresyon Analizi”; iki gruptan oluşan kategorik değişkenlerin SD3-T, IIP-C ve bunların alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları arasındaki farklılığı tespit etmek amacıyla “Bağımsız Örneklem T-testi”; grup sayısı üç ve fazlası olan kategorik değişkenlerin puan ortalamaları arasındaki farklılığı tespit etmek amacıyla ise “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, karanlık üçlünün tüm alt boyutlarında erkeklerin kadınlara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldıkları, erkeklerin kişilerarası problemler alt boyutlarından, kinci-benmerkezci ve baskın-kontrolcü boyutlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu, karanlık üçlü bireylerin kişilerarası şemalara sahip olduğu ve diğer kişilerle hangi kişilerarası alt boyutlarda problemler yaşadığı anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Karanlık üçlü, subklinik narsisizm, psikopati, makyavelizm, kişilerarası şemalar ve kişilerarası problem alanları

ABSTRACT

AN EVALUATION OF INTERPERSONAL SCHEMAS AND PROBLEM AREAS IN ADULT INDIVIDUALS IN RELATION TO DARK TRIAD PERSONALITY TRAITS

Haliç University
Institute of Graduate Studies
Department of Clinical Psychology, Master's Thesis
Supervisor: Asst. Prof. Gülçin ŞENYUVA
June 2025, 120 pages

The “dark triad” personality traits consist of narcissism, machiavellianism and psychopathy. The ability to establish relationships with other people plays an important role in the healthy development of the individual. In these relationships, the mental representations that the individual develops about himself and others are shaped through behavioral, emotional and cognitive interpersonal schemas. While some individuals have the skills necessary to establish relationships with other people, other individuals experience interpersonal problems such as stress, anxiety and unhappiness during socialization. The interpersonal circular model organizes these relational traits in a circular structure. The purpose of the study conducted in light of this information is to evaluate the schemas and problem areas in the relationships of individuals with dark triad personality traits between the ages of 18-65 living in Turkey. This study, conducted with 447 people, is a quantitative study conducted with the relational screening model. In the study, “Sociodemographic Information Form”, “Turkish Adaptation of Abbreviated Dark Triad Scale”, “Interpersonal Schemas Scale” and “Turkish Form of Inventory of Interpersonal Problems (IIP-32)” were used. “Pearson Correlation Analysis” was used to examine the relationships between the mean scores of the variables; “Hierarchical Regression Analysis” was used to determine the predictors of Machiavellianism, narcissism and psychopathy variables; “Independent Samples T-test” was used to determine the difference between the mean scores of categorical variables consisting of two groups regarding SD3-T, IIP-C and their sub-dimensions; and “One-Way Analysis of Variance (ANOVA)” was used to determine the difference between the mean scores of categorical variables with three or more groups. According to the research results, it is understood that men have significantly higher scores than women in all sub-dimensions of the dark triad, that men have higher scores than women in the sub-dimensions of interpersonal problems, the dimensions of spiteful-egocentric and dominant-controlling, and that dark triad individuals have interpersonal schemas and in which interpersonal sub-dimensions they experience problems with other people.

Keywords: Dark triad, subclinical narcissism, psychopathy, machiavellianism, interpersonal schemas and interpersonal problem areas

TEŞEKKÜR

Hayatımın her döneminde olduğu gibi, tez yazım sürecimde de desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, her zorluğu birlikte aşarak yanımda olan canım anneme en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi tüm emekleriyle beni her daim destekleyen aileme sonsuz teşekkür ederim.

Bu süreçte yanımda olan, moral ve motivasyonunu bir an olsun eksik etmeyen, tezimde en büyük destekçilerimden biri olan sevgili arkadaşım Buket YAZICI'ya gönülden teşekkür ederim.

Tez çalışmam boyunca rehberliğiyle bana yol gösteren, bilgi ve birikimiyle sürecimi değerli kılan kıymetli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Gülçin ŞENYUVA'ya saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Yüksek lisans eğitimim süresince katkılarını esirgemeyen, bilgi ve deneyimleriyle beni besleyen tüm hocalarıma; mesleki yolculuğumda bana ilham olan meslektaşlarıma ve birlikte büyüdüğüm tüm dostlarıma içtenlikle teşekkür ederim.

Mukaddes BALKAN

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

	Sayfa
ÖZET.....	IV
ABSTRACT	V
TEŞEKKÜR	VI
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	VII
ÇİZELGELER DİZİNİ	X
ŞEKİLLER DİZİNİ	XI
SİMGELER DİZİNİ	XII
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	1
1.2. Araştırmanın Problemi	1
1.3. Araştırmanın Hipotezleri	1
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	2
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	2
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	3
2.1. Kişilik	3
2.1.1. Kişilik Kuramları	3
2.2. Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri.....	5
2.2.1. Karanlık Üçlü Alt Boyutları	7
2.2.1.1. Narsisizm.....	7
2.2.1.2. Psikopati.....	8
2.2.1.3. Makyavelizm.....	10
2.3. Şema	11
2.3.1. Şema Terapi: Kavramsal Model.....	11
2.3.1.1. Kişilerarası Şemalar.....	13
2.4. Kişilerarası Problemler	14
2.4.1. Kişilerarası Döngüsel Model.....	16
2.5. Literatürde Yapılan Benzer Araştırmalar	18
2.5.1. Karanlık Üçlü, Kişilerarası Şemalar, ve Kişilerarası Problemler Arasındaki İlişkileri İnceleyen Benzer Çalışmalar.....	19
2.5.2. Karanlık Üçlü ve Erken Dönem Uyumsuz Şemalar Arasındaki İlişkiyi İnceleyen Çalışmalar	19
2.5.3. Karanlık Üçlü ve Kişilerarası İlişkiler Arasındaki İlişkiyi İnceleyen Çalışmalar	20

2.5.4. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar ve Kişilerarası İlişkiler Arasındaki İlişkiyi İnceleyen Çalışmalar	21
3. GEREÇ VE YÖNTEM	23
3.1. Araştırmanın Modeli.....	23
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	23
3.2.1. Dışlama Kriterleri	24
3.2.2. Dahil Edilme Kriterleri.....	24
3.3. Veri Toplama Araçları	24
3.3.1. Sosyodemografik Bilgi Formu	24
3.3.2. SD3 (Short Dark Triad) Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması	24
3.3.3. Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ)	25
3.3.4. Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Türkçe Formu	25
3.3.5. Verilerin Toplanma Süreci	26
3.4. Verilerin Analizi	26
4. BULGULAR.....	29
4.1. Katılımcıların Sosyodemografik Bilgileri	29
4.2. Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler.....	30
4.3. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular	32
4.4. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	41
4.5. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Puan Ortalamalarının Çalışma Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	44
4.6. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Puan Ortalamalarının Medeni Duruma Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	46
4.7. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Puan Ortalamalarının Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	48
4.8. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Puan Ortalamalarının Gelir Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular.....	54
4.9. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Puan Ortalamalarının Yaşa Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	58

5. TARTIŞMA.....	63
5.1. Sosyodemografik Değişkenler Açısından Elde Edilen Bulgular ve Yorumu .	63
5.2. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Arasındaki İlişkilerden Elde Edilen Bulgular ve Yorumu	67
5.3. Makyaavelizm Yordayıcılarına İlişkin Hiyerarşik.....	68
5.4. Narsisizm Yordayıcılarına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizinden Elde Edilen Bulgular ve Yorumu	69
5.5. Psikopati Yordayıcılarına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizinden Elde Edilen Bulgular ve Yorumu	70
6. SONUÇLAR	71
6.1. Klinik Sonuçlar.....	73
7. ÖNERİLER	75
KAYNAKLAR.....	77
EKLER.....	89
EK-1 Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması.....	89
EK-2 APPENDIX B: Inventory of Interpersonal Problems (IIP-32) Turkish Form	91
EK-3 Kişilerarası Şemalar Ölçeği	94
EK-4 Demografik Bilgi Formu	103
EK-5 Tez Onay Formu	104
ÖZGEÇMİŞ.....	106

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

4.1. Sosyodemografik değişkenlere ilişkin bilgiler	29
4.2. Kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği (SD3-T), kişilerarası şemalar ölçeği (KŞÖ) ve kişilerarası problemler envanteri	31
4.3. SD3-T ile KŞÖ ve alt boyutları arasındaki ilişkiye dair pearson korelasyon analizi sonuçları	33
4.4. SD3-T ile KŞÖ ve alt boyutları arasındaki ilişkiye dair pearson korelasyon analizi sonuçları	34
4.5. Makyavelizm yordayıcılarına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi sonuçları.....	36
4.6. Narsisizm yordayıcılarına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi sonuçları	38
4.7. Psikopati yordayıcılarına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi sonuçları.....	40
4.8. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılaşmasına ilişkin t-Testi sonuçları.....	42
4.9. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının çalışma durumuna göre farklılaşmasına ilişkin t-Testi sonuçları.....	45
4.10. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının medeni duruma göre farklılaşmasına ilişkin t-Testi sonuçları.....	47
4.11. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının eğitim durumuna göre farklılaşmasına ilişkin ANOVA	49
4.12. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının gelir durumuna göre farklılaşmasına ilişkin ANOVA sonuçları.....	55
4.13. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının yaşa göre farklılaşmasına ilişkin ANOVA sonuçları	59

ŞEKİLLER DİZİNİ

<u>ŞEKİL</u>	<u>Sayfa</u>
2.1. Kişilerarası döngüsel model	18
3.1. KŞÖ'deki maddelerin yanıtlanma biçimi.....	25

SİMGELER DİZİNİ

Ort	: Ortalama
Sd	: Serbestlik Derecesi SS : Standart Sapma
n	: Toplam Sayı
p	: Anlamlılık Düzeyi
r	: Korelasyon Katsayısı
%	: Yüzde

KISALTMALAR DİZİNİ

ACC	: Anterior Cingulate Cortex
ANOVA	: Tek Yönlü Varyans Analizi
dIPFC	: Sol Dorsolateral Prefrontal Cortex
EDÜŞ	: Erken Dönem Uyumsuz Şemalar
IIP-32	: Inventory of Interpersonal Problems
IIP-C	: Kişilerarası Problemler Envanteri
KŞÖ	: Kişilerarası Şemalar Ölçeği
SD3	: Short Dark Triad
SD3-T	: Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
ŞT	: Şema Terapi
M.Ö.	: Milattan Önce

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu tez çalışmasının ana amacı, kişilerarası şemalar, ilişkilerde problem alanları ve karanlık üçlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Alanyazında var olan bilgiler ve toplanan veriler ışığında, literatüre katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

1.2. Araştırmanın Problemi

Bu araştırmanın problemi, yetişkin bireylerin kişilerarası şemalar ve kişilerarası problemleri ile karanlık üçlü kişilik özelliklerinin nasıl bir örüntü sergilediğini değerlendirmektir.

1.3. Araştırmanın Hipotezleri

- Kişilerarası şemalar, karanlık üçlü kişilik özelliklerini anlamlı düzeyde yordamaktadır.
- Kişilerarası problemler, karanlık üçlü kişilik özelliklerini anlamlı düzeyde yordamaktadır.
- Kişilerarası şemalar ve kişilerarası problemler birlikte ele alındığında, karanlık üçlü kişilik özelliklerini anlamlı düzeyde yordamaktadır.
- Cinsiyete göre karanlık üçlü kişilik özellikleri anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.
- Cinsiyete göre kişilerarası şemalar puanları anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.
- Cinsiyete göre kişilerarası problemler puanları anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.
- Eğitim durumuna göre karanlık üçlü kişilik özellikleri anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.
- Eğitim durumuna göre kişilerarası şemalar puanları anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.

- Eğitim durumuna göre kişilerarası problemler puanları anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.
- Gelir durumuna göre karanlık üçlü kişilik özellikleri anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.
- Yaşa göre kişilerarası problemler puanları anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Bu tez çalışmasında evreni temsil edecek bir örneklem grubu ile araştırmanın yürütüldüğü varsayılmaktadır. Yapılan araştırmada kullanılan ölçüm araçlarının bilimsel geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları dikkate alındığında, çalışmanın amacına uygun olduğu düşünülmekte ve katılımcıların ölçeklerde yer alan maddeleri dürüst bir biçimde yanıtlamış oldukları varsayılmaktadır. Buna ek olarak %5 hata payı göz önünde bulundurulmuştur.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın evreni, Türkiye’de yaşamını sürdüren, yaşları 18-65 yaş arasında olan ve psikiyatrik bir tanısı olmayan bireylerdir. Çalışmanın örnekleme, uygun örnekleme yöntemi ile araştırmaya dahil edilen 447 yetişkin birey ile sınırlıdır.

Çalışmanın diğer bir sınırlılığı ise, toplanan verilerin çevrimiçi bir yol olan Google Formlar aracılığıyla elde edilmiş olmasıdır. Bu yöntemle toplanmış olan verilerde formu dikkatsiz ve özensiz yanıtlayan bireyler olabilmektedir.

Çalışma öz bildirim ölçekleri ile yürütülmüştür. Bu sebeple, katılımcıların doğru bilgi vermemiş olma ihtimalleri bulunmaktadır.

Çalışmaya katılan bireylerin soruların cevaplanmasının uzun sürdüğüne dair verdikleri geri bildirim sebebiyle, çalışmanın süresinin (yaklaşık 20 dakika) soruları cevaplamada dikkatleri etkilemiş olabileceği ihtimali bulunmaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kişilik

Kişilik, bireyi diğerlerinden ayıran, düşüncelerini, duygusal reaksiyonlarını ve davranışlarını belirleyen özelliklerden oluşan içsel yapı olarak tanımlanmaktadır. Bireyin içsel motivasyonu ve deneyimleri ile şekillenen kişilik, yalnızca bireysellik ile sınırlı değildir; aynı zamanda sosyal çevre içerisinde gelişen bir yapıdır (Atkinson, Atkinson, ve Smith, 1990).

Burger (2006) kişiliği, bireyin farklı zaman ve durumlarda tutarlı davranış kalıpları sergilemesi olarak tanımlamaktadır. Kişiliğin belirleyicileri olarak iki kavram öne çıkmaktadır: Kalıtsal ve çevresel faktörler (Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., Smith, Bem ve Nolen-Hoeksema, 2003). Kişilik, kendine has düşünce yapısı ve davranış örüntülerini geliştiren, bireyin içinde bulunan fizyolojik ve psikolojik sistemlerin dinamik biçimde organize olmuş halidir (Allport, 1961).

2.1.1. Kişilik Kuramları

Kişilik içi süreçlerin ve kişiliğin temelinde yatan tutarlı davranış kalıplarının kaynağı araştırılmış, neticesinde ortaya farklı kişilik kuramları çıkmıştır. Bu kuramlardan biri olan psikobiyolojik kuram, kişiliği genetik olarak birbirinden bağımsız, sosyokültürel açıdan etkilenmediği ve her zaman durağan dört mizaç boyutu olan; ödül bağımlılığı, yenilik arayışı, sebat etme ve zarardan kaçınmayla birlikte zamanla gelişen, iç görü tarafından değişen üç karakter boyutu olan; iş birliği, kendini aşma ve kendini yönetme ile açıklamaktadır (Cloninger, 1987; Cloninger, Svrakic ve Przybeck, 1993).

Eysenck' in geliştirmiş olduğu biyolojik temelli büyük üçlü kuramı, psikotizm, nörotisizm ve dışa dönüklük, alt boyutlarından oluşmaktadır.

Psikotizm, toplumsal normlara karşı gelme, saldırganlık, empati eksikliği ve yaratıcı düşünme gibi eğilimleri kapsarken; nörotisizm, kaygıya yatkınlık ve duygusal istikrarsızlık eğilimlerini içermekte ve dışa dönüklük ise, dış çevreye açık olma, konuşkan ve sosyal olma gibi eğilimlerle karakterize olmaktadır (Eysenck ve Eysenck, 1972; Eysenck 1991).

Literatüre bakıldığında, genel anlamda bir diğer kuram olan ayırıcı özellik kişilik kuramı dikkat çekmektedir. Bu kuram, bireylerin davranışlarının nedenine değil, davranışı anlamaya ve kişiliği açıklamaya odaklanmaktadır. Bu yaklaşım farklı kültürlerde en sık kullanılan ve kavramlaştırılmış olan büyük beşli olarak da bilinen “Beş Faktör Modeli” kuramını içermektedir (Çiçek ve Aslan, 2020). Beş faktör kuramı, kişiliği beş temel boyutta tanımlamakta: Dışadönüklük, öz denetim, uyumluluk, deneyime açıklık ve duygusal istikrar. Bu kuram kişiliğin anlaşılması ve kişilik bozukluklarının değerlendirilmesi için bir çerçeve sunmaktadır (Costa Jr ve McCrae, 1992).

Kişilik psikolojisi alanında yapılan son araştırmalara göre birçok kişilik örüntüsü olsa da bu örüntülerden ikisi ana odak noktası olmuştur. Bunlardan ilki kişiliğin karanlık tarafını temsil eden, makyavelizm, psikopati ve narsisizmden oluşmakta olan “Karanlık Üçlü (Dark Triad)” iken (Paulhus ve Williams, 2002). Diğeri ise Ashton ve Lee (2001) tarafından ortaya konulan HEXACO kişilik modelidir.

HEXACO, dürüstlük-alçakgönüllülük kişilik özelliği ile büyük beşliden ayrılır. Karanlık üçlünün üzerinde dürüstlük-alçakgönüllülük kişilik özelliğinin açıklayıcı rolü önemlidir ve karşıt kutuplar olarak özdeş olabilecekleri belirtilmektedir (Lee ve Ashton, 2005; Lee ve Ashton, 2014).

Olumlu kişilik özelliklerini içeren HEXACO ile çıkarıcı, istismarcı ve faydacı kişilik özelliklerinden oluşan karanlık üçlü arasında anlamlı ilişkiler vardır. Deneyime açıklık ve dışadönüklük ile narsisizm arasında pozitif yönlü ilişkiler; psikopati ile sorumluluk ve uyumluluk arasında negatif yönlü ilişkiler bulunmaktadır. Karanlık üçlü ile dürüstlük-alçak gönüllülük kişilik özellikleri arasında negatif yönlü ilişkiler bulunmaktadır (Muris ve ark., 2017).

Her bir bireyin kişilik yapısında bulunan hem karanlık hem de aydınlık bir taraf vardır (Serbest ve Sökmen, 2021). Karanlık üçlü, kişiliğin karanlık yüzünün temsil ederken, diğer bir yüzünü temsil etmek için geliştirilen ve bu sayede kişiliğin bütünü

değerlendirebilmeyi sağlayan kavram ise insanlığa inanç, hümanizm ve Kantçılık kavramlarından meydana gelen “Aydınlık Üçlü” kavramıdır (Kaufman ve ark., 2019; Lukif ve Zivanovic, 2021).

Aydınlık üçlü kavramının ortaya çıkması, karanlık üçlünün kişiliğin aydınlık tarafını yani olumlu davranışlarını anlamayı sağlayamaması sebebiyle olmuş olsa da aydınlık üçlü kavramı, karanlık üçlü kavramının tam olarak zıddı değildir. Aydınlık üçlü, birbirinden farklı fakat ilişkili üç boyut olan; insanlığa inanç, hümanizm ve kantçılık kavramlarından oluşmaktadır (Lukif ve Zivanovic, 2021). Aydınlık Üçlü özellikleri; bağımsız farkındalık, kapsayıcı kimlik, gelişen düşünce ve perspektif alma ile bağlantılıdır (Kaufman ve ark., 2019).

2.2. Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri

Toplumda iyi niyetli olmayan, diktatör ya da katil olmasa da onların kişilik özelliklerine benzer yapıda kişilik özellikleri gösteren birçok insan bulunmakta ve bir sorunla karşılaşmadan hayatlarına devam edebilmektedir. Bu kişileri anlamak amacıyla “Karanlık Üçlü” ile ilgili Paulhus ve Williams’ın (2002) yaptığı araştırmalar önem arz etmektedir (Saltoğlu ve Irak, 2020).

Karanlık üçlü adı altında toplanan, kişilikler arasında sosyal açıdan en ilgi çeken, ampirik ve itici olan üçlü: Narsisizm, makyavelizm ve psikopatidir (Kowalski, 2001, Akt. Paulhus ve Williams, 2002). Karanlık üçlü olarak isimlendirilmesinin sebebi, kötü niyetli üç kişilik özelliğini içermesidir (Saltoğlu ve Irak, 2020). Bu üçlünün kökenleri farklı olsa da duygusal soğukluk, kendini yüceltme, saldırganlık, iki yüzlülük ve sosyal bağlamda kötü niyetli olmak gibi ortak kişilik özellikleri mevcuttur. Karanlık üçlü kavramının literatüre kazandırılmasının amacı, bireylerin diğerleriyle etkileşim kurarken empati yoksunu, manipülatif ve onları istismar edici tutumlar sergileme eğiliminde olmalarını açıklamaktır (Paulhus ve Williams, 2002).

Alanyazın incelendiğinde karanlık üçlü özelliklerine sahip bireylerin daha yüksek seviyede aldatıcı, saldırgan, sömüren ve manipüle eden bireyler oldukları anlaşılmaktadır (Jones ve Paulhus, 2014). Karanlık üçlü kişilik özellikleri, bireylerin iş ortamlarında, romantik ilişkilerinde ve sosyal bağlamda duygusal olarak daha mesafeli bir yerden, rekabetçi ve stratejik düşünerek hareket etmelerinin temelini oluşturur (Jonason ve Webster, 2010). Karanlık üçlü’nün çekirdeğinde yer alan “yoğun

benmerkezcilik” ve “duygusal soğukluk” bu özelliğe sahip bireylerin çıkarıcı davranmalarına ve empati yoksunu olmalarına sebep olur (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013). Karanlık üçlü, bu bağlamda dışa dönük bir birey olarak algılanmalarına rağmen içten sömürücü bir eğilim taşıyan bireyler olduklarını ortaya koyar (Paulhus ve Williams 2002).

Sosyal bağlamda bireyin avantaj elde etme amacıyla stratejik davranması, dış dünyada kontrol gücüne sahip olmak amacıyla duyu düzenlemeyi kullanması ve empati duygusunu bastırmasıyla karakterize olan Karanlık Üçlü’nün temelinde kişisel çıkar ve diğerlerini kullanma arzusu yatar, bu sebeple birey etik dışı davranışlar sergileme eğilimindedir (Campbell ve Miller, 2011). Karanlık üçlü, Jonason ve Tost (2010)’a göre “sosyal avcılık stratejisi” olarak görülebilir. Bu strateji ile bireyler, kısa vadeli ilişkilerde özgüvenli ve karizmatik görünürken uzun vadede böyle olmaz ve sosyal kazançlarını kısa vadede maksimize etmeyi hedeflerler.

Bazı çalışmalarda karanlık üçlü, “karanlık kişilik çekirdeği” olarak daha temel bir boyutta ele alınmaktadır. Bu çekirdeğe göre ahlaki gevşekliğe de sahip oldukları bilinmektedir (Moshagen, Hilbig ve Zettler, 2018). Özellikle son dönemlerde toplumun büyük çoğunluğunda ve neredeyse tüm sektörlerde (siyaset, iş hayatı, askeriye, eğitim kurumları, dini kurumlar gibi) etik değerlere uymayan davranışlar ile ilgili birçok haber yapılmıştır (Detert, Switzer ve Trevino, 2008). 1980’lerden sonra dünya genelinde iş ahlakı sorunları sebebiyle iş yerleri ve ülkeler zarar gördükten sonra akademik olarak konuya ilgi artmıştır (Coşkun, 2017). Etik değerlere uymayan toplumsal olayların temelindeki sebepler incelendiğinde öncelikle, insanların etik olmayan davranışlar göstermesi ve bu davranışları kendi içinde rasyonelleştirmesi yani ahlaki çözülme kavramı ile karşılaşmaktayız. Bu kavram ilk olarak Bandura tarafından 1989’da ele alınmıştır (Aykanat ve Yıldız, 2022). Ahlaki çözülme kavramı Bandura’ya göre; bireyin toplum içerisinde sergilediği etik olmayan bir davranışın sonuçlarının kötü olacağını bilerek bu davranışı sürdürmeye devam etmesi ve bu davranış için kendilerini haklı gösterme çabası içerisinde olmasıdır (Bandura, 1989; Bandura 1990, akt. Aykanat ve Yıldız, 2022). Normalde insanlar ahlaki açıdan davranışlarını haklı çıkarmadan, kötü davranışlar sergilemezler. Kötü davranış, değerli ve ahlaki bir amaç taşıyormuş gibi gösterilerek toplumsal ve bireysel olarak kabul edilebilir hale çevrilir (Bandura, 1999).

Yapılan bir araştırmaya göre, yüksek derecede narsisizme ve psikopatiye sahip bireylerin, ahlaki çözülme davranışları gösterme ihtimallerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Hatta psikopati olan bireylerin narsisist bireylerden daha fazla ahlaki çözülme üzerinde etkileri olduğu anlaşılmıştır (Aykanat ve Yıldız, 2022).

Her üç bileşen de klinik düzeyde bir kişilik bozukluğu olarak değil subklinik olarak ele alınmaktadır (Paulhus ve Williams, 2002). Klinik bağlamda narsisizm, narsisistik kişilik bozukluğu olarak; psikopati, antisosyal kişilik bozukluğu olarak ele alınırken, karanlık üçlü bağlamında kişilik özelliği olarak ele alınmakta ve subklinik özellikler olarak kabul edilmektedir. Makyavelizmin temeli ise kişilik bozukluğundan gelmemektedir (Saltoğlu ve Irak, 2020). Kişilik bozukluğu ve kişilik özellikleri arasındaki en temel fark kişilik bozukluğunun değişmez, katı ve bireyin işlevselliğini bozuyor olmasıdır. Bu bağlamda, karanlık üçlü, normal popülasyon ile ilgilenir (Aghababaei ve Błachnio, 2015).

2.2.1. Karanlık Üçlü Alt Boyutları

2.2.1.1. Narsisizm

Narsisizm iki ayrı bağlamda incelenmektedir. İlk akla gelen klinik bağlam “narsisistik kişilik bozukluğu” iken, ikinci bağlam ve bu araştırmanın odak noktası “subklinik narsisizm” olarak adlandırılmaktadır. Subklinik narsisizm, bireylerin kişilik özelliklerini konu almaktadır (Özsoy ve Ardic, 2017, Akt. Temelli ve ark., 2021).

Karanlık üçlü kişilik modelinin önemli bir kavramı olan eşik altı narsisizmde bireyler; baskınlık, büyüklenmecilik, haklılık, üstünlük, dikkat çekme arzusu, kendini yüceltme, kibir, güç, prestij ve uzun ilişkilerde istismar özelliklerini barındıran, düşük kaygı ve düşük uyum gösteren bir kişilik örüntüsü içindedir (Rauthmann ve Kolar, 2012; Vernon, Villani, Vickers ve Harris, 2008). Bu bireyler, toplumda popüler, cazibeli (Back, Schmuckle ve Egloff, 2010; Holtzman ve Strube, 2010, akt. Kesgin, 2015) sorumluluk bilinci yüksek, başarılı ve iyimser (Furtner, Rauthmann ve Sachse, 2011, akt. Kesgin, 2015) olarak bilinseler de uzun ilişkilerinde sorun yaşama (Campell ve Foster, 2002, akt. Kesgin, 2015) takdir duymak için diğer insanları kullanma eğiliminde (Campell, Rudich ve Sedikides, 2002; Rhodewalt ve Peterson, 2009, akt. Kesgin, 2015) olan bireylerdir. Subklinik narsisizmin en temel özelliği aşırı şişirilmiş ve gerçekçi olmayan benliktir (ego). Narsist bireyler; başkasının daha iyi performans tehdidine karşı, onları olumsuz değerlendirerek tepki gösterirler.

Ayrıca narsisistlerin benlik yapıları oldukça kırılgandır, bu sebeple sürekli benlik saygısının düzenlenmesiyle ilgilenirler (Morf ve Rhodewalt, 1993).

Narsisistik kişilik yapısı, bireyin içinde bulunduğu kültürel faktörlere ve erken çocukluk dönemi yaşantısına bağlı olarak gelişmektedir. İhmal edilen bir çocuk ya da fazlasıyla övülen bir çocuk ilerleyen dönemlerde narsisistik savunmalar geliştirebilmektedir (Otway ve Vignoles, 2006).

Nörobijolojik açıdan düşünüldüğünde, narsisistik bireyler sosyal onay uyarıcılarına ve ödül sistemine karşı aşırı duyarlı olmakta ve yüksek aktivasyon göstermektedir (Cascio ve ark., 2015). Yapılan çalışmalar gösteriyor ki, narsisistik kişilik özelliği gösteren bireylerin beyin yapıları ve işlevlerinde farklılaşma olmaktadır. Özellikle empati ve öz-farkındalık ile ilişkili bölgeler olan anterior cingulate cortex (ACC) ve insula beyin bölgelerinde farklılıklar bulunmaktadır (Schulze ve ark., 2013).

Narsisizm, bireyin aşırı bir biçimde kendisini beğeniyor olması, hayranlık ve sürekli olarak onay arayışında olması, diğer bireylerin duygularına karşı duyarsız kalması ve hatta onların ihtiyaçlarını önemsememesiyle karakterize olan bir kişilik özelliğidir (Miller ve ark., 2017). Narsisizmi karanlık üçlünün diğer alt boyutlarından ayıran özelliği, başlangıçta dışarıdan çekici ve sosyal açıdan uyumlu görünmesidir. Bu özelliğiyle narsisizm, “parlak” bir karanlık kişilik özelliği olarak betimlenmektedir (Back ve ark., 2013).

2.2.1.2. Psikopati

Bireyin toplumsal düzene ve diğer bireylere saygı duymadığı, suça yatkınlık gösterdiği kişilik bozukluğu, psikopati olarak adlandırılmaktadır (Woodworth ve Porter, 2002, Akt. Fidanboyu ve ark., 2012; Ün ve ark., 2018). Psikopatlar dışarıdan bakıldığında çekici bireyler olarak görülmekte ve bu çekiciliklerini kullanarak diğerlerini manipüle etmektedir. Pişman olmaz, hatalarından ders almazlar ve bu özellikleri onları acımasız bireyler haline getirmektedir (Kring ve ark., 2010, Akt. Fidanboyu ve ark., 2012).

Cleckly’e göre psikopatinin başlıca en önemli kriteri duyguların yoksunluğu iken ben merkezci, dürtüsel, sorumsuz, aldatıcı, davranışlarını kontrol etmede yetersizlik ve antisosyal davranış kalıpları gösterme gibi belirtileri de mevcuttur (Hare, 1991, Akt. Fidanboyu ve ark., 2012).

Psikopatların geneli dolandırıcı olabilirken, bazıları da kendilerini tatmin etmek için liderlik gerektiren pozisyonlara gelebilirler (Porter ve Woodworth, 2007, Akt. Fidanboyu ve ark., 2012).

Psikopati, suç işleme ve madde bağımlılığı ile ilişkili olup, yetişkin cezaevindeki mahkumların yaklaşık %25'inde görülmektedir (Smith ve Newman, 1990; Craig ve ark., 2009, Akt. Ün ve ark., 2018). Ayrıca diğer bireylere göre psikopatların suç işleme eğilimleri %50 oranında daha fazla olmaktadır (Craig ve ark., 2009. Akt. Ün ve ark., 2018).

Eşik altı psikopatide bireyler düşük empati yeteneği, antisosyal davranışlar, duygusuzluk, umursamazlık, kaygı, dürtüsellik, bencillik, vicdansızlık, pişman olmama, düşük empati ve heyecan arama isteği ile bilinmektedir (Paulhus ve Williams, 2002). Psikopati eğilimi olan bireyler yoğun duyguları anlamakta ve tanımlamakta zorlanmakta; bu nedenle duygusal olarak olumlu olmayan deneyimleri kabul etmeyip, sıklıkla kabul ediyor olarak algılanmaktadır (Cooke, 1998). Kısa vadeli çıkarları için yalan söyleyen bu bireyler, uzun vadeli sonuçlarını umursamamakta; heyecan arayışı gibi kısa vadeli istekleri ile kötüye kullanma davranışlarını, bir suç davranışında bulunmak için birlikte kullanmaktadır (Hare ve Numann, 2008).

Literatür incelendiğinde psikopatinin, birincil ve ikincil psikopati olarak ikiye ayrıldığı görülmektedir. Birincil psikopati, genellikle genetik faktörlerden kaynaklanmakta olup, sakın, duygusuz ve vicdansın bireyleri tanımlamaktadır. İkincil psikopati ise, çoğunlukla olumsuz çevresel faktörlerden kaynaklanmakta olup, dengeli ama duyarlı olmayan ve kaygılı bireyleri tanımlamaktadır (Mealey, 1995; Noyan, 2008, akt. Kesgin, 2015).

Beyin yapısı incelendiğinde ise, psikopatide prefrontal korteksin davranışların kontrolünde, sosyal bilişsel karar alma süreçlerinde ve duygusal süreçlerde büyük önem arz ettiği görülmektedir (Grabenhorst and Rolls, 2011, Akt. Ün ve ark., 2018). Psikopatide önemli olan bir diğer beyin yapısı, limbik sistemin bir parçası olan amigdaladır. Amigdalanın en önemli görevlerinden biri korkuların yönetilmesi iken, diğer önemli görevleri ahlaki akıl yürütme, zarardan kaçınma ve uyarıcı-takviye öğrenmedir (Koenigs, 2012, Akt. Ün ve ark., 2018).

2.2.1.3. Makyavelizm

Karanlık üçlü kişilik modeline bakıldığında, narsisizm ve psikopatiye göre, makyavelizm kişilik bozukluğu olmayan bir kişilik özelliği olarak betimlenmektedir (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013). Makyavelizm kavramının temeli, İtalyan bir siyasetçi olan Niccolo Machiavelli'nin “The Prince” ve “The Discourses” adlı yazılarına dayanmaktadır (McHoskey ve ark., 1998). Makyavelizm, The Prince adlı kitapta siyasi anlamda, belirli bir amaç doğrultusunda doğru veya yanlış ayırt edilmeksizin her eylemin kabul edildiğini betimlemektedir (Kesgin, 2015).

Karanlık üçlünün diğer faktörlerine göre makyavelizm, sosyal davranışlar odağında “hedefe giden her yol mübahtır” yaklaşımı ile (Christie ve Geis, 1970; akt., Kesgin, 2015) bireyin amacı doğrultusunda kullanacağı hiçbir şeyin ahlaki olmak zorunda olmadığını benimsemektedir. Çıkarı için herkes her şeyi yapabilir anlayışı hakimdir (Güney ve Mandacı, 2009).

Makyavelizm, ana bileşenleri olan “maneviyat”, “taktik” ve “görüş” unsurları açısından değerlendirildiğinde, makyavelistler; maneviyat unsuru açısından manevi değerlerden yoksun, görüş unsuru açısından küçümseyen, taktik unsuru açısından sömürücü olma eğilimindedir (Monaghan, Bizumic ve Sellbom, 2016).

Makyavelist olan bireyler; geleneksel ahlaka ilgi duymayan, ideolojik bağlılığı oldukça düşük, empati yoksunu, diğer kişileri kendi amaçları doğrultusunda yönlendiren, manipülatif bireylerdir (Christie ve Geis, 1970). Bu bireyler, ahlaklı olmanın önemsiz, ikiyüzlü davranmanın normal olduğunu (Rauthmann ve Kolar, 2012; Akt., Kesgin, 2015) ve samimiyetsiz olmanın mübah olduğunu savunmaktadır (Hodson, Hogg, Macinnis, 2009; Akt., Kesgin, 2015).

Samimiyetsiz, çıkarıcı ve duyarsız davranışlar sergileyen (Christie ve Geis, 1970, Akt. Ülbeği, 2016) makyavelistler düzgün yalan söyleyebilen ve bu konuda çok inandırıcı bireylerdir. Yalanı savunmasalar da yalan söylemenin gerekli olduğunu savunurlar. Makyavelistlik, hile ve kurnazlıkla iç içedir (Geis ve Moon, 1981). Bu bireyler, duygusal bağ kurmak istemezler, hatta bundan kaçınırlar ve kişilerarası ilişkileri bir araç olarak kullanırlar (Jones ve Paulhus, 2009).

Manipülatif olan makyavelistlerin, özellikle manipülatif davranışların engellenmesinde önemli role sahip sol dorsolateral prefrontal kortekslerinde (dlPFC) yapısal bozulmalar görülebilmektedir (Asp ve ark., 2017).

Genel olarak bakıldığında, karanlık üçlü tehlikeli, zehirli veya ahlaka uygun olmayan davranışları içermektedir (Book, Visser ve Volk, 2015; Paulhus ve Williams, 2002, Akt. Kesgin, 2015).

2.3. Şema

Tarih boyunca “şema” pek çok farklı çalışma alanlarında kullanılan bir terimdir. Bu alanlara örnek olarak; eğitim, edebi analiz, cebirsel geometri ve bilgisayar programları verilebilir. Şema sözcüğü genel olarak iskelet, yapı ve taslak anlamında kullanılmaktadır. Şema teriminin tarihteki yerine baktığımızda, Antik Yunan Felsefesine dayanmaktadır. Özellikle Stoacı mantıkçılardan Chrysippus mantık prensiplerini (M.Ö. 279-206) “çıkarım şemaları” olarak sunmuştur (Young, Klosko ve Weishaar, 2003).

Şema terimi, ilk kez Bartlett (1932) tarafından bireyin dünyayı anlama ve algılama biçimini tanımlamak amacıyla kullanılmıştır (Köse Karaca, 2014). Bartlett’e göre hatırlamak, parçalı izlerin, tekrardan uyarılması değil, geçmişten gelen örgütlenmiş tepkilerin veya deneyimlerin bütününe karşı tutumumuz, imgede veya dilde görülen bir ayrıntıdan hayali bir yeniden yapılandırmadır. Tutum, bireyin kendi şemalarının bir etkisi ve bilincin doğrudan bir işlevidir (Bartlett, 1932).

2.3.1. Şema Terapi: Kavramsal Model

Şema terapi (ŞT), Young ve arkadaşları (Young, 1990, 1999) tarafından ortaya konulan bütüncü ve yenilikçi bir terapi modelini temsil eder. ŞT, kavramsal modeli ve tedavi modelini bir araya getirerek bilişsel ve davranışçı terapi modelini büyük anlamda genişletmiş, Gestalt, bağlanma, yapısalcı, psikanalitik ve nesne ilişkileri ekolleri ile birlikte harmanlanmıştır (Young ve ark., 2003). Model, özellikle bireylerin kişilerarası ilişkilerine odaklanarak çocukluk döneminden itibaren olan şemaları incelemektedir (Young ve ark., 2003).

ŞT modeline göre şemalar, gelişim aşamasında biçimlenmekte ve temel duygusal ihtiyaçların karşılanmaması neticesinde meydana gelmektedir. Bireyin temel ihtiyaçları arasında sınırlar, kabul, güven, spontanlık ve özerklik bulunmaktadır; bu ihtiyaçlar yeteri kadar karşılanmazsa erken dönem uyumsuz şemalar (EDÜŞ) gelişmektedir (Young ve ark., 2003).

Bireyin yaşamının erken dönemlerinde gelişen, EDÜŞ'ler, gittikçe karmaşık ve işlevsiz olan; biliş, duygu, duyu ve anıları kapsamaktadır. Bir insanın, yaşamı nasıl algılayacağını ve yaşama nasıl tepkiler vereceğinin belirlenmesine etki eden EDÜŞ'ler, sürekli aktif değil, uyku halindedir. Fakat, birey şemalarıyla ilişkili durumlar yaşadığında aktif hale gelmekte; davranışsal, duygusal ve bilişsel tepkilere yol açmaktadır (Young ve ark., 2003, Akt. Kömürcü ve Gör, 2016).

Genel olarak şemalar üç şekilde aktifleşmektedir:

1. Birey, ihtiyaçlarının karşılanmadığı veya travmatik deneyimine benzer bir olayla karşılaştığında “durumsal tetiklenme” ile şemaları aktive olmaktadır (Young ve ark., 2003).
2. Ebeveynleri ile kurduğu bağlanma stiline göre şemalar daha sık olarak yakın “ilişkilerde” aktive olmaktadır (Bach ve ark., 2018).
3. Bireyler, durumları olumlu olsa dahi genellikle tarafsız bir şekilde değil şemalarına uygun biçimde çarpıtırlar. “Bilişsel çarpıtma yoluyla” şemalar aktive olmaktadır (Young ve ark., 2003).

EDÜŞ'ler gün geçtikçe bireyin kimliğinin bir parçası halini almakta ve tüm ilişkilerinde işlevsel olmayan kalıpların tekrar etmesine yol açmaktadır (Bach, Lockwood ve Young, 2018). EDÜŞ'leri, bireyin yaşadığı olaylar tetiklemekte ve kişi sahip olduğu şemalara uyumlu tepkiler ortaya koymaktadır (Young ve ark., 2003, Akt. Kömürcü ve Gör, 2016). ŞT'ye göre bir psikopatolojinin arka planında bir veya birden çok erken dönem uyum bozucu şema bulunmaktadır. Erken dönem uyumsuz şemalar, değişime dirençli, bireyin gelişiminin erken safhalarında oluşmaya başlayan ve yaşamı boyunca tekrar eden, bilişsel yapılardır (Riso ve ark., 2006; Young ve Lindeman, 1992, Akt. Kömürcü ve Gör, 2016).

Şemalar aktifleştğinde utanç, kaygı ve öfke gibi olumsuz duygular yoğun bir şekilde ortaya çıkmakta, otomatik düşünceler meydana gelmekte ve birey davranışsal bazı tepkiler sergilemektedir; ya şemayı doğrular nitelikte tepkiler vermekte ya da aşırı telafi veya kaçınma stratejileri geliştirmektedir (Arntz ve Jacob, 2012).

ŞT'de amaç, bireyin sahip olduğu işlevsiz şemaların neler olduğunu fark etmesini, geçmişte yaşadığı deneyimlerle bağlantı kurmasını, nasıl etkileri olduğunu fark etmesini ve işlevsel hale dönüştürmesini sağlamaktır (Young ve ark., 2003).

2.3.1.1. Kişilerarası Şemalar

Kişilerarası şemalar, bireyin başkalarıyla olan ilişkileri hakkında sahip olduğu zihinsel temsillerini, bunların davranışsal, duygusal ve bilişsel olarak nasıl organize olduğunu yansıtmaktadır (Safran ve Segal, 1990). Bu şemalar aracılığıyla bireylerin ilişkilerden beklentileri, insanlardan beklentileri ve kendisi hakkındaki algıları belli bir biçim almaktadır (Benjamin, 1996). Kişilerarası ilişkiler esnasında, bahsedilen algı ve beklentiler, bireyi davranışları konusunda yönlendirmektedir. Kişilerarası ilişkilerde birey, kendi benliği ile ilgili bilgiler ve inanç kalıpları elde ederek, ilişkilerde belli stratejiler oluşturmaktadır (Uluyol, 2014).

Safran (1990) tarafından, bilişsel süreçler “benlik ve diğerleri” açısından ele alınarak kişilerarası şema modeli geliştirilmiştir. Bu modelde bilişsel kuram bilgilerini kuramsal bir çerçevede kişilerarası ilişkilere yönelik bir bütün haline getirmiştir. Kişilerarası şema modelinin merkezinde tamamlama ilkesi yer almaktadır. Kişilerarası kuramcılarına göre tamamlama ilkesi, iki kişinin karşılıklı olarak diğerinin davranışlarına etki ettiğini belirtmektedir (Kiesler, 1996, Akt. Soygüt ve Çakır, 2009). Tamamlama ilkesine göre Safran ve Segal (1998), bilişsel kişilerarası bir döngüde işlevsel olamayan örüntülerin devam ettiğini bilmektedir. Buradan yola çıkıldığında, kişilerarası şemaların, gelişimsel bağlam içerisinde uyum sebebiyle belirttiği anlaşılmaktadır. Bilişsel kişilerarası döngü sebebiyle, her yeni birey ve ortam neticesinde yeniden şekillenmesi sonucunda yeniliklere uyum sağlamada zorluk çıkarabilmekte ve neticesinde psikolojik belirtiler meydana gelebilmektedir (Soygüt ve Çakır, 2009).

Kişilerarası şemaları şekillendiren başlıca faktörlerden ilki, kültürel ve toplumsal faktörlerdir. Bu faktörler, bireyin kurduğu ilişkilere karşı belirli bakış açıları geliştirmesine sebep olmaktadır (Markus ve Kitayama, 1991). Diğer önemli bir faktör olan sosyal etkileşimler, sosyal dünyayı algılama biçimini oluşturmaktadır (Buhrmester, 1990). Son önemli faktör olan aile ilişkileri ise, güvenli bağlanma geliştirip geliştiremeyeceklerini etkilemektedir (Bowlby, 1969; Ainsworth ve ark., 1978).

Bireyin sosyal yaşamı algılama biçimi ve davranış tarzıyla ilişkili olarak kişilerarası şemaların temel boyutları sınıflandırılmaktadır. Bireyin diğer bireylerle ilişkisinin niteliğini belirleyen bu boyutlar (Safran ve Segal, 1990; Horowitz, 2004):

1. Baskınlık: Genel anlamda düşük benlik değeri ve içsel güvensizliğiyle ilişkilendirilebilen, sosyal ilişkilerde güç ve kontrol sahibi olma arzudur.
2. Pasiflik: Bireyin çoğunlukla onaylanma ihtiyacı ve düşük özsaygısıyla ilişkilendirilebilen, ilişkilerde kendisini geri planda tutması, ihtiyaçlarına öncelik vermeden diğer bireylerin beklentilerini karşılamaya çalışmasıdır.
3. Dostluk: Bireyin sağlıklı kişilerarası şemalara sahip olması, olumlu ilişkilerde bulunması ve insanları destekleyici tutumlar sergilemesidir.
4. Düşmanlık: Sosyal izolasyon ve güvenli ilişki kurmakta zorlanan bireylerin, olumsuz ve saldırgan tutumlar sergilemesidir.

Bu temel boyutlar, kişilerarası şema kuramlarının araştırmalara ve klinik gözlemlere dayanan temel yapı taşlarıdır (Wright ve ark., 2003).

Uyumsuz şemalar aktif iken, çoğunlukla bireyin çocuklukta ebeveynleriyle birlikte yaşamış olduğu anın benzeri bir an tekrarlanmaktadır. Young ve arkadaşlarına (2003) göre, bireylerin evrensel temel duygusal gereksinimlerinin çocuklukta karşılanması, psikolojik açıdan sağlıklı ve uyumlu bireyler olarak yetişmeleri için gereklidir. Bahsedilen temel gereksinimler; kimlik algısı, ihtiyaçların ve duyguların ifade edilebilmesi, güvenli bağlanma, yetkinlik, kendiliğinden olma, otonomi ve oyundur (Young et al, 2003, Akt. Soygüt ve Çakır, 2009).

Kişilerarası şemalar, kişilerarası problemleri anlamada da önemli bir yere sahiptir; çünkü bu şemalar, bireyin tekrar eden benzer türde ilişkisel problemler yaşamasına yol açıyor olabilmektedir (Horowitz ve ark., 2006).

2.4. Kişilerarası Problemler

Psikolojik bilgi, kişilerarası olaylar sebebiyle meydana gelen işlemler veya eylemlerdir. Psikoloji bilim dalının kuruluşunun, kişilerarası ilişkiler üzerinde çalışmaların yürütülmesi amacıyla olması, bilimsel olması için gerekmektedir (Sullivan, 1953).

Sullivan'ın kişilik kuramına göre, bireyin kişiliği kişilerarası etkileşim ile oluşmaktadır. Kişilerarası ilişkilerde sözlü iletişimin anlamı çarpıtılabilmektedir. Bireyin bir başka bireyin niyetini tamamen bilebilmesi imkansızdır, fakat birey hem kendi tepkisinin farkında hem de diğer bireyin sözlü tepkisini karmaşık hale getiren

hareketlerin farkında olduğunda, bu anlayışı kavramak daha kolay hale gelmektedir (Sullivan, 1953).

Kişilik; kalıcı, kişilerarası tekrarlanan davranışları ve bireyin yaşamını etkileyen durumları içeren davranış örüntüleridir. Bireyin gelişiminin sağlıklı ilerlemesi için diğer kişilerle ilişki kurabilme yeteneği önemli rol oynar. (Sullivan, 1953, Akt. Köymen, 2019).

Bowlby'in geliştirdiği bağlanma kuramına göre, bir insanın diğer insanlarla bağ kurma ihtiyacı vardır ve bu biyolojik ihtiyaçlardan biridir. “İşsel çalışma modeli” adı verilen zihinsel temsil yapısı, bireyin bebekliğinde bakım vereniyile kurulan ilişkisinin, bireyin kendisi ve diğer insanlar hakkındaki inançlarının temelini oluşturmaktadır (Bowlby ve Solomon, 1989).

Sevgi, güven duygusunun gelişimi ve kişilik özellikleri bakım veren ile çocuğun bağına göre şekillenir. Bazı bireyler diğer insanlarla ilişki kurmak için gerekli olan becerilere sahipken, diğer bireyler, sosyalleşme esnasında stresli, kaygılı ve mutsuz olabilmektedir. Sosyalleşme için gerekli becerilere sahip olmayan bu bireyler, kişilerarası problemler yaşamaktadır (Horowitz ve Strack, 2011, Akt. Köymen, 2019). Sosyal bilimlerin; psikoloji, sosyal psikoloji ve iletişim bilimleri gibi birçok alt alanında kişilerarası ilişkiler ve iletişim konularına odaklanılmıştır (Canatar, 2020). Psikoloji bilim dalına göre kişilerarası ilişkiler, bireylerin başkalarıyla toplumsal bağlantıları olmasıdır. Kişisel ilişkiler, araçsal, ilişkisel ve duygusal gereksinimleri karşılayan bağımlı, yakın ve içten ilişkilerdir. Diğer bir ilişki türü olan toplumsal ilişkiler ise bağımlı ve yakın olmayan ilişkilerdir ve bireyin gereksinimlerini ara sıra karşılamaktadır (Gökdağ, 2018)

Sosyal varlıklar olarak insanlar çok farklı ve karmaşık ilişkilere sahiptir ve diğer insanlara bağımlıdır. Güvenli bir yaşam sürmek için insanların birbirleriyle iş birliği kurmaları gerekse de genel olarak insanlar kişilerarası ilişkilerinde problem yaşamaktadır (Çabuk, 2015).

Klinik ilk görüşmeye, danışanlar genellikle hem anksiyete, depresyon gibi psikiyatrik semptomlar hem de kişilerarası problemler ile gelmektedir. Tedavi sürecinde odak genellikle kişilerarası problemler ve kişilerarası hedefler üzerinde toplanmaktadır (Horowitz, ve Vitkus, 1986).

Bireyin karşısına çıkan, çözülmesi gerekli olan ve çözülmesi için bireyin bir yol olmadığını düşünmesine sebep olan durum, problem olarak adlandırılmaktadır (Krulik ve Rudnick, 1980). Problem çözme ise engelleri bertaraf etmek için çaba göstermektir (Bringham, 1998; akt. Bahar, 2021).

2.4.1. Kişilerarası Döngüsel Model

Leary'nin kişilerarası kişilik yaklaşımına göre kişilik, bireyin kişilerarası ilişkilerde açık ya da örtük olarak sergilediği davranışlarının örüntüsüdür. Genel itibarıyla kişilerarası davranışlar, öz saygıyı sürdürmek ya da kaygıyı azaltmak amacıyla sergilenmektedir. Harry Sullivan, Erich Fromm, Erik Erikson ve Karen Horney gibi teorisyenlerin yaklaşımlarından yola çıkarak kişiliğe dair geliştirdiği modelde Leary, temel dokuz çalışma ilkesi belirlemiştir. İlk ilkenin odağı kişiliğin tanımlanırken, diğer ilkeler uyum-uyumsuzluk, kişilik analizi düzeyleri, kişilik değişkenleri, düzeyler arasındaki ve değişkenler arasındaki ilişki, davranışsal bağlamın işlevsel önemi ve ölçüm prosedürlerini kapsamaktadır (Leary, 1957).

Kişilerarası döngüsel model (interpersonal circumplex model), dairesel bir yapıda kişilerarası kişilik özelliklerini organize etmektedir. İlk olarak Leary tarafından geliştirilen bu modelde eşlenmiş on altı kişilik değişkenleri ile sekiz kategori bulunmaktadır. Bu sekiz kategori baskınlık ve teslimiyet ile düşmanlık ve şefkat olmak üzere “düşüm değişkenleri” olarak dört kategoride birleştirilmiştir. Bunlardan bir çifti “bağlılık” eksenine diğer çifti ise “güç” eksenine ilişkindir. Bahsedilen sekiz temel değişken: Hipernormal-sorumlu, aşırı geleneksel-iş birlikçi, bağımlı-uysal, mazoşist-kendini gizleyen, güvensiz-asi, sadist-saldırgan, narsisist-rekabetçi ve otokratik-yönetici olarak tanımlanmaktadır. Dairede çapraz konumda olan değişkenler zıt, yan yana gelenler ise benzer ilişkilidir (Yatsushiro, 1958).

Kişilerarası özelliklerin psikometrik değerlendirmesi, Wiggins (1995) tarafından bu yaklaşım geliştirilerek Interpersonal Adjective Scales (IAS) ile mümkün hale gelmiştir. Daha sonrasında uygulamada danışanların kişilerarası problemlerinin tanımlanması amacıyla Inventory of Interpersonal Problems (IIP) ölçüm aracı, Horowitz, Alden, Wiggins ve Pincus (2006) tarafından geliştirilmiştir (Horowitz ve ark., 2006). Kişilerarası özelliklerin psikometrik değerlendirmesi, Horowitz (1979) tarafından bireylerin ilişkilerinde yaşadığı kişilerarası zorlukları değerlendirebilmek amacıyla geliştirilen 127 maddelik “Kişilerarası Problemler Envanteri” (Inventory of

Interpersonal Problems- IIP), ile mümkün hale geldi (Horowitz, 1979, akt. Alden, Wiggins ve Pincus, 1990).

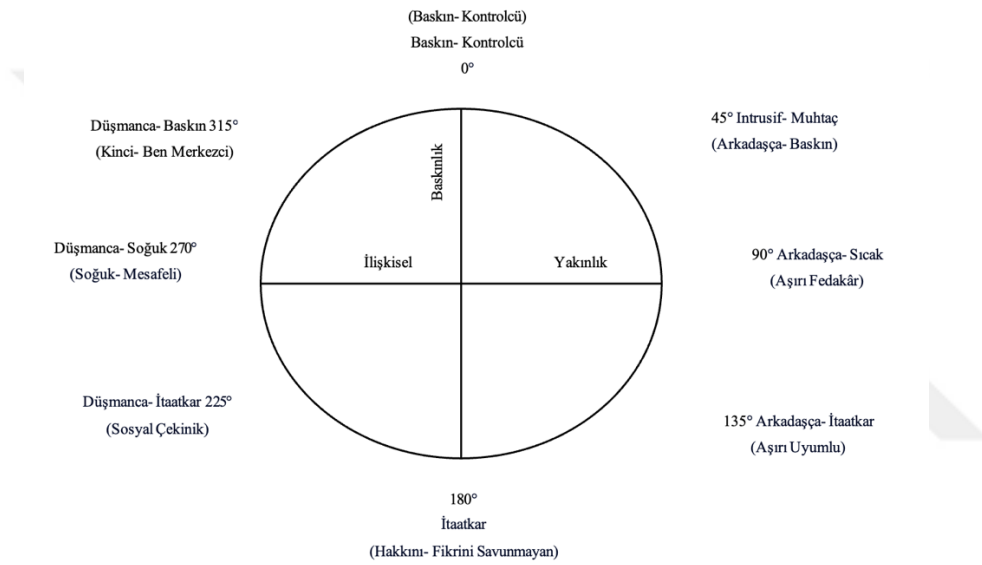
Kişilerarası davranışları değerlendirmek amacıyla Wiggins ve arkadaşları (1988) tarafından geliştirilen bir başka ölçek “Adjective Scales – Revised (IAS-R)” ise 64 maddeden oluşmaktadır. Bu ölçekten elde edilen veriler, kişiliğin döngüsel (circumplex) bir yapıda organize olduğunu ve kişilerarası kişiliğin temel boyutları olan baskınlık ve sıcaklık etrafında şekillendiğini göstermektedir (Wiggins ve ark., 1988).

Daha sonrasında IIP’nin döngüsel modele uyarlaması olan Circumplex IIP (IIP-C), Alden, ve ark. (1990) tarafından geliştirilmiştir. Yeni versiyonda, kişilerarası problemler iki temel boyuttan oluşur ve bu 45°, 90°, 135°, 180°, 225°, 270°, 315° ve 360° olacak şekilde sekize bölünmüştür. Bu iki temel boyut ile bir çember yapısı ortaya çıkmıştır. (Alden ve ark., 1990).

Alden ve ark. (1990) tarafından bu döngüsel modele göre (Şekil 2.1.) alt ölçekler şu şekilde açıklanmıştır:

- 1) Baskın-Kontrolcü: Puanı yüksek olanların, başkalarını manipüle etme, kontrol etme, değiştirmeye çalışma, ve diğerlerine saldırganca davranışlarda bulunma problemleri mevcuttur.
- 2) Arkadaşça-Baskın (Intrusif- Muhtaç): Puanı yüksek bireyler, dikkat çekmeye çalışan bireylerdir, tek başlarına zaman geçirmekte zorlanırlar ve kendilerini açığa vururlar.
- 3) Arkadaşça-Sıcak (Aşırı Fedakâr): Puanı yüksek bireyler, diğerlerine karşı güven duygusu yüksek, cömert, şefkatli, izin verici ve fazlaca onları memnun etmeye çabalayan bireylerdir.
- 4) Arkadaşça-İtaatkâr (Aşırı Uyumlu): Puanı yüksek bireyler, öfke duygusunu ifade etmede çok zorlanırlar çünkü diğer insanları gücendirmekten korkarlar. Bu bireyler kendilerini saf bireyler olarak tanımlarlar.
- 5) İtaatkâr (Hakkını-Fikrini Savunmayan): Puanı yüksek bireyler, diğer insanlara karşı kararlı ve iddialı değildirler. İhtiyaçlarından diğerlerine bahsetmekte güçlük yaşarlar ve otoriter bir rolde olmaktan rahatsızlık duyarlar.

- 6) Düşmanca-İtaatkar (Sosyal Çekinik): Puanı yüksek bireyler, kaygılı, utangaç, duygularını ifade edemeyen ve diğer kişilerle sosyalleşmede zorluk yaşayan bireylerdir.
- 7) Düşmanca-Soğuk (Soğuk-Mesafeli): Puanı yüksek bireyler, diğer insanları affetmede ve onlarla iyi geçinmede zorluk yaşayan, cömert olmayan, sevgi ve şefkat göstermede zorluk çeken bireylerdir.
- 8) Düşmanca-Baskın (Kinci-Ben Merkezi): Puanı yüksek bireyler, şüpheli, güvenemeyen, diğer insanların ihtiyaçlarını ve mutluluğunu önemsememe problemlerine sahip bireylerdir.

2.1. Kişilerarası döngüsel model

Kaynak: Akyunus ve Gençöz, (2016)

2.5. Literatürde Yapılan Benzer Araştırmalar

Bu bölümde karanlık üçlü değişkenini inceleyen çalışmalar üzerine odaklanılacak ve çalışmanın diğer değişkenleri olan kişilerarası şemalar ve kişilerarası problemler değişkenleri ile ilgili yapılan çalışmalara yer verilecektir. Ardından benzer konulardaki çalışmalar hakkında bilgi sunulmaktadır.

2.5.1. Karanlık Üçlü, Kişilerarası Şemalar, ve Kişilerarası Problemler Arasındaki İlişkileri İnceleyen Benzer Çalışmalar

Tezin bu bölümünde karanlık üçlü değişkenini inceleyen çalışmalar üzerine odaklanılmaktadır ve çalışmanın diğer değişkenleri olan kişilerarası şemalar ve kişilerarası problemler değişkenleri ile ilgili yapılan çalışmalara yer verilmektedir. Ardından benzer konulardaki çalışmalar hakkında bilgi sunulmaktadır.

2.5.2. Karanlık Üçlü ve Erken Dönem Uyumsuz Şemalar Arasındaki İlişkiyi İnceleyen Çalışmalar

Lang ve Lénárd (2017) tarafından Macaristan’da 357’si kadın, 146’sı erkek toplamda 503 ergen ile yürütülen araştırmada, karanlık üçlü kişilik özellikleri ile erken dönem uyumsuz şema alanları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre narsisizm kişilik özelliği, “aşırı gözetim ve baskı” alanı ile anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur; bu özelliğe sahip bireylerin mükemmelliyet, kendine aşırı odak ve dışarıdan doğrulanma ihtiyacı duyma gibi eğilimler gösterdikleri anlaşılmıştır. Psikopati kişilik özelliği, “sınırların zayıflığı” ile “bağlanma ve güven” alanlarıyla pozitif ilişki göstermektedir; bu özelliğe sahip bireylerin, empati eksikliği, güvensizlik ve dürtüsel davranışlar gösterdikleri görülmüştür. Makyavelizm kişilik özelliğinin ise “diğerlerine yönelim” alanıyla negatif yönde ilişkili olduğu görülmüştür; bu özelliğe sahip bireylerin, başkalarının onayını ve ihtiyaçlarını önemsemeyen ve manipülatif davranışlar sergileyebilen bireyler olduğu ortaya konmuştur. Genel anlamda bu çalışmaya bakılarak, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin farklı şema alanlarıyla ilişkili olduğu ve bu özelliklerin kökeninde bireyin erken dönemden gelen bilişsel kişilerarası örüntülerinin olabileceği anlaşılmaktadır.

De Paoli ve Fuller-Tyszkiewicz (2024), araştırmalarını Avustralya’da çalışan 210 yetişkin bireyin katılımıyla karanlık üçlü kişilik özelliklerinin erken dönem uyumsuz şemalarla ilişkisini incelemişlerdir. Araştırmanın amacı karanlık üçlü kişilik özellikleri ile özellikle iş yerinde olumsuz sonuçlara sebep olan şemaların, nasıl bir etkileşimde olduğunu görmeyi amaçlamıştır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular; karanlık üçlünün üç alt boyutunda “cezalandırıcılık” (Punitiveness), “haklılık/büyüklik” (Entitlement/Grandiosity) ve “bitmeyen standartlar” (Unrelenting Standards) şemalarıyla pozitif ilişkili olduğunu göstermektedir.

Karanlık üçlü özelliklerine sahip olan bireylerin benzer şemalara sahip olabilecekleri ve iş yerinde sergiledikleri olumsuz tutumlara sebep olabilecekleri gözlemlenmiştir.

Tiadora Kim (2023) tarafından Amerika Birleşik Devletleri'nde 63 kadın lisans öğrencisi ile yapılan çalışmada karanlık üçlü kişilik özellikleri ile erken dönem uyumsuz şemalar arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın amacı, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin belirli erken dönem uyumsuz şemalarla ilişkisini incelemektir.

Yapılan araştırmada; Entitlement/Grandiosity şeması ile narsisizm, psikopati ve makyavelizm özellikleriyle anlamlı ilişki bulunmuştur. Karanlık üçlü puanlarına bakıldığında özellikle yüksek puan alan bireylerde Insufficient Self-Control/Self-Discipline şeması daha çok görülmektedir. Düşük disiplin seviyesi ve düşük özdenetim, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin gelişiminde etkili olabileceği anlaşılmaktadır. Ayrıca, kendini üstün görme eğiliminin, karanlık üçlü kişilik özellikleriyle ilişkili olabileceği görülmektedir. Abandonment/Instability şeması ile karanlık üçlü kişilik özellikleri arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu bulgular ile kişilik gelişiminde bilişsel ve erken dönem yaşantıların önemli rol oynayabileceğini düşünülmektedir.

2.5.3. Karanlık Üçlü ve Kişilerarası İlişkiler Arasındaki İlişkiyi İnceleyen Çalışmalar

Satıcı (2019) tarafından 300 kadın üniversite öğrencisiyle, karanlık üçlü kişilik özellikleri ile kişilerarası ilişki tarzları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın neticesinde makyavelizm ve narsisizm düzeyleri yüksek olan bireylerde empatinin düşük olduğu gözlemlenirken, psikopati düzeyi yüksek olan bireylerin ise yüzeysel ve manipülatif ilişki kurma eğiliminde oldukları gözlemlenmiştir. Karanlık üçlü kişilik özellikleri ile empati düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve negatif yönlü olduğu bulunmuştur. Çalışmada, genç kadınlarda karanlık üçlünün kişiler arası ilişkilerini olumsuz yönde etkileyebileceği bulunmuştur.

Geng ve arkadaşları (2025) tarafından 577 üniversite öğrencisi ile karanlık üçlü kişilik özellikleri ile kişiler arası ilişki doyumu ve kişiler arası bağışlama arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlayan çalışma gerçekleştirilmiştir. Karanlık üçlü kişilik özellikleri ile düşük bağışlama eğilimleri ve düşük kişilerarası ilişki doyumu arasında negatif yönde bir ilişki olduğu anlaşılmıştır. Narsisizm, doyumsuzluk ve kişilerarası

doym ile pozitif yönde ilişkiliyken, intikam ve kaçınma eğilimleriyle de ilişkili bulunmuştur. Psikopati ve makyavelizm ise kaçınma ve intikam alma tutumları ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin ilişki doymunun daha düşük olduğu ve intikam alma eğilimlerinin ise daha yüksek olduğu görülmüştür. Karanlık üçlünün kişilerarası ilişkilerde bağışlama eğilimlerini negatif etkileyebileceğini ve ilişki doymunun da aracı rolü olduğu ortaya konmuştur.

Brewer ve arkadaşları (2023) tarafından yapılan araştırmada, karanlık üçlü kişilik özellikleri ile romantik ilişkiler ve arkadaşlıkların sonlanmasında kullanılan stratejiler arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda anlaşılmıştır ki, karanlık üçlü kişilik özellikleri, romantik ilişkiler ve arkadaşlıkların sonlanmasında farklı stratejilerin kullanılmasına etki etmektedir. Narsisizm strateji olarak açıkça karşılaşma, psikopati strateji olarak manipülasyon ve uzaklaşma, makyavelizm ise geri çekilme ve manipülasyon stratejileri ile bağlantılıdır.

Özer (2023) araştırmasında, üniversite öğrencilerinin karanlık üçlü kişilik özelliklerini yordayan değişkenleri incelemeyi amaçlayarak 166 üniversite öğrencisi ile çalışmıştır. Değişkenlerden biri de kişiler arası problem çözme becerileridir. Bu çalışmanın bulgularına bakıldığında, karanlık üçlü kişilik özelliklerini kişiler arası problem çözme becerilerinin, yalnızlık ve bilişsel esneklik ile birlikte değerlendirilmesi neticesinde yordadığı sonucuna varılmaktadır.

2.5.4. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar ve Kişilerarası İlişkiler Arasındaki İlişkiyi İnceleyen Çalışmalar

Çolakoğlu (2012) tarafından 325 genç yetişkin ile yapılan çalışmada, bireylerin erken dönem şemalarının, yetişkinlikteki sosyal ilişkilerini nasıl etkilediği incelenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre, erken dönem uyumsuz şemaları yüksek olan bireylerin, ilişkilerde işlevsel olmayan tutumlar sergileme eğiliminde oldukları görülmüştür. Cinsiyet açısından bakıldığında, erkeklerde baskın, duyarsız, öfkeli, kaçınan, manipülatif ve alaycı kişilerarası tarzları daha çok kullandıkları anlaşılmıştır.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Tezin bu bölümü, yapılan araştırmanın yöntemi, amacı, evren ve araştırmanın örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması ve veri analizine yönelik bilgiler içermektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Yapılan çalışmada 18-65 yaş arasında olan ve Türkiye’de yaşayan yetişkin bireylerin kişilerarası şemaları ve ilişkilerindeki problem alanları ile karanlık üçlü kişilik özelliklerinin değerlendirilmesi, iki ya da daha fazla değişken arasındaki birlikte değişim düzeyini belirlemeye yarayan ilişkisel tarama modeline dayalı bir betimsel çalışma ile yapılmıştır (Karasar, 2012).

Bu çalışmada veriler nicel olmakla birlikte; değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla yapılan istatistik yöntemi korelasyon analizi, yordayıcılıkları belirlemek amacıyla hiyerarşik regresyon analizi, demografik değişkenlerin farklarını anlamak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Tez çalışmasında evren, Türkiye’de yaşamakta olan 18-65 yaş aralığındaki psikiyatrik tanısı olmayan bireylerden meydana gelmektedir. Yapılan araştırmada örneklem gönüllü olarak çalışmaya katılan 265 kadın ve 182 erkek olmak üzere toplan 447 bireyden oluşmaktadır. Bu çalışmanın amacı doğrultusunda ulaşılabilirliği kolay olan gönüllü bireylerden toplanan verilere dayanarak, uygun örnekleme yöntemi ile örneklem oluşturulmuştur (Büyüköztürk ve ark., 2014). Ulaşılmış olan örneklem grubunun, araştırmanın evrenini temsil edebilecek güçte olduğu varsayılmaktadır.

3.2.1. Dışlama Kriterleri

- 18 yaşını henüz doldurmamak veya 65 yaşından daha büyük olmak.
- Psikiyatrik bir tanıya sahip olmak.

3.2.2. Dahil Edilme Kriterleri

- 18 yaş ile 65 yaş arasında olmak.
- Psikiyatrik bir tanıya sahip olmamak.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma katılımcılarının demografik bilgilerini saptayabilmek amacı doğrultusunda “Demografik Bilgi Formu”, katılımcıların karanlık üçlü kişilik özelliklerini ölçmek amacıyla “SD3 (Short Dark Triad) Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması” katılımcıların kişilerarası şemalarını belirleyebilmek amacıyla “Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ)” ve katılımcıların kişilerarası problemlerini ölçmek amacıyla “APPENDIX B: Inventory of Interpersonal Problems (IIP-32) Turkish Form” kullanılmıştır.

3.3.1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Sosyodemografik bilgi edinimi için araştırmacı tarafından oluşturulan bilgi formunda cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu, gelir durumu, medeni durum, daha önce psikiyatrik bir tanı alınıp alınmadığına dair soru ve alındıysa hangi tanı bilgileri hakkında sorular bulunmaktadır.

3.3.2. SD3 (Short Dark Triad) Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması

Bu ölçek 27 maddeden oluşan kısaltılmış Karanlık Üçlü ölçeğidir. Ölçek alt maddeleri olan narsisizm, Makyavelizm ve psikopatiyi dokuzar soru ile ölçmektedir. Ölçek (Jones ve Paulhus, 2014) tarafından geliştirilmiştir. Türkçe uyarlaması (Özsoy ve ark., 2017) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek 5’li Likert tipinde Türkçe’ye uyarlanmıştır. “Kesinlikle katılmıyorum” (1 puan), “katılmıyorum” (2 puan), “kararsızım” (3 puan), “katılıyorum” (4 puan) ve “kesinlikle katılıyorum” (5 puan) olarak kullanılmıştır.

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında Cronbach's Alpha (iç tutarlılık kat sayıları) değerleri, narsisizm için .79, makyavelizm için .70 ve psikopati için .79 olarak yeterli iç tutarlılığa sahiptir. Alt boyutların her biri için puan aralığı 9- 45 ve toplam puan aralığı 27-135'dir.

3.3.3. Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ)

Bireylerin etkileşimlerinin değerlendirilebilmesi için (Safran ve ark., 1988) tarafından kişilerarası şemaların incelenebileceği bir ölçek geliştirilmiştir. Bu ölçek, daha sonrasında (Hill ve Safran, 1993) tarafından yeni çalışmalar ile düzenlenmiştir. Türkçe uyarlaması ise (Boyacıoğlu ve Savaşır, 1995) tarafından sağlanmıştır. Bu ölçekte toplam 48 madde bulunmaktadır. Ölçekte aşağılama/değersizlik, bağımlılık/onay arama, terk edilme/kaybetme kaygısı, kendine yönelik aşırı eleştiri, karşılıklılık eksikliği ve aşırı bağlanma/idealize etme olmak üzere toplam altı alt boyut bulunmaktadır. Her bir alt boyut için Cronbach's Alpha değeri .70+ olarak belirlenmiştir.

Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) Kiessler (1983) tarafından geliştirilen "kişilerarası döngü"deki 16 özelliği temel alan 16 senaryo içermektedir. Buna göre 8 tepki seçeneği bulunmaktadır. En sonunda da bekledikleri tepkinin hoşlarına gidip gitmeyeceği ölçülmektedir. Örnek uygulama Şekil 3.2.'de gösterilmektedir.

..... 'ı sizden hiç beklemediği bir biçimde hayal kırıklığına uğrattığınız bir durumu düşünün.						
..... buna nasıl bir tepki gösterir?						
Bu tepki:	hiç	orta.	biraz	nötr	biraz	orta çok
	1	2	3	4	5	6 7
hoşuma gitmez			hoşuma gider			

3.1. KŞÖ'deki maddelerin yanıtlanma biçimi

Kaynak: Boyacıoğlu ve Savaşır, (1995).

3.3.4. Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Türkçe Formu

Bu ölçek toplam 32 madde ve sekiz alt maddeden oluşmaktadır. Her alt boyut için dörder soru bulunmaktadır. Alt maddeler, Soğuk-Mesafeli, Kinci- Benmerkezci, Sosyal Çekinik, Aşırı Fedakâr, Hakkını-Fikrini Savunmayan, İntusif-Muhtaç, Aşırı uyumlu ve Baskın-Kontrolcü olarak adlandırılmıştır.

Ölçek, “1-Hiç uymuyor” ve “5 tamamen uyuyor” şeklinde derecelendirilen 5’li Likert tipi oluşturulmuştur. Orijinal ölçek (Alden ve ark., 1990) tarafından geliştirilmiş, (Akyunus ve Gençöz, 2016) tarafından Türkçe’ye uyarlanmıştır. Ölçeğin toplam Cronbach’s Alpha değeri .86, alt ölçekler ise .66 ile .84 arasında değerlere sahiptir.

3.3.5. Verilerin Toplanma Süreci

Bu çalışma kapsamında veriler 08.01.2025 ile 01.05.2025 tarihleri arasında, çevrimiçi Google Formlar aracılığıyla toplanmıştır. Katılımcılar çalışmaya gönüllülük esasına dayanarak katılmış olup, bu bilgi kendilerine verilerek onam alınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Yapılan bu çalışmada SPSS v27 istatistik programı kullanılarak veriler analiz edilmiştir. Çalışmanın veri girişleri ve uç değerler kontrol edilmiş olup uç değerlerin tespiti amacıyla z skorlarına bakılmıştır. Z skoru için -3.29 ile +3.29 aralığı dışındaki değerler uç değer olarak değerlendirilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). 111 katılımcıya ait veriler eksik veya uç değer olarak değerlendirilmiş ve kriterlere uymayan tüm katılımcılar veri setinden çıkarılarak 447 katılımcının verileri üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluğunu değerlendirmek amacıyla veri setinin büyüklüğü de göz önüne alınarak öncelikle çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerine odaklanılmıştır. Bu değerler -1.36 ile +1.47 arasında çıkmıştır ve -1.5, +1.5 aralığında olması gerekliliğinin karşılamıştır. Histogram ile beklenmekte olan olasılık grafiklerinin de normal dağılıma yakın olduğu görülerek verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir. Bu bilgiler ışığında parametrik analiz yöntemlerinin kullanılması uygun görülmüştür (Byrne, 2013; Hair vd., 2010; Tabachnick ve Fidell, 2013).

Çalışmada kullanılan sürekli değişkenlerin (SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları) puan ortalamaları arasındaki ilişkileri değerlendirmek amacıyla “Pearson Korelasyon Analizi” kullanılmıştır. İki gruptan oluşan kategorik değişkenlerin SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları arasındaki farklılığı görebilmek amacıyla “Bağımsız Örneklem T-testi” uygulanmıştır.

Grup sayısı üç ve fazlası olan kategorik değişkenlerin puan ortalamaları arasındaki farklılığı görmek amacıyla ise “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” uygulanmıştır. Makyavelizm, narsisizm ve psikopati değişkenlerinin yordayıcılarını belirlemek amacıyla “Hiyerarşik Regresyon Analizi” uygulanmıştır. Hipotez sınamaları yapılırken anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Katılımcılardan toplanan veriler, Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği, Kişilerarası Şemalar Ölçeği ve Kişilerarası Problemler Envanteri kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerde anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiş, bulgular her bir hipotez başlığı altında tablo ve açıklamalarla birlikte sunulmuştur.

4.1. Katılımcıların Sosyodemografik Bilgileri

Araştırmanın kriterlerine uygun olan 447 katılımcıya ilişkin sosyodemografik bilgiler, aşağıda yer alan Tablo 1'de gösterilmiştir.

4.1. Sosyodemografik değişkenlere ilişkin bilgiler

	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>
Yaş	29.56	9.37
	<i>n</i>	<i>%</i>
Cinsiyet		
Kadın	265	59.28
Erkek	182	40.72
Eğitim Durumu		
Lise ve altı	115	25.73
Ön Lisans	43	9.62
Lisans	220	49.22
Lisansüstü	69	15.44
Çalışma Durumu		
Hayır	186	41.61
Evet	261	58.39
Gelir Durumu		
Gelir giderden az	113	25.28
Gelir gidere denk	230	51.45
Gelir giderden fazla	104	23.27
Medeni Durum		
Bekar	304	68.01
Evli	143	31.99

Tablo 4.1. incelendiğinde, katılımcıların yaş ortalamasının 29.56 ($S_s = 9.37$) olduğu görülmektedir. Katılımcıların cinsiyetleri, 265 (%59.28) kadın ve 182 (%40.72) erkektir. Katılımcıların eğitim düzeylerine göre dağılımı incelendiğinde 115 kişi (%25.73) lise ve altı, 43 kişi (%9.62) ön lisans, 220 kişi (%49.22) lisans ve 69 kişi (%15.44) ise lisansüstü mezunudur. Katılımcıların 186'si (%41.61) herhangi bir işte çalışmıyorken 261'i (%58.39) bir işte çalışmaktadır. Katılımcıların gelir durumlarına göre dağılımı incelendiğinde 113 kişi (%25.28) gelirinin giderinden az olduğunu, 230 kişi (%51.45) gelir ve giderinin denk olduğunu, 104 kişi (%23.27) ise gelirinin giderinden fazla olduğunu belirtmiştir. Medeni duruma göre değerlendirildiğinde 304 katılımcı (%68.01) bekar, 143 katılımcı ise (%31.99) evlidir.

4.2. Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler

Katılımcıların Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) puanlarına ilişkin betimsel istatistik değerleri aşağıda Tablo 2'de gösterilmiştir.

4.2. Kısaltılmış karanlık üçlü ölçeği (SD3-T), kişilerarası şemalar ölçeği (KŞÖ) ve kişilerarası problemler envanteri

(IIP-C) puanlarına ilişkin betimsel istatistik değerleri						
Değişkenler	Ort.	Ss	Min	Maks	Skewness	Kurtosis
Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği						
Makyavelizm	26.86	7.28	9.00	45.00	0.009	-0.41
Narsisizm	26.52	5.88	11.00	43.00	0.16	-0.10
Psikopati	20.16	6.68	9.00	42.00	0.60	-0.42
Kişilerarası Şemalar Ölçeği						
Arkadaş Baskınlık	0.81	1.12	-3.00	3.00	-0.49	0.03
Arkadaş Pasiflik	-0.12	1.18	-2.50	2.50	0.14	-0.54
Arkadaş Dostluk	1.79	0.88	-1.00	3.00	-1.23	1.23
Arkadaş Düşmanlık	-0.35	1.25	-3.00	3.00	0.46	-0.53
Anne Baskınlık	1.03	1.13	-2.50	3.00	-0.75	0.32
Anne Pasiflik	-0.23	1.30	-3.00	2.50	0.28	-0.53
Anne Dostluk	1.76	0.95	-1.50	3.00	-1.30	1.24
Anne Düşmanlık	0.05	1.38	-3.00	3.00	0.01	-0.86
Baba Baskınlık	0.82	1.18	-2.50	3.00	-0.47	-0.35
Baba Pasiflik	-0.39	1.29	-3.00	3.00	0.43	-0.21
Baba Dostluk	1.34	1.34	-3.00	3.00	-1.21	0.60
Baba Düşmanlık	0.34	1.50	-3.00	3.00	-0.20	-1.06
Arkadaş İstenirlik	91.02	15.32	16.00	112.00	-1.04	1.51
Anne İstenirlik	86.95	18.16	17.00	112.00	-0.98	1.01
Baba İstenirlik	82.09	23.21	16.00	112.00	-0.94	0.37
Kişilerarası Problemler Envanteri						
IIP-C Toplam	76.04	17.69	32.00	127.00	0.14	-0.42
Baskın-Kontrolcü	8.00	2.09	4.00	15.00	0.37	0.69
Kinci-Benmerkezci	8.48	3.40	4.00	20.00	0.54	-0.29
Soğuk-Mesafeli	9.10	3.77	4.00	20.00	0.43	-0.47
Sosyal Çekinik	8.82	3.88	4.00	20.00	0.59	-0.43
Hakkını Fikrini Savunmayan	10.03	3.73	4.00	20.00	0.25	-0.48
Aşırı Uyumlu	9.93	3.38	4.00	19.00	0.34	-0.33
Aşırı Fedakâr	11.69	2.29	4.00	19.00	-0.52	1.50
İntrusif-Muhtaç	10.00	2.68	4.00	19.00	0.13	-0.34

Tablo 4.2. incelendiğinde, Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T) alt boyutlarından makyavelizm 26.86 (Ss = 7.28), narsisizm 26.52 (Ss = 5.88) ve psikopati 20.16 (Ss = 6.68) ortalamalarına sahiptir.

Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) alt boyutlarından arkadaş baskınlık 0.81 ($S_s = 1.12$), arkadaş pasiflik -0.12 ($S_s = 1.18$), arkadaş dostluk 1.79 ($S_s = 0.88$), arkadaş düşmanlık -0.35 ($S_s = 1.25$), anne baskınlık 1.03 ($S_s = 1.13$), anne pasiflik -0.23 ($S_s = 1.30$), anne dostluk 1.76 ($S_s = 0.95$), anne düşmanlık 0.05 ($S_s = 1.38$), baba baskınlık 0.82 ($S_s = 1.18$), baba pasiflik -0.39 ($S_s = 1.29$) ve baba dostluk 1.34 ($S_s = 1.34$) ortalamalarına sahiptir. İstenirlik puanları ise arkadaş istenirlik 91.02 ($S_s = 15.32$), anne istenirlik 86.95 ($S_s = 18.16$) ve baba istenirlik 82.09 ($S_s = 23.21$) olarak bulunmuştur.

Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) toplam puanı 76.04 ($S_s = 17.69$) olup alt boyut ortalamaları sırasıyla; baskın-kontrolcü 8.00 ($S_s = 2.09$), kinci-benmerkezci 8.48 ($S_s = 3.40$), soğuk-mesafeli 9.10 ($S_s = 3.77$), sosyal çekinik 8.82 ($S_s = 3.88$), hakkını fikrini savunmayan 10.03 ($S_s = 3.73$), aşırı uyumlu 9.93 ($S_s = 3.38$), aşırı fedakâr 11.69 ($S_s = 2.29$) ve intrusif-muhtaç 10.00 ($S_s = 2.68$) olarak hesaplanmıştır.

Değişkenlerin dağılım özellikleri incelendiğinde, çarpıklık (skewness) değerleri -1.30 ile 0.60 arasında değişmekte olup, basıklık (kurtosis) değerleri ise -1.06 ile 1.51 arasında değişmektedir.

4.3. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular

Katılımcıların Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) puan ortalamaları arasındaki ilişkileri değerlendirmek için yapılan istatistik yöntemi Pearson Korelasyon Analizi'dir. Yapılan analizin sonuçları aşağıda Tablo 3 ve Tablo 4'te gösterilmiştir.

4.3. SD3-T ile KŞÖ ve alt boyutları arasındaki ilişkiye dair pearson korelasyon analizi sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1. Makyaşelizm	-																	
2. Narsisizm	.40**	-																
3. Psikopati	.54**	.38**	-															
4. Arkadaş Baskınlık	-.09	-.07	-.07	-														
5. Arkadaş Pasiflik	.05	.08	-.03	-.16**	-													
6. Arkadaş Dostluk	-.14**	-.07	-.28**	.12*	.13**	-												
7. Arkadaş Düşmanlık	.00	-.06	.02	-.15**	-.14**	-.16**	-											
8. Anne Baskınlık	-.04	-.07	-.16**	.34**	-.08	.12*	.02	-										
9. Anne Pasiflik	.01	.03	-.04	-.09*	.37**	.12*	.02	-.11**	-									
10. Anne Dostluk	-.10*	-.02	-.28**	.04	.18**	.38**	-.04	.06	.19**	-								
11. Anne Düşmanlık	-.04	-.08	-.08	-.12*	.05	.09	.18**	-.05	-.09	-.07	-							
12. Baba Baskınlık	-.11*	-.18**	-.13**	.17**	-.07	-.01	.02	.31**	-.13**	.01	.05	-						
13. Baba Pasiflik	.06	.10*	.03	-.12*	.35**	.06	-.07	-.13**	.43**	.07	-.04	-.31**	-					
14. Baba Dostluk	-.07	.00	-.20**	.04	.11**	.31**	-.11*	.17**	.05	.39**	-.04	.08*	.14**	-				
15. Baba Düşmanlık	-.08	-.10*	-.19**	-.05	.06	.11*	.18**	.01	.03	.07*	.40**	-.06	-.05	-.29**	-			
16. Arkadaş İstenirlik	-.12**	-.01	-.18**	.23**	.18**	.43**	-.58**	.11*	.02	.21**	-.09	.02	-.02	.19**	-.10*	-		
17. Anne İstenirlik	-.02	.09	-.08	.16**	.06	.14**	-.18**	.24**	.12*	.36**	-.62**	.02	.03	.22**	-.27**	.40**	-	
18. Baba İstenirlik	.01	.10*	.03	.10*	.01	.06	-.16**	.14*	-.02	.12*	-.26**	.19**	.07	.59**	-.61**	.28**	.47**	-

Not. * p < 0.05, ** p < 0.01

4.4. SD3-T ile KŞÖ ve alt boyutları arasındaki ilişkiye dair pearson korelasyon analizi sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Makyavelizm	-										
2. Narsisizm	** .40	-									
3. Psikopati	** .54	** .38	-								
4. IIPC Toplam	** .24	-.02	** .29	-							
5. Baskın Kontrolcü	** .46	** .33	** .60	** .63	-						
6. Kinci Benmerkezci	** .33	* .12	** .37	** .67	** .52	-					
7. Soğuk Mesafeli	** .23	-.01	** .28	** .72	** .48	** .65	-				
8. Sosyal Çekinik	* .11	** -.18	** .19	** .77	** .36	** .46	** .54	-			
9. Hakkını Fikrini Savunmayan	* .12	** -.17	.08	** .82	** .31	** .37	** .44	** .64	-		
10. Aşırı Uyumlu	.07	-.07	-.01	** .75	** .33	** .26	** .30	** .51	** .69	-	
11. Aşırı Fedakâr	-.05	-.07	-.06	** .55	** .22	** .05	** .18	** .24	** .51	** .60	-
12. İntusif Muhtaç	** .13	** .14	** .21	** .60	** .49	** .25	** .20	** .27	** .43	** .46	** .45

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$,

Buradaki analiz sonuçlarına bakıldığında, makyavelizm ile arkadaş dostluk ($r = -.14, p < .01$), anne dostluk ($r = -.10, p < .05$), baba baskınlık ($r = -.11, p < .05$) ve arkadaş istenirlik ($r = -.10, p < .05$) değişkenleri arasında anlamlı olan ve negatif yönlü ilişkiler bulunmuştur. Makyavelizm ile IIP-C toplam ($r = .24, p < .01$), baskın- kontrolcü ($r = .46, p < .01$), kinci-benmerkezci ($r = .33, p < .01$), soğuk-mesafeli ($r = .23, p < .01$), sosyal çekinik ($r = .11, p < .05$), hakkını fikrini savunmayan ($r = .12, p < .05$) ve intrusif-muhtaç ($r = .13, p < .01$) arasında istatistiksel olarak anlamlı olan ve pozitif yönlü ilişkiler elde edilmiştir.

Narsisizm ile baba baskınlık ($r = -.18, p < .01$) ve baba düşmanlık ($r = -.10, p < .05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı olan ve negatif yönlü ilişkiler elde edilmiştir. Ayrıca, narsisizm ile baba istenirlik ($r = .10, p < .05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı olan ve pozitif yönlü ilişki elde edilmiştir. Narsisizm ile baskın-kontrolcü ($r = .33, p < .01$), kinci- benmerkezci ($r = .12, p < .05$) ve intrusif-muhtaç ($r = .14, p < .01$) arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı olan ilişkiler elde edilmiştir. Ayrıca, narsisizm ile sosyal çekinik ($r = -.18, p < .01$), hakkını fikrini savunmayan ($r = -.17, p < .01$) değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı olan ve negatif yönlü ilişkiler elde edilmiştir.

Psikopati değişkeni ile arkadaş dostluk ($r = -.28, p < .01$), anne baskınlık ($r = -.16, p < .01$), anne dostluk ($r = -.28, p < .01$), baba baskınlık ($r = -.13, p < .01$), baba dostluk ($r = -.20, p < .01$), baba düşmanlık ($r = -.19, p < .01$) ve arkadaş istenirlik ($r = -.18, p < .01$) arasında istatistiksel olarak anlamlı olan ve negatif yönlü ilişkiler elde edilmiştir. Psikopati ile IIP-C toplam ($r = .29, p < .01$), baskın-kontrolcü ($r = .60, p < .01$), kinci-benmerkezci ($r = .37, p < .01$), soğuk-mesafeli ($r = .28, p < .01$), sosyal çekinik ($r = .19, p < .01$) ve intrusif-muhtaç ($r = .21, p < .01$) değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı olan ve pozitif yönlü ilişkiler bulunmuştur.

Makyavelizm alt boyutunun yordayıcıları olarak Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) alt boyutlarının etkilerini incelemek amacıyla iki aşamalı bir hiyerarşik doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda Tablo 4.5'te gösterilmiştir.

4.5. Makyavelizm yordayıcılarına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi sonuçları

	<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	95.00% GA
Adım 1						
(Sabit)	33.89	2.84	0.00	11.94	< .001	[28.31, 39.47]
Arkadaş Baskınlık	-0.34	0.34	-0.05	-1.02	.311	[-1.01, 0.32]
Arkadaş Pasiflik	0.54	0.33	0.09	1.62	.105	[-0.11, 1.20]
Arkadaş Dostluk	-0.46	0.48	-0.05	-0.95	.345	[-1.40, 0.49]
Arkadaş Düşmanlık	-0.54	0.35	-0.09	-1.52	.130	[-1.23, 0.16]
Anne Baskınlık	0.33	0.35	0.05	0.93	.351	[-0.36, 1.02]
Anne Pasiflik	-0.06	0.31	-0.01	-0.20	.845	[-0.67, 0.55]
Anne Dostluk	-0.32	0.46	-0.04	-0.70	.487	[-1.22, 0.58]
Anne Düşmanlık	0.10	0.37	0.02	0.28	.777	[-0.62, 0.82]
Baba Baskınlık	-0.74	0.33	-0.12	-2.25	.025	[-1.39, -0.09]
Baba Pasiflik	-0.03	0.32	-0.005	-0.08	.933	[-0.66, 0.61]
Baba Dostluk	-0.48	0.37	-0.09	-1.29	.197	[-1.22, 0.25]
Baba Düşmanlık	-0.32	0.32	-0.07	-1.00	.316	[-0.95, 0.31]
Arkadaş İstenirlik	-0.08	0.03	-0.18	-2.43	.016	[-0.15, -0.02]
Anne İstenirlik	0.01	0.03	0.04	0.43	.669	[-0.05, 0.08]
Baba İstenirlik	0.02	0.03	0.07	0.87	.384	[-0.03, 0.07]
Adım 2						
(Sabit)	18.61	3.41	0.00	5.46	< .001	[11.91, 25.30]
Arkadaş Baskınlık	-0.39	0.30	-0.06	-1.27	.203	[-0.99, 0.21]
Arkadaş Pasiflik	0.24	0.30	0.04	0.82	.413	[-0.34, 0.83]
Arkadaş Dostluk	-0.12	0.43	-0.01	-0.27	.786	[-0.97, 0.73]
Arkadaş Düşmanlık	-0.12	0.32	-0.02	-0.38	.704	[-0.75, 0.51]
Anne Baskınlık	0.59	0.32	0.09	1.84	.067	[-0.04, 1.22]
Anne Pasiflik	0.10	0.28	0.02	0.38	.705	[-0.44, 0.65]
Anne Dostluk	0.01	0.41	0.001	0.03	.980	[-0.80, 0.82]
Anne Düşmanlık	0.13	0.33	0.02	0.40	.691	[-0.51, 0.77]
Baba Baskınlık	-0.33	0.30	-0.05	-1.11	.269	[-0.91, 0.26]
Baba Pasiflik	0.10	0.29	0.02	0.33	.741	[-0.47, 0.66]
Baba Dostluk	-0.26	0.34	-0.05	-0.77	.440	[-0.92, 0.40]
Baba Düşmanlık	-0.08	0.29	-0.02	-0.29	.773	[-0.65, 0.48]
Arkadaş İstenirlik	-0.02	0.03	-0.05	-0.70	.486	[-0.08, 0.04]
Anne İstenirlik	0.01	0.03	0.03	0.43	.667	[-0.05, 0.07]
Baba İstenirlik	0.03	0.02	0.08	1.14	.257	[-0.02, 0.07]
Baskın-Kontrolcü	1.72	0.21	0.49	8.26	< .001	[1.31, 2.13]
Kinci-Benmerkezci	0.28	0.13	0.13	2.11	.035	[0.02, 0.54]
Soğuk-Mesafeli	-0.10	0.12	-0.05	-0.83	.408	[-0.34, 0.14]
Sosyal Çekinik	-0.23	0.11	-0.12	-2.04	.042	[-0.46, -0.008]
Hakkımı Fikrini Savunmayan	0.31	0.14	0.16	2.29	.022	[0.04, 0.58]
Aşırı Uyumlu	-0.07	0.14	-0.03	-0.50	.618	[-0.35, 0.21]
Aşırı Fedakâr	-0.48	0.19	-0.15	-2.61	.009	[-0.85, -0.12]
İntrusif-Muhtaç	-0.24	0.15	-0.09	-1.59	.113	[-0.53, 0.06]

Not. Model 1: $F(15, 431) = 2.00, p = .014, \Delta R^2 = .06$. **Model 2:** $F(8, 423) = 15.87, p < .001, \Delta R^2 = .22$

Birinci aşamada, modele kişilerarası şema değişkenleri eklenmiştir. Bu model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş $[F(15, 431) = 2.00, p = .014]$ ve kişilerarası şema alt boyutlarının makyavelizm puanlarındaki varyansın %6.50'sini açıkladığı görülmüştür

($\Delta R^2 = .06$). İkinci aşamada modele kişilerarası problemler envanterine ait alt boyutlar dahil edilmiştir. Bu modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür [$F(8, 423) = 15.87, p < .001$] ve açıklanan toplam varyans %21.58'e ulaşmıştır ($\Delta R^2 = .22$). Son model incelendiğinde, baskın-kontrolcü [$B = 1.72, t(423) = 8.26, p < .001$] ve kinici-benmerkezci [$B = 0.28, t(423) = 2.11, p = .035$] değişkenlerinin makyavelizm puanlarını pozitif yönde; sosyal çekinik [$B = -0.23, t(423) = -2.04, p = .042$] değişkeninin negatif yönde, hakkını fikrini savunmayan [$B = 0.31, t(423) = 2.29, p = .022$] değişkenin pozitif yönde ve aşırı fedakâr [$B = -0.48, t(423) = -2.61, p = .009$] değişkeninin negatif yönde makyavelizm puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür.

Narsisizm alt boyutunun yordayıcıları olarak Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) alt boyutlarının etkilerini incelemek amacıyla iki aşamalı bir hiyerarşik doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda Tablo 6'da gösterilmiştir.

4.6. Narsisizm yordayıcılarına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi sonuçları

	<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	95.00% GA
Adım 1						
(Sabit)	26.39	2.28	0.00	11.58	< .001	[21.91, 30.87]
Arkadaş Baskınlık	-0.14	0.27	-0.03	-0.53	.597	[-0.68, 0.39]
Arkadaş Pasiflik	0.42	0.27	0.08	1.57	.116	[-0.11, 0.95]
Arkadaş Dostluk	-0.26	0.39	-0.04	-0.68	.496	[-1.02, 0.50]
Arkadaş Düşmanlık	-0.42	0.28	-0.09	-1.46	.145	[-0.97, 0.14]
Anne Baskınlık	-0.04	0.28	-0.007	-0.13	.897	[-0.59, 0.52]
Anne Pasiflik	-0.12	0.25	-0.03	-0.50	.617	[-0.61, 0.36]
Anne Dostluk	-0.08	0.37	-0.01	-0.21	.833	[-0.80, 0.65]
Anne Düşmanlık	0.15	0.29	0.03	0.50	.619	[-0.43, 0.72]
Baba Baskınlık	-0.95	0.26	-0.19	-3.58	< .001	[-1.47, -0.43]
Baba Pasiflik	0.06	0.26	0.01	0.23	.821	[-0.45, 0.57]
Baba Dostluk	-0.37	0.30	-0.08	-1.22	.222	[-0.96, 0.22]
Baba Düşmanlık	-0.11	0.26	-0.03	-0.42	.677	[-0.61, 0.40]
Arkadaş İstenirlik	-0.04	0.03	-0.11	-1.48	.139	[-0.10, 0.01]
Anne İstenirlik	0.03	0.03	0.09	1.13	.259	[-0.02, 0.08]
Baba İstenirlik	0.04	0.02	0.15	1.87	.063	[-0.002, 0.08]
Adım 2						
(Sabit)	19.43	2.76	0.00	7.05	< .001	[14.01, 24.85]
Arkadaş Baskınlık	-0.28	0.25	-0.05	-1.14	.257	[-0.77, 0.20]
Arkadaş Pasiflik	0.22	0.24	0.05	0.93	.352	[-0.25, 0.70]
Arkadaş Dostluk	-0.004	0.35	-0.0006	-0.01	.991	[-0.69, 0.68]
Arkadaş Düşmanlık	-0.24	0.26	-0.05	-0.92	.356	[-0.75, 0.27]
Anne Baskınlık	0.22	0.26	0.04	0.84	.400	[-0.29, 0.73]
Anne Pasiflik	0.008	0.22	0.002	0.03	.973	[-0.43, 0.45]
Anne Dostluk	0.27	0.33	0.04	0.80	.425	[-0.39, 0.93]
Anne Düşmanlık	0.20	0.26	0.05	0.75	.451	[-0.32, 0.72]
Baba Baskınlık	-0.65	0.24	-0.13	-2.71	.007	[-1.13, -0.18]
Baba Pasiflik	0.12	0.23	0.03	0.52	.603	[-0.34, 0.58]
Baba Dostluk	-0.41	0.27	-0.09	-1.50	.134	[-0.95, 0.13]
Baba Düşmanlık	0.18	0.23	0.05	0.77	.441	[-0.28, 0.63]
Arkadaş İstenirlik	-0.02	0.03	-0.05	-0.72	.474	[-0.07, 0.03]
Anne İstenirlik	0.02	0.02	0.07	0.95	.344	[-0.02, 0.07]
Baba İstenirlik	0.05	0.02	0.18	2.43	.016	[0.009, 0.08]
Baskın-Kontrolcü	1.11	0.17	0.39	6.56	< .001	[0.77, 1.44]
Kinci-Benmerkezci	0.20	0.11	0.11	1.86	.063	[-0.01, 0.41]
Soğuk-Mesafeli	-0.14	0.10	-0.09	-1.47	.142	[-0.33, 0.05]
Sosyal Çekinik	-0.36	0.09	-0.24	-3.91	< .001	[-0.54, -0.18]
Hakkını Fikrini Savunmayan	-0.23	0.11	-0.15	-2.10	.037	[-0.45, -0.01]
Aşırı Uyumlu	0.05	0.11	0.03	0.45	.651	[-0.17, 0.28]
Aşırı Fedakâr	-0.25	0.15	-0.10	-1.67	.096	[-0.55, 0.05]
İntrusif-Muhtaç	0.23	0.12	0.10	1.88	.061	[-0.01, 0.46]

Not. Model 1: $F(15, 431) = 2.39, p = .003, \Delta R^2 = .08$. **Model 2:** $F(8, 423) = 14.81, p < .001, \Delta R^2 = .20$.

Tablo 4.6’da görüleceği üzere, birinci aşamada, modele kişilerarası şema değişkenleri eklenmiştir. Bu model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş [$F(15, 431) = 2.00, p = .014$] ve kişilerarası şema alt boyutlarının narsisizm puanlarındaki varyansın %7.67’sini açıkladığı görülmüştür ($\Delta R^2 = .08$). İkinci aşamada modele kişilerarası problemler envanterine ait alt boyutlar dahil edilmiştir.

Bu modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görölmüştür [$F(8, 423) = 14.81$, $p < .001$] ve açıklanan toplam varyans %20.20'ye ulaşmıştır ($\Delta R^2 = .20$). Son model incelendiğinde, baba baskınlık [$B = -0.65$, $t(423) = -2.71$, $p = .007$] değişkeninin negatif yönde, baba istenirlik [$B = 0.05$, $t(423) = 2.43$, $p = .016$], baskın-kontrolcü [$B = 1.11$, $t(423) = 6.56$, $p < .001$] değişkenlerinin pozitif yönde, sosyal çekinik [$B = -0.36$, $t(423) = -3.91$, $p < .001$] değişkeninin negatif yönde ve hakkını fikrini savunmayan [$B = -0.23$, $t(423) = -2.10$, $p = .037$] değişkeninin negatif yönde narsisizm puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı görölmüştür.

Psikopati alt boyutunun yordayıcıları olarak Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) alt boyutlarının etkilerini incelemek amacıyla iki aşamalı bir hiyerarşik doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda Tablo 7'de gösterilmiştir.

4.7. Psikopati yordayıcılarına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi sonuçları

	<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	95.00% GA
Adım 1						
(Sabit)	28.84	2.42	0.00	11.92	< .001	[24.08, 33.60]
Arkadaş Baskınlık	0.04	0.29	0.007	0.15	.878	[-0.52, 0.61]
Arkadaş Pasiflik	0.33	0.28	0.06	1.16	.246	[-0.23, 0.89]
Arkadaş Dostluk	-0.66	0.41	-0.09	-1.62	.107	[-1.47, 0.14]
Arkadaş Düşmanlık	-0.28	0.30	-0.05	-0.94	.348	[-0.88, 0.31]
Anne Baskınlık	-0.33	0.30	-0.06	-1.09	.276	[-0.92, 0.26]
Anne Pasiflik	-0.11	0.26	-0.02	-0.43	.670	[-0.63, 0.41]
Anne Dostluk	-0.86	0.39	-0.12	-2.18	.030	[-1.63, -0.08]
Anne Düşmanlık	-0.06	0.31	-0.01	-0.19	.847	[-0.67, 0.55]
Baba Baskınlık	-0.74	0.28	-0.13	-2.63	.009	[-1.29, -0.19]
Baba Pasiflik	-0.07	0.27	-0.01	-0.25	.804	[-0.61, 0.47]
Baba Dostluk	-1.13	0.32	-0.23	-3.55	< .001	[-1.76, -0.51]
Baba Düşmanlık	-0.66	0.27	-0.15	-2.41	.016	[-1.19, -0.12]
Arkadaş İstenirlik	-0.07	0.03	-0.16	-2.44	.015	[-0.13, -0.01]
Anne İstenirlik	-0.01	0.03	-0.04	-0.50	.621	[-0.07, 0.04]
Baba İstenirlik	0.05	0.02	0.18	2.33	.020	[0.008, 0.10]
Adım 2						
(Sabit)	11.44	2.68	0.00	4.26	< .001	[6.17, 16.72]
Arkadaş Baskınlık	-0.07	0.24	-0.01	-0.29	.771	[-0.54, 0.40]
Arkadaş Pasiflik	0.07	0.23	0.01	0.29	.773	[-0.39, 0.53]
Arkadaş Dostluk	-0.35	0.34	-0.05	-1.04	.300	[-1.02, 0.32]
Arkadaş Düşmanlık	0.25	0.25	0.05	1.00	.318	[-0.24, 0.75]
Anne Baskınlık	-0.02	0.25	-0.004	-0.08	.934	[-0.52, 0.47]
Anne Pasiflik	0.02	0.22	0.003	0.08	.934	[-0.41, 0.45]
Anne Dostluk	-0.50	0.33	-0.07	-1.52	.129	[-1.14, 0.14]
Anne Düşmanlık	0.004	0.26	0.0008	0.02	.987	[-0.50, 0.51]
Baba Baskınlık	-0.33	0.23	-0.06	-1.42	.156	[-0.79, 0.13]
Baba Pasiflik	0.03	0.23	0.006	0.14	.893	[-0.42, 0.48]
Baba Dostluk	-0.81	0.27	-0.16	-3.04	.003	[-1.33, -0.28]
Baba Düşmanlık	-0.36	0.23	-0.08	-1.58	.115	[-0.80, 0.09]
Arkadaş İstenirlik	-0.005	0.02	-0.01	-0.19	.853	[-0.05, 0.04]
Anne İstenirlik	-0.009	0.02	-0.02	-0.37	.714	[-0.05, 0.04]
Baba İstenirlik	0.05	0.02	0.18	2.80	.005	[0.02, 0.09]
Baskın-Kontrolcü	1.88	0.16	0.59	11.45	< .001	[1.56, 2.20]
Kinci-Benmerkezci	0.18	0.10	0.09	1.69	.092	[-0.03, 0.38]
Soğuk-Mesafeli	-0.10	0.09	-0.06	-1.08	.279	[-0.29, 0.08]
Sosyal Çekinik	0.04	0.09	0.02	0.41	.678	[-0.14, 0.21]
Hakkını Fikrini Savunmayan	0.09	0.11	0.05	0.81	.416	[-0.12, 0.30]
Aşırı Uyumlu	-0.28	0.11	-0.14	-2.49	.013	[-0.49, -0.06]
Aşırı Fedakâr	-0.34	0.15	-0.12	-2.36	.019	[-0.63, -0.06]
İntrusif-Muhtaç	-0.12	0.12	-0.05	-1.02	.309	[-0.35, 0.11]

Not. Model 1 $F(15, 431) = 6.83, p < .001, \Delta R^2 = .19$. **Model 2:** $F(8, 423) = 27.74, p < .001, \Delta R^2 = .28$.

Tablo 4.7’de görüleceği üzere, birinci aşamada, modele kişilerarası şema değişkenleri eklenmiştir. Bu model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş [$F(15, 431) = 6.83, p < .001$] ve kişilerarası şema alt boyutlarının psikopati puanlarındaki varyansın %19.21’ini açıkladığı görülmüştür ($\Delta R^2 = .19$). İkinci aşamada modele kişilerarası problemler envanterine ait alt boyutlar dahil edilmiştir. Bu modelin istatistiksel

olarak anlamlı olduğu görülmüştür [$F(8, 423) = 27.74, p < .001$] ve açıklanan toplam varyans %27.80'e ulaşmıştır ($\Delta R^2 = .28$). Son model incelendiğinde, baba dostluk [$B = -0.81, t(423) = -3.04, p = .003$] değişkeninin negatif yönde, baba istenirlik [$B = 0.05, t(423) = 2.80, p = .005$] değişkeninin pozitif yönde, baskın-kontrolcü [$B = 1.88, t(423) = 11.45, p < .001$] değişkeninin pozitif yönde, aşırı uyumlu [$B = -0.28, t(423) = -2.49, p = .013$] ve aşırı fedakar [$B = -0.34, t(423) = -2.36, p = .019$] değişkenlerinin negatif yönde psikopati puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür.

4.4. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Kadın ve erkek katılımcıların Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak için “bağımsız örneklem t-testi” uygulanmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda Tablo 8’de gösterilmiştir.

4.8. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılaşmasına ilişkin t-Testi sonuçları

	Kadın (n= 265)		Erkek (n= 182)		t	p	d
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
Kısıtlanmış Karanlık Üçlü Ölçeği							
Makyavelizm	25.71	6.71	28.54	7.74	-4.01	< .001	0.39
Narsisizm	25.97	5.74	27.31	6.00	-2.38	.018	0.23
Psikopati	18.37	5.99	22.76	6.79	-7.04	< .001	0.69
Kişilerarası Şemalar Ölçeği							
Arkadaş Baskınlık	0.78	1.11	0.86	1.13	-0.78	.439	0.07
Arkadaş Pasiflik	0.006	1.20	-0.30	1.13	2.70	.007	0.26
Arkadaş Dostluk	1.92	0.82	1.60	0.92	3.78	< .001	0.37
Arkadaş Düşmanlık	-0.34	1.29	-0.37	1.19	0.23	.820	0.02
Anne Baskınlık	1.05	1.13	1.00	1.13	0.48	.633	0.05
Anne Pasiflik	-0.19	1.31	-0.29	1.29	0.78	.438	0.07
Anne Dostluk	1.86	0.89	1.62	1.02	2.66	.008	0.25
Anne Düşmanlık	0.33	1.32	-0.37	1.36	5.44	< .001	0.52
Baba Baskınlık	0.92	1.15	0.69	1.21	2.05	.041	0.20
Baba Pasiflik	-0.26	1.29	-0.57	1.26	2.55	.011	0.25
Baba Dostluk	1.52	1.32	1.07	1.33	3.46	< .001	0.33
Baba Düşmanlık	0.51	1.45	0.09	1.53	2.93	.004	0.28
Arkadaş İstenirlik	91.49	15.37	90.34	15.26	0.78	.436	0.08
Anne İstenirlik	84.52	17.80	90.48	18.16	-3.45	< .001	0.33
Baba İstenirlik	81.46	22.84	83.01	23.77	-0.69	.489	0.07
Kişilerarası Problemler Envanteri							
IIP-C Toplam	75.88	16.75	76.27	19.01	-0.23	.818	0.02
Baskın-Kontrolcü	7.78	2.05	8.31	2.12	-2.61	.009	0.25
Kinci-Benmerkezci	8.21	3.36	8.88	3.43	-2.06	.040	0.20
Soğuk-Mesafeli	9.08	3.82	9.12	3.70	-0.11	.909	0.01
Sosyal Çekinik	8.85	3.98	8.77	3.73	0.21	.835	0.02
Hakkını Fikrini Savunmayan	10.14	3.71	9.88	3.77	0.72	.469	0.07
Aşırı Uyumlu	10.08	3.46	9.71	3.25	1.13	.260	0.11
Aşırı Fedakâr	11.75	2.38	11.60	2.16	0.66	.507	0.06
İntrusif-Muhtaç	9.99	2.77	10.00	2.55	-0.03	.977	0.00

Not. d: Cohen's d

Tablo 4.8.'e bakıldığında, cinsiyete göre katılımcıların makyavelizm puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür [$t(445) = -4.01$, $p < .001$, $d = 0.39$]. Erkek katılımcıların makyavelizm puan ortalaması (Ort. = 28.54, Ss = 7.74), kadın katılımcılara göre (Ort. = 25.71, Ss = 6.71) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Narsisizm alt boyutunda da cinsiyetler arasında anlamlı fark bulunmuştur [$t(445) = -2.38$, $p = .018$, $d = 0.23$]. Erkek katılımcıların narsisizm puan ortalaması (Ort. = 27.31, Ss = 6.00), kadınlara göre (Ort. = 25.97, Ss = 5.74) daha yüksektir. Psikopati puanlarında da cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür [$t(445) = -7.04$, $p < .001$, $d = 0.69$]. Erkeklerin Psikopati puan ortalaması (Ort. = 22.76, Ss = 6.79), kadınlardan (Ort. = 18.37, Ss = 5.99) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Cinsiyete göre katılımcıların arkadaş pasiflik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu anlaşılmıştır [$t(445) = 2.70$, $p = .007$, $d = 0.26$]. Kadın katılımcıların puan ortalaması (Ort. = 0.01, Ss = 1.20), erkeklere göre (Ort. = -0.30, Ss = 1.12) daha yüksektir. Arkadaş dostluk puan ortalamalarında da anlamlı farklılık olduğu anlaşılmıştır [$t(445) = 3.78$, $p < .001$, $d = 0.37$].

Kadınların Arkadaş Dostluk puan ortalaması (Ort. = 1.92, Ss = 0.82), erkeklerden (Ort. = 1.60, Ss = 0.92) yüksek bulunmuştur.

Cinsiyete göre katılımcıların anne dostluk puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür [$t(445) = 2.66, p = .008, d = 0.25$]. Kadınların anne dostluk ortalaması (Ort. = 1.86, Ss = 0.89), erkeklerden (Ort. = 1.62, Ss = 1.02) daha yüksek bulunmuştur. Anne düşmanlık puan ortalamalarında da cinsiyete göre anlamlı fark olduğu görülmüştür [$t(445) = 5.44, p < .001, d = 0.52$]. Kadınların anne düşmanlık puan ortalaması (Ort. = 0.33, Ss = 1.32), erkeklerden (Ort. = -0.37, Ss = 1.36) daha yüksek bulunmuştur.

Cinsiyete göre katılımcıların baba baskınlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu anlaşılmıştır [$t(445) = 2.05, p = .041, d = 0.20$]. Kadınların puan ortalaması (Ort. = 0.92, Ss = 1.15), erkeklere göre (Ort. = 0.69, Ss = 1.21) daha yüksek bulunmuştur.

Cinsiyete göre katılımcıların baba pasiflik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur [$t(445) = 2.55, p = .011, d = 0.25$]. Kadınların puan ortalaması (Ort. = -0.26, Ss = 1.29), erkeklere göre (Ort. = -0.57, Ss = 1.26) daha yüksek bulunmuştur. Baba dostluk puan ortalamalarında cinsiyete göre anlamlı fark bulunmuştur [$t(445) = 3.46, p < .001, d = 0.33$]. Kadınların baba dostluk puan ortalaması (Ort. = 1.52, Ss = 1.32), erkeklere göre (Ort. = 1.07, Ss = 1.33) daha yüksektir. Baba düşmanlık puan ortalamaları da cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılık göstermektedir [$t(445) = 2.93, p = .004, d = 0.28$]. Kadınların baba düşmanlık puan ortalaması (Ort. = 0.51, Ss = 1.45), erkeklere göre (Ort. = 0.09, Ss = 1.53) daha yüksektir.

Cinsiyete göre katılımcıların anne istenirlik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulunmuştur [$t(445) = -3.45, p < .001, d = 0.33$]. Erkeklerin anne istenirlik ortalaması (Ort. = 90.48, Ss = 18.16), kadınlara göre (Ort. = 84.52, Ss = 17.80) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Kişilerarası Problemler Envanteri alt boyutlarından baskın-kontrolcü puan ortalamalarında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$t(445) = -2.61, p = .009, d = 0.25$]. Erkeklerin baskın- kontrolcü puan ortalaması (Ort. = 8.31, Ss = 2.12), kadınlara göre (Ort. = 7.78, Ss = 2.05) daha yüksektir.

Kinci-benmerkezci puan ortalamaları da istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır [$t(445) = -2.06, p = .040, d = 0.20$]. Erkeklerin kinci-benmerkezci puan ortalaması (Ort. = 8.88, Ss = 3.43), kadınlardan (Ort. = 8.21, Ss = 3.36) daha yüksektir.

Cinsiyete göre katılımcıların arkadaş baskınlık, arkadaş düşmanlık, anne baskınlık, anne pasiflik, arkadaş istenirlik, baba istenirlik, IIP-C toplam, soğuk mesafeli, sosyal çekinik, hakkını fikrini savunmayan, aşırı uyumlu, aşırı fedakâr, intrusif-muhtaç puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

4.5. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Puan Ortalamalarının Çalışma Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Herhangi bir işte çalışan ve bir işte çalışmayan katılımcıların Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak amacıyla “bağımsız örneklem t-testi” uygulanmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda Tablo 9’da gösterilmiştir.

4.9. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının çalışma durumuna göre farklılaşmasına ilişkin t-Testi sonuçları

	Hayır (n= 221)		Evet (n= 295)		t	p	d
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
Kısıtlanmış Karanlık Uçlu Ölçeği							
Makyavelizm	27.37	6.70	26.50	7.65	1.25	.214	0.12
Narsisizm	26.91	5.72	26.24	5.98	1.20	.231	0.12
Psikopati	19.86	6.25	20.37	6.97	-0.80	.425	0.08
Kişilerarası Şemalar Ölçeği							
Arkadaş Baskınlık	0.89	1.06	0.76	1.15	1.22	.222	0.12
Arkadaş Pasiflik	-0.01	1.24	-0.20	1.13	1.63	.103	0.16
Arkadaş Dostluk	1.86	0.83	1.73	0.91	1.51	.133	0.15
Arkadaş Düşmanlık	-0.40	1.30	-0.32	1.21	-0.62	.537	0.06
Anne Baskınlık	1.09	1.11	0.99	1.14	0.91	.361	0.09
Anne Pasiflik	-0.09	1.29	-0.33	1.29	1.96	.050	0.19
Anne Dostluk	1.83	0.93	1.71	0.96	1.26	.208	0.12
Anne Düşmanlık	0.21	1.35	-0.06	1.39	2.05	.041	0.20
Baba Baskınlık	0.89	1.16	0.78	1.20	1.03	.304	0.10
Baba Pasiflik	-0.27	1.31	-0.47	1.27	1.62	.106	0.15
Baba Dostluk	1.45	1.32	1.26	1.35	1.46	.145	0.14
Baba Düşmanlık	0.58	1.47	0.16	1.49	2.94	.003	0.28
Arkadaş İstenirlik	91.09	14.88	90.97	15.65	0.08	.936	0.01
Anne İstenirlik	85.82	17.95	87.75	18.31	-1.10	.270	0.11
Baba İstenirlik	79.81	24.17	83.71	22.41	-1.76	.079	0.17
Kişilerarası Problemler Envanteri							
IIP-C Toplam	74.37	18.04	77.24	17.37	-1.70	.091	0.16
Baskın-Kontrolcü	7.76	2.16	8.17	2.03	-2.05	.041	0.20
Kinci-Benmerkezcî	8.27	3.29	8.63	3.47	-1.09	.278	0.10
Soğuk-Mesafeli	9.13	3.82	9.07	3.73	0.16	.877	0.01
Sosyal Çekinik	8.62	3.93	8.97	3.84	-0.93	.351	0.09
Hakkını Fikrini Savunmayan	9.82	3.72	10.18	3.74	-1.01	.313	0.10
Aşırı Uyumlu	9.60	3.43	10.16	3.33	-1.75	.082	0.17
Aşırı Fedakâr	11.39	2.48	11.90	2.12	-2.34	.020	0.22
İntrusif-Muhtaç	9.77	2.86	10.15	2.54	-1.48	.141	0.14

Not. d: Cohen's d

Tablo 4.9.'a bakıldığında, çalışma durumuna göre katılımcıların anne düşmanlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu anlaşılmıştır [$t(445) = 2.05, p = .041, d = 0.20$]. Herhangi bir işte çalışmayan katılımcıların anne düşmanlık puan ortalaması (Ort. = 0.21, Ss = 1.35), çalışan katılımcılara göre (Ort. = -0.06, Ss = 1.39) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Baba düşmanlık puanlarında da anlamlı fark olduğu bulunmuştur [$t(445) = 2.94, p = .003, d = 0.28$]. Çalışmayan katılımcıların baba düşmanlık puanı (Ort. = 0.58, Ss = 1.47), çalışan katılımcılara göre (Ort. = 0.16, Ss = 1.49) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Çalışma durumuna göre katılımcıların baskın-kontrolcü puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu anlaşılmıştır [$t(445) = -2.05, p = .041, d = 0.20$]. Herhangi bir işte çalışan katılımcıların baskın-kontrolcü puan ortalaması (Ort. = 8.17, Ss = 2.03), çalışmayan katılımcılara göre (Ort. = 7.76, Ss = 2.16) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Aşırı fedakâr puanlarında da anlamlı fark bulunmuştur [$t(445) = -2.34, p = .020, d = 0.22$].

Çalışan katılımcıların aşırı fedakâr puanı (Ort. = 11.90, Ss = 2.12), çalışmayan katılımcılara göre (Ort. = 11.39, Ss = 2.48) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Çalışma durumuna göre katılımcıların makyavelizm, narsisizm, psikopati, arkadaş baskınlık, arkadaş pasiflik, arkadaş dostluk, arkadaş düşmanlık, anne baskınlık, anne pasiflik, anne dostluk, baba baskınlık, baba pasiflik, baba dostluk, arkadaş istenirlik, anne istenirlik, baba istenirlik, IIP-C toplam, kinci-benmerkezci, soğuk-mesafeli, sosyal çekinik, hakkını fikrini savunmayan, aşırı uyumlu, intrusif-muhtaç puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

4.6. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Puan Ortalamalarının Medeni Duruma Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Bekar ve evli olan katılımcıların Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak için “bağımsız örneklem t-testi” uygulanmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda Tablo 10’da gösterilmiştir.

4.10. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının medeni duruma göre farklılaşmasına ilişkin t-Testi sonuçları

	Bekar (n= 304)		Evli (n= 143)		t	p	d
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
Kısıtlanmış Karanlık Uçlu Ölçeği							
Makyavelizm	27.10	7.36	26.36	7.09	1.01	.313	0.10
Narsisizm	26.48	6.03	26.61	5.56	-0.22	.826	0.02
Psikopati	20.08	6.94	20.34	6.09	-0.38	.701	0.04
Kişilerarası Şemalar Ölçeği							
Arkadaş Baskınlık	0.83	1.11	0.78	1.13	0.43	.664	0.04
Arkadaş Pasiflik	-0.05	1.13	-0.27	1.27	1.90	.058	0.19
Arkadaş Dostluk	1.87	0.85	1.60	0.92	3.03	.003	0.30
Arkadaş Düşmanlık	-0.47	1.20	-0.11	1.33	-2.77	.006	0.29
Anne Baskınlık	1.00	1.14	1.10	1.12	-0.83	.409	0.08
Anne Pasiflik	-0.16	1.25	-0.37	1.38	1.60	.111	0.16
Anne Dostluk	1.77	0.94	1.74	0.97	0.32	.752	0.03
Anne Düşmanlık	0.14	1.36	-0.14	1.40	2.03	.043	0.21
Baba Baskınlık	0.80	1.16	0.88	1.22	-0.70	.487	0.07
Baba Pasiflik	-0.35	1.25	-0.46	1.38	0.83	.409	0.08
Baba Dostluk	1.52	1.32	1.07	1.33	3.46	< .001	0.33
Baba Düşmanlık	0.47	1.49	0.06	1.48	2.76	.006	0.28
Arkadaş İstenirlik	91.80	14.26	89.36	17.29	1.47	.143	0.15
Anne İstenirlik	86.40	18.09	88.10	18.33	-0.92	.358	0.09
Baba İstenirlik	80.32	23.76	85.85	21.61	-2.36	.018	0.24
Kişilerarası Problemler Envanteri							
IIP-C Toplam	75.53	18.59	77.13	15.60	-0.95	.345	0.09
Baskın-Kontrolcü	8.03	2.18	7.94	1.91	0.42	.675	0.04
Kinci-Benmerkezcı	8.39	3.47	8.68	3.25	-0.84	.400	0.09
Soğuk-Mesafeli	9.13	3.81	9.01	3.68	0.32	.752	0.03
Sosyal Çekinik	8.80	3.93	8.87	3.78	-0.20	.843	0.02
Hakkını Fikrini Savunmayan	10.04	3.93	10.01	3.29	0.08	.936	0.01
Aşırı Uyumlu	9.74	3.47	10.32	3.14	-1.70	.089	0.18
Aşırı Fedakâr	11.49	2.31	12.13	2.20	-2.77	.006	0.28
İntrusif-Muhtaç	9.92	2.84	10.16	2.32	-0.96	.337	0.09

Not. d: Cohen's d

Tablo 4.10.'a bakıldığında, medeni duruma göre araştırma katılımcılarının arkadaş dostluk puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür [$t(445) = 3.03, p = .003, d = 0.30$]. Bekar katılımcıların arkadaş dostluk puanı (Ort. = 1.87, Ss = 0.85), evli katılımcılara göre (Ort. = 1.60, Ss = 0.92) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Arkadaş düşmanlık puanlarında da anlamlı fark bulunmuştur [$t(445) = -2.77, p = .006, d = 0.29$]. Evli katılımcıların arkadaş düşmanlık puanı (Ort. = -0.11, Ss = 1.33), bekar katılımcılara göre (Ort. = -0.47, Ss = 1.20) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Medeni duruma göre araştırma katılımcılarının anne düşmanlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$t(445) = 2.03, p = .043, d = 0.21$]. Bekar katılımcıların anne düşmanlık puanı (Ort. = 0.14, Ss = 1.36), evli katılımcılara göre (Ort. = -0.14, Ss = 1.40) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Baba düşmanlık puanlarında da anlamlı fark bulunmuştur [$t(445) = 2.76, p = .006, d = 0.28$]. Bekar katılımcıların Baba Düşmanlık puanı (Ort. = 0.47, Ss = 1.49), evli katılımcılara göre (Ort. = 0.06, Ss = 1.49) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Medeni duruma göre araştırma katılımcılarının baba dostluk puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$t(445) = 3.46, p < .001, d = 0.33$]. Bekar katılımcıların baba dostluk puanı (Ort. = 1.52, Ss = 1.32), evli katılımcılara göre (Ort. = 1.07, Ss = 1.33) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Medeni duruma göre araştırma katılımcılarının baba istenirlik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$t(445) = -2.36, p = .018, d = 0.24$]. Evli katılımcıların baba istenirlik puanı (Ort.= 85.85, Ss = 21.61), bekar katılımcılara göre (Ort. = 80.32, Ss = 23.76) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Medeni duruma göre araştırma katılımcılarının aşırı fedakâr puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$t(445) = -2.77, p = .006, d = 0.28$]. Evli katılımcıların aşırı fedakâr puanı (Ort. = 12.13, Ss = 2.20), bekar katılımcılara göre (Ort. = 11.49, Ss = 2.31) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Çalışma durumuna göre katılımcıların makyavelizm, narsisizm, psikopati, arkadaş baskınlık, anne baskınlık, anne pasiflik, anne dostluk, baba baskınlık, baba pasiflik, arkadaş istenirlik, anne istenirlik, IIP- C toplam, baskın-kontrolcü, kinci-benmerkezci, soğuk-mesafeli, sosyal çekinik, hakkını fikrini savunmayan, aşırı uyumlu, intrusif-muhtaç puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

4.7. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Puan Ortalamalarının Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Eğitim durumuna göre katılımcıların Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak amacıyla “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” yapılmıştır. Analiz sonuçları aşağıda Tablo 11’de gösterilmiştir.

4.11. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının eğitim durumuna göre farklılaşmasına ilişkin ANOVA

sonuçları								
	Eğitim Durumu	n	Ort.	SS	F	p	η^2	Fark
Makyavelizm	Lise ve altı ^a	115	28.84	6.83	4.13	.007	0.03	a> b,c,d
	Ön Lisans ^b	43	25.37	7.14				
	Lisans ^c	220	26.36	7.30				
	Lisansüstü ^d	69	26.09	7.51				
Narsisizm	Lise ve altı ^a	115	27.15	5.69	0.59	.621	0.00	
	Ön Lisans ^b	43	26.23	5.30				
	Lisans ^c	220	26.32	6.14				
	Lisansüstü ^d	69	26.29	5.72				
Psikopati	Lise ve altı ^a	115	22.23	6.73	8.55	< .001	0.05	a>c,d b>c,d
	Ön Lisans ^b	43	22.00	6.40				
	Lisans ^c	220	19.38	6.45				
	Lisansüstü ^d	69	18.03	6.42				
Arkadaş Baskınlık	Lise ve altı ^a	115	0.90	1.08	2.19	.089	0.01	
	Ön Lisans ^b	43	1.13	1.28				
	Lisans ^c	220	0.77	1.08				
	Lisansüstü ^d	69	0.62	1.15				
Arkadaş Pasiflik	Lise ve altı ^a	115	-0.08	1.17	0.22	.883	0.00	
	Ön Lisans ^b	43	-0.08	1.21				
	Lisans ^c	220	-0.12	1.15				
	Lisansüstü ^d	69	-0.22	1.29				
Arkadaş Dostluk	Lise ve altı ^a	115	1.73	0.88	1.95	.121	0.01	
	Ön Lisans ^b	43	1.52	1.06				
	Lisans ^c	220	1.86	0.83				
	Lisansüstü ^d	69	1.80	0.89				
	Lise ve altı ^a	115	-0.52	1.28				

4.11. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının eğitim durumuna göre farklılaşmasına ilişkin ANOVA (devam)

	Eğitim Durumu	<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	Fark
Arkadaş Düşmanlık	Ön Lisans ^b	43	-0.08	1.31	1.53	.207	0.01	
	Lisans ^c	220	-0.35	1.23				
	Lisansüstü ^d	69	-0.25	1.20				
Anne Baskınlık	Lise ve altı ^a	115	1.03	1.13	0.03	.995	0.00	
	Ön Lisans ^b	43	1.00	1.18				
	Lisans ^c	220	1.04	1.11				
	Lisansüstü ^d	69	1.06	1.18				
Anne Pasiflik	Lise ve altı ^a	115	-0.19	1.33	0.71	.544	0.00	
	Ön Lisans ^b	43	0.01	1.43				
	Lisans ^c	220	-0.29	1.28				
	Lisansüstü ^d	69	-0.24	1.23				
Anne Dostluk	Lise ve altı ^a	115	1.68	1.03	1.10	.348	0.01	
	Ön Lisans ^b	43	1.58	1.01				
	Lisans ^c	220	1.81	0.89				
	Lisansüstü ^d	69	1.83	0.93				
Anne Düşmanlık	Lise ve altı ^a	115	-0.10	1.32	2.33	.074	0.02	
	Ön Lisans ^b	43	-0.30	1.09				
	Lisans ^c	220	0.12	1.47				
	Lisansüstü ^d	69	0.30	1.30				
Baba Baskınlık	Lise ve altı ^a	115	0.83	1.24	0.71	.545	0.00	
	Ön Lisans ^b	43	1.07	0.94				
	Lisans ^c	220	0.79	1.20				
	Lisansüstü ^d	69	0.79	1.18				
Baba Pasiflik	Lise ve altı ^a	115	-0.29	1.36	0.29	.830	0.00	
	Ön Lisans ^b	43	-0.44	1.22				
	Lisans ^c	220	-0.42	1.26				
	Lisansüstü ^d	69	-0.42	1.30				
Baba Dostluk	Lise ve altı ^a	115	1.31	1.30	0.33	.801	0.00	
	Ön Lisans ^b	43	1.30	1.24				
	Lisans ^c	220	1.31	1.44				
	Lisansüstü ^d	69	1.49	1.14				
	Lise ve altı ^a	115	0.04	1.54				

4.11. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının eğitim durumuna göre farklılaşmasına ilişkin ANOVA (devam)

	Eğitim Durumu	<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	Fark
Baba Düşmanlık	Ön Lisans ^b	43	0.05	1.30	3.67	.012	0.02	c>a
	Lisans ^c	220	0.55	1.45				
	Lisansüstü ^d	69	0.33	1.59				
Arkadaş İstenirlik	Lise ve altı ^a	115	90.01	16.67	0.29	.833	0.00	
	Ön Lisans ^b	43	90.42	17.34				
	Lisans ^c	220	91.53	14.74				
	Lisansüstü ^d	69	91.48	13.60				
Anne İstenirlik	Lise ve altı ^a	115	87.70	18.91	1.40	.241	0.01	
	Ön Lisans ^b	43	91.72	15.57				
	Lisans ^c	220	85.71	18.68				
	Lisansüstü ^d	69	86.65	16.42				
Baba İstenirlik	Lise ve altı ^a	115	82.98	24.79	1.30	.275	0.01	
	Ön Lisans ^b	43	88.05	18.80				
	Lisans ^c	220	80.68	22.30				
	Lisansüstü ^d	69	81.36	25.56				
IIP-C Toplam	Lise ve altı ^a	115	80.56	17.47	3.55	.015	0.02	a>c,d
	Ön Lisans ^b	43	75.88	17.02				
	Lisans ^c	220	74.42	17.14				
	Lisansüstü ^d	69	73.80	19.16				
Baskın-Kontrolcü	Lise ve altı ^a	115	8.63	2.44	5.15	.002	0.03	a>c,d
	Ön Lisans ^b	43	8.02	2.25				
	Lisans ^c	220	7.75	1.79				
	Lisansüstü ^d	69	7.72	2.09				
Kinci-Benmerkezci	Lise ve altı ^a	115	9.10	3.36	1.81	.144	0.01	
	Ön Lisans ^b	43	8.37	3.25				
	Lisans ^c	220	8.19	3.33				
	Lisansüstü ^d	69	8.45	3.71				
Soğuk-Mesafeli	Lise ve altı ^a	115	10.16	3.76	4.35	.005	0.03	a>c,d
	Ön Lisans ^b	43	9.09	3.44				
	Lisans ^c	220	8.70	3.72				
	Lisansüstü ^d	69	8.59	3.84				
	Lise ve altı ^a	115	9.30	3.94				

4.11. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının eğitim durumuna göre farklılaşmasına ilişkin ANOVA (devam)

	Eğitim Durumu	<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	Fark
Sosyal Çekinik	Ön Lisans ^b	43	8.60	3.54	0.81	.488	0.01	
	Lisans ^c	220	8.64	3.94				
	Lisansüstü ^d	69	8.72	3.78				
Hakkını Fikrini Savunmayan	Lise ve altı ^a	115	10.24	3.75	0.50	.680	0.00	
	Ön Lisans ^b	43	9.53	3.27				
	Lisans ^c	220	10.10	3.82				
Aşırı Uyumlu	Lisansüstü ^d	69	9.78	3.71	1.23	.300	0.01	
	Lise ve altı ^a	115	10.39	3.41				
	Ön Lisans ^b	43	10.16	3.14				
Aşırı Fedakâr	Lisans ^c	220	9.68	3.32	1.49	.217	0.01	
	Lisansüstü ^d	69	9.78	3.60				
	Lise ve altı ^a	115	12.02	2.64				
İntrusif-Muhtaç	Ön Lisans ^b	43	11.93	1.70	4.83	.003	0.03	a>c,d
	Lisans ^c	220	11.55	2.11				
	Lisansüstü ^d	69	11.43	2.51				
	Lise ve altı ^a	115	10.71	2.77				
	Ön Lisans ^b	43	10.16	2.28				
	Lisans ^c	220	9.80	2.64				
	Lisansüstü ^d	69	9.30	2.68				

Tablo 4.11.'e bakıldığında, eğitim durumuna göre katılımcıların makyavelizm puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur [$F(3, 443) = 4.13, p = .007, \eta^2 = 0.03$]. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma (Scheffe) testi sonucuna göre, lise ve altı eğitim düzeyine sahip katılımcıların makyavelizm puan ortalaması (Ort. = 28.84, Ss = 6.83), ön lisans (Ort. = 25.37, Ss = 7.14), lisans (Ort. = 26.36, Ss = 7.30) ve lisansüstü (Ort. = 26.09, Ss = 7.51) düzeyindeki katılımcılara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Eğitim durumuna göre araştırma katılımcılarının psikopati puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 443) = 8.55, p < .001, \eta^2 = 0.05$]. Lise ve altı (Ort. = 22.23, Ss = 6.73) ve ön lisans (Ort. = 22.00, Ss = 6.40) mezunu katılımcıların psikopati puan ortalamaları, lisans (Ort. = 19.38, Ss = 6.45) ve lisansüstü (Ort. = 18.03, Ss = 6.42) mezunlarına kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Eğitim durumuna göre araştırma katılımcılarının baba düşmanlık puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 443) = 3.67, p = .012, \eta^2 = 0.02$]. Lisans mezunu katılımcıların baba düşmanlık puan ortalaması (Ort. = 0.55, Ss = 1.45), lise ve altı düzeyindeki katılımcılara göre (Ort. = 0.04, Ss = 1.54) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Eğitim durumuna göre araştırma katılımcılarının IIP-C toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 443) = 3.55, p = .015, \eta^2 = 0.02$]. Lise ve altı düzeyindeki katılımcıların IIP-C toplam puan ortalaması (Ort. = 80.56, Ss = 17.47), lisans (Ort. = 74.42, Ss = 17.14) ve lisansüstü (Ort. = 73.80, Ss = 19.16) düzeyindeki katılımcılara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Baskın-kontrolcü puan ortalamaları arasında da anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 443) = 5.15, p = .002, \eta^2 = 0.03$]. Lise ve altı düzeyindeki katılımcıların baskın-kontrolcü puan ortalaması (Ort. = 8.63, Ss = 2.44), lisans (Ort. = 7.75, Ss = 1.79) ve lisansüstü (Ort. = 7.72, Ss = 2.09) düzeyindeki katılımcılara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Soğuk- mesafeli puan ortalamaları arasında da anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 443) = 4.35, p = .005, \eta^2 = 0.03$]. Lise ve altı düzeyindeki katılımcıların soğuk-mesafeli puan ortalaması (Ort. = 10.16, Ss = 3.76), lisans (Ort. = 8.70, Ss = 3.72) ve lisansüstü (Ort. = 8.59, Ss = 3.84) düzeyindeki katılımcılara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

İntrusif-muhtaç puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(3, 443) = 4.83, p = .003, \eta^2 = 0.03$]. Lise ve altı düzeyindeki katılımcıların intrusif-muhtaç puan ortalaması (Ort. = 10.71, Ss = 2.77), lisans (Ort. = 9.80, Ss = 2.64) ve lisansüstü (Ort. = 9.30, Ss = 2.68) düzeyindeki katılımcılara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

4.8. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Puan Ortalamalarının Gelir Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Gelir durumuna göre araştırma katılımcılarının Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak amacıyla “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” yapılmıştır. Analiz sonuçları aşağıda Tablo 12’de gösterilmiştir.

4.12. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının gelir durumuna göre farklılaşmasına ilişkin ANOVA sonuçları

	Gelir Durumu	<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η_p^2	Fark
Makyavelizm	Gelir giderden az ^a	113	26.58	6.50	7.63	< .001	0.03	c>a,b
	Gelir gidere denk ^b	230	25.94	7.62				
	Gelir giderden fazla ^c	104	29.22	6.83				
Narsisizm	Gelir giderden az ^a	113	26.07	5.79	8.67	< .001	0.04	c>a,b
	Gelir gidere denk ^b	230	25.81	5.60				
	Gelir giderden fazla ^c	104	28.58	6.15				
Psikopati	Gelir giderden az ^a	113	19.81	6.72	3.41	.034	0.02	c>b
	Gelir gidere denk ^b	230	19.66	6.30				
	Gelir giderden fazla ^c	104	21.64	7.26				
Arkadaş Baskınlık	Gelir giderden az	113	0.78	1.25	1.21	.298	0.01	-
	Gelir gidere denk	230	0.89	1.05				
	Gelir giderden fazla	104	0.69	1.11				
Arkadaş Pasiflik	Gelir giderden az	113	-0.03	1.24	0.67	.511	0.00	-
	Gelir gidere denk	230	-0.18	1.15				
	Gelir giderden fazla	104	-0.09	1.19				
Arkadaş Dostluk	Gelir giderden az	113	1.73	0.97	0.79	.455	0.00	-
	Gelir gidere denk	230	1.84	0.84				
	Gelir giderden fazla	104	1.73	0.85				
Arkadaş Düşmanlık	Gelir giderden az	113	-0.11	1.22	3.20	.052	0.01	-
	Gelir gidere denk	230	-0.47	1.27				
	Gelir giderden fazla	104	-0.36	1.20				
Anne Baskınlık	Gelir giderden az	113	1.10	1.19	0.66	.518	0.00	-
	Gelir gidere denk	230	1.05	1.11				
	Gelir giderden fazla	104	0.93	1.09				
Anne Pasiflik	Gelir giderden az	113	-0.13	1.28	1.55	.214	0.01	-
	Gelir gidere denk	230	-0.33	1.29				
	Gelir giderden fazla	104	-0.11	1.33				
Anne Dostluk	Gelir giderden az	113	1.77	0.84	0.71	.493	0.00	-
	Gelir gidere denk	230	1.80	0.94				
	Gelir giderden fazla	104	1.66	1.06				
	Gelir giderden az	113	-0.08	1.38				

4.12. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının gelir durumuna göre farklılaşmasına ilişkin ANOVA sonuçları (devam)

	Gelir Durumu	<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2_p	Fark
Anne Düşmanlık	Gelir gidere denk	230	0.08	1.42	0.62	.537	0.00	-
	Gelir giderden fazla	104	0.11	1.30				
	Gelir Durumu	<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2_p	Fark
Baba Baskınlık	Gelir giderden az	113	0.90	1.16	0.30	.744	0.00	-
	Gelir gidere denk	230	0.80	1.17				
	Gelir giderden fazla	104	0.79	1.23				
Baba Pasiflik	Gelir giderden az	113	-0.45	1.22	0.18	.834	0.00	-
	Gelir gidere denk	230	-0.37	1.30				
	Gelir giderden fazla	104	-0.37	1.35				
Baba Dostluk	Gelir giderden az	113	1.21	1.32	2.70	.068	0.01	-
	Gelir gidere denk	230	1.48	1.32				
	Gelir giderden fazla	104	1.16	1.38				
Baba Düşmanlık	Gelir giderden az	113	0.38	1.48	0.49	.613	0.00	
	Gelir gidere denk	230	0.38	1.50				
	Gelir giderden fazla	104	0.21	1.52				
Arkadaş İstenirlik	Gelir giderden az	113	88.73	14.28	1.87	.155	0.01	-
	Gelir gidere denk	230	91.46	16.57				
	Gelir giderden fazla	104	92.54	13.23				
Anne İstenirlik	Gelir giderden az	113	86.94	17.62	0.38	.684	0.00	-
	Gelir gidere denk	230	86.37	19.22				
	Gelir giderden fazla	104	88.24	16.33				
Baba İstenirlik	Gelir giderden az	113	80.11	23.58	0.66	.515	0.00	-
	Gelir gidere denk	230	82.35	23.41				
	Gelir giderden fazla	104	83.66	22.43				
IIP-C Toplam	Gelir giderden az	113	78.42	18.82	2.57	.077	0.01	-
	Gelir gidere denk	230	74.23	17.30				
	Gelir giderden fazla	104	77.45	16.98				
Baskın-Kontrolcü	Gelir giderden az ^a	113	8.02	2.05	4.20	.016	0.02	c>b
	Gelir gidere denk ^b	230	7.77	2.11				
	Gelir giderden fazla ^c	104	8.48	2.03				
	Gelir giderden az	113	8.48	3.43				

4.12. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının gelir durumuna göre farklılaşmasına ilişkin ANOVA sonuçları (devam)

	Gelir Durumu	<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	Fark
Kinci-Benmerkezci	Gelir gidere denk	230	8.21	3.46	2.40	.092	0.01	-
	Gelir giderden fazla	104	9.09	3.18				
Soğuk-Mesafeli	Gelir giderden az	113	9.60	3.95	1.43	.240	0.01	-
	Gelir gidere denk	230	8.87	3.77				
	Gelir giderden fazla	104	9.04	3.54				
Sosyal Çekinik	Gelir giderden az	113	9.54	4.03	2.62	.074	0.01	-
	Gelir gidere denk	230	8.57	3.69				
	Gelir giderden fazla	104	8.59	4.06				
Hakkını Fikrini Savunmayan	Gelir giderden az	113	10.69	4.02	2.55	.079	0.01	-
	Gelir gidere denk	230	9.73	3.58				
	Gelir giderden fazla	104	10.00	3.68				
Aşırı Uyumlu	Gelir giderden az	113	10.05	3.37	1.00	.369	0.00	-
	Gelir gidere denk	230	9.72	3.24				
	Gelir giderden fazla	104	10.25	3.66				
Aşırı Fedakâr	Gelir giderden az	113	11.95	2.13	1.11	.332	0.00	-
	Gelir gidere denk	230	11.56	2.48				
	Gelir giderden fazla	104	11.71	2.01				
İntrusif-Muhtaç	Gelir giderden az	113	10.10	2.63	1.30	.272	0.01	-
	Gelir gidere denk	230	9.81	2.72				
	Gelir giderden fazla	104	10.30	2.64				

Tablo 4.12.'ye bakıldığında, gelir durumuna göre katılımcıların makyavelizm puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 444) = 7.63, p < .001, \eta^2 = 0.03$]. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma (Scheffe) testi sonucunda, geliri giderinden fazla olan katılımcıların makyavelizm puan ortalaması (Ort. = 29.22, Ss = 6.83), geliri gidere denk olan (Ort. = 25.94, Ss = 7.62) ve geliri giderinden az olan (Ort. = 26.58, Ss = 6.50) katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde narsisizm puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 444) = 8.67, p < .001, \eta^2 = 0.04$]. Geliri giderinden fazla olan katılımcıların narsisizm puan ortalaması (Ort. = 28.58, Ss = 6.15), geliri gidere denk olan (Ort. = 25.81, Ss = 5.60) ve geliri giderinden az olan (Ort. = 26.07, Ss = 5.79) katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Psikopati puan ortalamaları arasında da anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 444) = 3.41, p = .034, \eta^2 = 0.02$]. Geliri giderinden fazla olan katılımcıların psikopati puan ortalaması (Ort. = 21.64, Ss = 7.26), geliri giderine denk olan katılımcılara göre (Ort. = 19.66, Ss = 6.30) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Gelir durumuna göre araştırma katılımcılarının baskın-kontrolcü puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 444) = 4.20, p = .016, \eta^2 = 0.02$]. Geliri giderinden fazla olan katılımcıların baskın-kontrolcü puan ortalaması (Ort. = 8.48, Ss = 2.03), geliri giderine denk olan katılımcılara göre (Ort. = 7.77, Ss = 2.11) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

4.9. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Puan Ortalamalarının Yaşa Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Yaşa göre araştırma katılımcılarının Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak amacıyla “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” uygulanmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda Tablo 13’te gösterilmiştir.

4.13. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının yaşa göre farklılaşmasına ilişkin ANOVA sonuçları

	Yaş	<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η_p^2	Fark
Makyavelizm	18-25	182	27.83	7.33	2.74	.065	0.01	
	26-40	206	26.24	7.30				
	41-65	59	26.05	6.79				
Narsisizm	18-25	182	26.82	5.72	2.62	.074	0.01	
	26-40	206	25.91	6.17				
	41-65	59	27.73	5.12				
Psikopati	18-25	182	20.98	7.08	2.91	.056	0.01	
	26-40	206	19.36	6.40				
	41-65	59	20.39	6.11				
Arkadaş Baskınlık	18-25	182	0.83	1.10	0.10	.907	0.00	
	26-40	206	0.82	1.14				
	41-65	59	0.75	1.08				
Arkadaş Pasiflik	18-25	182	0.01	1.18	1.95	.143	0.01	
	26-40	206	-0.20	1.18				
	41-65	59	-0.24	1.18				
Arkadaş Dostluk	18-25	182	1.85	0.89	1.86	.156	0.01	
	26-40	206	1.79	0.87				
	41-65	59	1.59	0.85				
Arkadaş Düşmanlık	18-25	182	-0.42	1.23	0.90	.408	0.00	
	26-40	206	-0.27	1.25				
	41-65	59	-0.45	1.32				
Anne Baskınlık	18-25	182	0.90	1.13	2.48	.085	0.01	
	26-40	206	1.10	1.15				
	41-65	59	1.22	1.03				
Anne Pasiflik	18-25	182	-0.16	1.27	0.95	.389	0.00	
	26-40	206	-0.23	1.34				
	41-65	59	-0.43	1.23				
Anne Dostluk	18-25	182	1.80	0.91	0.31	.734	0.00	
	26-40	206	1.74	0.98				
	41-65	59	1.69	0.94				
Anne Düşmanlık	18-25	182	0.17	1.35	2.83	.060	0.01	
	26-40	206	0.05	1.37				
	41-65	59	-0.32	1.43				

4.13. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının yaşa göre farklılaşmasına ilişkin ANOVA sonuçları (devam)

	Yaş	<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2_p	Fark
Baba Baskınlık	18-25	182	0.80	1.13	1.08	.342	0.00	
	26-40	206	0.79	1.25				
	41-65	59	1.03	1.08				
Baba Pasiflik	18-25	182	-0.32	1.28	0.42	.660	0.00	
	26-40	206	-0.43	1.29				
	41-65	59	-0.45	1.32				
Baba Dostluk	18-25	182	1.27	1.37	1.45	.235	0.01	
	26-40	206	1.31	1.41				
	41-65	59	1.61	0.94				
Baba Düşmanlık	18-25 ^a	182	0.53	1.45	4.96	.007	0.02	a>c
	26-40 ^b	206	0.32	1.54				
	41-65 ^c	59	-0.17	1.37				
Arkadaş İstenirlik	18-25	182	90.14	14.34	1.02	.360	0.00	
	26-40	206	91.12	16.04				
	41-65	59	93.41	15.62				
Anne İstenirlik	18-25	182	85.81	16.50	1.93	.146	0.01	
	26-40	206	86.75	19.20				
	41-65	59	91.12	19.01				
Baba İstenirlik	18-25 ^a	182	78.46	23.18	9.82	< .001	0.04	c>a,b
	26-40 ^b	206	82.00	24.06				
	41-65 ^c	59	93.58	15.61				
IIP-C Toplam	18-25	182	77.03	18.18	2.15	.118	0.01	
	26-40	206	74.31	17.58				
	41-65	59	79.07	16.07				
Baskın-Kontrolcü	18-25 ^a	182	8.32	2.25	4.16	.016	0.02	a>b
	26-40 ^b	206	7.71	1.89				
	41-65 ^c	59	8.02	2.17				
Kinci-Benmerkezci	18-25	182	8.79	3.49	2.21	.111	0.01	
	26-40	206	8.12	3.32				
	41-65	59	8.81	3.31				
	18-25 ^a	182	9.55	3.81				

4.13. SD3-T, KŞÖ, IIP-C ve alt boyutları puan ortalamalarının yaşa göre farklılaşmasına ilişkin ANOVA sonuçları (devam)

	Yaş	<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η_p^2	Fark
Soğuk-Mesafeli	26-40 ^b	206	8.53	3.68	4.33	.014	0.02	a>b
	41-65 ^c	59	9.64	3.72				
Sosyal Çekinik	18-25	182	9.04	3.91	0.48	.618	0.00	
	26-40	206	8.67	3.93				
	41-65	59	8.68	3.62				
Hakkını Fikrini Savunmayan	18-25	182	10.33	3.79	1.03	.358	0.00	
	26-40	206	9.87	3.75				
	41-65	59	9.68	3.45				
Aşırı Uyumlu	18-25	182	9.68	3.36	1.41	.246	0.01	
	26-40	206	9.98	3.49				
	41-65	59	10.51	2.93				
Aşırı Fedakâr	18-25 ^a	182	11.28	2.31	11.42	< .001	0.05	c>a,b
	26-40 ^b	206	11.71	2.19				
	41-65 ^c	59	12.88	2.18				
İntrusif-Muhtaç	18-25 ^a	182	10.04	2.79	4.25	.015	0.02	c>b
	26-40 ^b	206	9.71	2.61				
	41-65 ^c	59	10.85	2.43				

Tablo 4.13.'e bakıldığında, yaş gruplarına göre katılımcıların baba düşmanlık puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 444) = 4.96, p = .007, \eta^2 = 0.02$]. Çoklu karşılaştırma sonuçlarına göre, 18-25 yaş grubu katılımcıların baba düşmanlık puan ortalaması (Ort. = 0.53, Ss = 1.45), 41-65 yaş grubu katılımcılara göre (Ort. = -0.17, Ss = 1.37) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Benzer şekilde, yaş grupları arasında baba istenirlik puan ortalamaları açısından da anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 444) = 9.82, p < .001, \eta^2 = 0.04$]. 41-65 yaş grubu katılımcıların baba istenirlik puan ortalaması (Ort. = 93.58, Ss = 15.61), hem 18-25 yaş grubu (Ort. = 78.46, Ss = 23.18) hem de 26-40 yaş grubu (Ort. = 82.00, Ss = 24.06) katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Yaş gruplarına göre baskın-kontrolcü alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur [$F(2, 444) = 4.16, p = .016, \eta^2 = 0.02$]. 18-25 yaş grubu katılımcıların ortalama puanı (Ort. = 8.32, Ss = 2.25), 26-40 yaş grubuna (Ort. = 7.71, Ss = 1.89) göre anlamlı düzeyde yüksektir.

Soğuk-mesafeli puan ortalamaları da yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır [$F(2, 444) = 4.33, p = .014, \eta^2 = 0.02$]. 18-25 yaş grubu katılımcıların ortalaması (Ort. = 9.55, Ss = 3.81), 26-40 yaş grubuna (Ort. = 8.53, Ss = 3.68) göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Aşırı fedakâr alt boyutunda da anlamlı fark bulunmuştur [$F(2, 444) = 11.42, p < .001, \eta^2 = 0.05$]. 41-65 yaş grubu katılımcıların aşırı fedakâr ortalama puanı (Ort. = 12.88, Ss = 2.18), hem 18-25 yaş grubu (Ort. = 11.28, Ss = 2.31) hem de 26-40 yaş grubu (Ort. = 11.71, Ss = 2.19) katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. İntusif- muhtaç alt boyutunda da yaşa göre anlamlı fark bulunmuştur [$F(2, 444) = 4.25, p = .015, \eta^2 = 0.02$]. 41-65 yaş grubunun intrusif-muhtaç ortalama puanı (Ort. = 10.85, Ss = 2.43), 26-40 yaş grubuna (Ort. = 9.71, Ss = 2.61) göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

5. TARTIŞMA

Yapılan çalışmada 18-65 yaş arasında olan ve Türkiye’de yaşayan yetişkin bireylerin kişilerarası şemaları ve ilişkilerindeki problem alanları ile karanlık üçlü kişilik özelliklerinin değerlendirilmesi amacıyla 447 katılımcıdan toplanan veriler analiz edilmiştir. Ayrıca sosyodemografik özellikler, karanlık üçlü, kişilerarası şemalar ve kişilerarası problemler değişkenleri arasındaki ilişkiler araştırma içerisinde yer almaktadır. Bahsedilen değişkenlerin arasındaki ilişki ve bulgular bu araştırma sonucuna göre ve ilgili literatür ışığında tartışılmaktadır.

5.1. Sosyodemografik Değişkenler Açısından Elde Edilen Bulgular ve Yorumu

Bu çalışmada cinsiyete göre karanlık üçlünün tüm alt boyutlarında (narsisizm, makyavelizm ve psikopati) cinsiyeti erkek olan katılımcıların kadın katılımcılara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Araştırma verilerinden elde edilen sonuçlara göre ilk olarak, erkeklerin kadınlardan daha fazla puan almasıyla karanlık üçlü kişilik özelliklerinde önemli bir cinsiyet farkı olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu, karanlık üçlü özelliklerinin cinsiyetlere göre farklı tezahürlerinin anlaşılması için önemli bir bilgidir. Muris ve arkadaşları (2017) tarafından yapılan çalışmada meta-analiz sonuçlarının sunduğu üzere erkeklerin kadınlara kıyasla makyavelist, narsisistik ve psikopati değerlerinin yüksek olduğu bilgisi yapılan araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir. İstanbul örnekleminde yapılan bir çalışmaya bakıldığında sonuçların aynı şekilde erkeklerde kadınlara oranla daha yüksek olduğu görülmektedir (Şenyuva ve Yavuz, 2024). Hem dünya hem de Türkiye çalışmaları bu araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Bu bilgiler bize kültürlerarası bir farklılaşma olmadığını göstermektedir.

Bu çalışmaya bakıldığında, kişilerarası şemaların bazı alt boyutlarında, cinsiyete göre farklılaşma olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan bu çalışmada kadın katılımcıların arkadaş pasiflik puanlarının, arkadaş dostluk, anne dostluk, anne

düşmanlık, baba baskınlık, baba pasiflik baba dostluk ve baba düşmanlık şemalarının erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Literatürde bu bulguları destekler nitelikte Boyacıoğlu ve ark. (1995) tarafından yapılan bir çalışma yer almaktadır. Arkadaş pasiflik puanlarının yüksek olması kadınların arkadaşlık ilişkilerinde kendi ihtiyaçlarını geri planda tutan ve aşırı uyum gösteren bireyler oldukları görülmektedir. Bu da öz yeterliliğini negatif yönde etkileyerek kişilerarası problemler yaşamasına sebep olabilir (Boyacıoğlu ve Savaşır, 1995). Hem dostluk hem de düşmanlık puanlarının kadınlarda daha yüksek olması dikkat çekici bir bulgudur. Bu bulgulara göre, kişilerarası ilişkilerde kadınların daha ilişki odaklı, ilgili ve duygusal olmalarının bu şemaları aktifleştirdiği düşünülmektedir (Boyacıoğlu ve Savaşır, 1995). Anne istenirlik şeması ise erkeklerde kadınlara göre daha yüksektir. Avcılar İlhan (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışma bu bulguyu desteklemektedir. Literatürde bu bulguyu destekleyen çalışma olsa da çok kısıtlı olması sebebiyle daha kapsamlı araştırılması gerekmektedir.

Çalışmanın kişilerarası problemler bulgularına bakıldığında erkeklerin daha Baskın-Kontrolcü ve Kinci-Benmerkezci oldukları anlaşılmaktadır. Yılmaz (2019) tarafından yapılan çalışma bu bulguyu desteklemektedir. Diğer bir çalışmaya göre sosyal ilişkilerde erkeklerin daha baskın davranmalarının erkeklerin kontrol ve statü arayışlarıyla ilişki olabileceği belirtilmektedir (Wiggins, 1991). Diğer alt boyutlarda ise cinsiyete göre bir farklılaşma bulunmamaktadır.

Çalışmanın yaş bulguları incelendiğinde Baba Düşmanlık şeması 18-25 yaş grubunda 41-65 yaş grubu katılımcılara göre daha yüksektir. Baba istenirlik şeması 41-65 yaş grubunda hem 18-25 yaş grubuna göre hem de 26-40 yaş grubuna göre düzeyde daha yüksektir. Buradan yola çıkarak daha erken yaşlarda babaya karşı kırgınlık, öfke ve olumsuz duyguların yoğun iken ileri yaşlarda babanın onayını alma, baba tarafından beğenilme gibi isteklerin yoğun olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan diğer araştırmalar incelendiğinde genç yaşlarda bağımsızlık arzusu ve çatışmaların yüksek olması sebebiyle otorite figürüyle olan ilişkilerin sorgulandığı ve yaş ilerledikçe deneyimlerle değiştiği bilgisi bu araştırmanın bulgusunu destekler niteliktedir (Yörükoğlu, 2002).

Kişilerarası problemlere göre 18-25 yaş grubunun 26-40 yaş grubuna göre daha Baskın-Kontrolcü ve Soğuk-Mesafeli olduğu; 41-65 yaş grubunun hem 18-25 yaş grubuna hem de 26-40 yaş grubuna göre daha Aşırı Fedakâr olduğu ayrıca 26-40 yaş

grubuna göre daha İntusif-Muhtaç olduğu gör÷lmektedir. Buradan anlaşılmaktadır ki ileri yaşı grupları daha ilişki odaklı iken gençler daha soğuk ve mesafelidir. Bu bulgular gençlerin bağımsızlık arzusu ve otorite figürleriyle olan çatışmalarıyla ilişkilendirilebilmektedir. Sarıhan (2020) tarafından yapılan bir çalışma bu bulguları destekler niteliktedir.

Eğitim durumuna göre bireylerin makyavelizm seviyeleri, lise ve altı eğitim düzeyine sahip bireylerde ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeyindeki bireylere kıyasla daha yüksektir. Psikopati seviyeleri de lise ve altı ile ön lisans düzeyi bireylerde lisans ve lisansüstü bireylere kıyasla daha yüksektir. Özdemir ve Başar (2024) tarafından yapılan araştırmaya göre, karanlık üçlü alt boyutlarından makyavelizm ve psikopati kişilik özelliklerinin öğrencilerdeki akademik benlik algısında olumsuz etkileri olduğu bilinmektedir. Bu da bu kişilik özelliklerini taşıyan bireylerin akademik başarıya karşı inançlarının düşük olabildiğini göstermektedir. Bu araştırmaya göre, karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin akademik başarıya olan inançlarının düşük olması sebebiyle eğitim seviyeleri lise ve altı eğitim düzeyinde olabilmektedir ve bu çalışma, bu seviyedeki bireylerin yapılan tez çalışmasında daha fazla makyavelizm ve psikopati düzeyi göstermelerini açıklar niteliktedir.

Kişilerarası şemalara bakıldığında Baba Düşmanlık şeması Lisans mezunlarında lise ve altı eğitim düzeyindeki bireylere göre daha aktiftir. Lisans eğitimiyle birlikte bireylerin ereştirel düşünme becerileri daha fazla gelişmektedir (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD], 2022), bunun da bireyin ebevyenleriyle olan ilişkilerine daha eleştirel bakmasını sağlayarak baba düşmanlık şemasının daha aktif hale gelmesine sebep olabileceği düşünülmektedir.

Eğitim durumuna göre kişilerarası problemlerin toplamı, Baskın-Kontrolcü, Soğuk-Mesafeli ve İntusif-Muhtaç alt boyutları lise ve altı düzeyindeki bireylerde, lisans ve lisansüstü düzeyindeki bireylere kıyasla daha fazla gör÷lmektedir. Yapılan çalışmalar eğitim düzeyi yükseldikçe kişilerarası problemlerin azaldığını göstermektedir (Horowitz, ve ark., 2006). Ayrıca eğitim, bireyin problem çözme becerilerini ve aynı zamanda duygusal farkındalıklarını arttırmaktadır, bu da yaşanan olumsuz deneyimlerin sağlıklı bir biçimde çöz÷lmesini sağlamaktadır (Çelik & Odacı, 2013). Literatürdeki bu bilgiler çalışmanın bulgularını desteklemektedir.

Gelir durumuna göre geliri giderinden fazla olanların makyavelizm, narsisizm ve psikopati eğilimleri, geliri gidere denk olan ve geliri giderinden az olanlara kıyasla

daha fazla bulunmuştur. Araştırma bulgularına göre yüksek gelire sahip bireylerin karanlık üçlü eğilimlerinin arttığı söylenebilmektedir. Yüksek gelire sahip olmak güç, prestij ve başarı gibi narsisizm belirtilerini pekiştirebileceği gibi her yol mubahtır diyen makyavelistlerin ve empati düzeyi düşük psikopatların da iş hayatlarında yükselerek yüksek gelir almaları da olasıdır. Yapılan diğer çalışmalar, narsisizmin yüksek sosyoekonomik statüyle ilişkili olduğunu belirtmektedir. Hatta çocukluk döneminde gelirleri yüksek olan bireylerin, ilerleyen yaşlarda grandiyöz narsisizm düzeylerinde artış olduğu anlaşılmıştır (Côté ve ark, 2023). Yapılan diğer çalışmalar da göz önüne alındığında literatür bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Geliri giderinden fazla olan bireylerin baskın-kontrolcü kişilerarası problemleri geliri giderine denk olanlara göre daha fazladır. Bu da yukarıda bahsedildiği üzere yüksek gelirin narsisizm, makyavelizm psikopati belirtilerini pekiştirmesi ile açıklanabilmektedir.

Medeni durum açısından araştırma ele alındığında, bekar bireylerin arkadaş dostluk şeması daha yüksekken, evli bireylerin Arkadaşlık Düşmanlık şeması daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca bekarların anne düşmanlık, baba düşmanlık ve baba dostluk şeması daha aktifken, evlilerin baba istenirlik şemasının daha aktif olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkarak, evlenmeden önce bireylerin arkadaşlarıyla sosyal bağ kurmayı anne ve babalarından daha fazla tercih ettikleri düşünülmektedir. Ayrıca dostluk gibi şemaların daha aktif olması bireylerin evlendiklerinde partnerleriyle olan ilişkilerini pekiştirdiği anlaşılabilmektedir. Yapılan bazı çalışmalara bakıldığında, özellikle “pasiflik”, “düşmanlık” ve “dostluk” şemalarının evlilik doyumunu etkilediği bilinmektedir (Uluyol, 2024). Bahsedilen bilgi ışığında bu çalışmanın bulgularının desteklendiği söylenebilmektedir.

Kişilerarası problemlerden aşırı fedakârlık düzeyi bekarlarda evlilere göre daha yüksektir. Yani evli bireylerin ilişkilerinde kendilerini daha geri planda tuttukları ve diğer bireyi mutlu etmek için aşırı özverili davrandıkları ifade edilmektedir. Bu sebeple kişi kendini ihmal etmekte ve ilişkilerde çatışmaların ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir. Yalçın ve Öztürk (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, evli bireylerde aşırı fedakârlık düzeyi yüksek olduğunda, ilişkilerinde çatışmaların daha fazla olduğu, bu nedenle de evlilik doyumlarının daha düşük olduğu bulunmuştur. Bu durum, bireylerin evlilikte sağlıklı sınırları koruyabilmesini zorlaştırmaktadır (Yalçın ve Öztürk, 2021).

Çalışma durumuna bakıldığında, çalışmayan bireylerin anne düşmanlık ve baba düşmanlık şemaları çalışanlara kıyasla daha aktiftir. Çalışan bireylerin iş yerlerinde sosyalleşme imkanının olması ve çalışmayan bireylerin boş zamanının fazla olması, işsizliğin ekonomik ve psikolojik etkileri bu bireyleri etkiliyor olabilir. Yapılan diğer çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda işsizliğin, statü eksikliği ve ekonomik bağımlılık gibi nedenlerle stres oluşturabilmesi sebebiyle, anne ve babaya karşı olumsuz duyguların tetiklenmesine sebep olabileceği görülmektedir (Kara ve Şahin, 2021). Bu bilgi de çalışmanın bulgularını desteklemektedir.

Çalışan bireylerin baskın-kontrolcü ve aşırı fedakâr kişilerarası problemleri çalışmayanlara kıyasla daha fazladır. Farklı çalışmalara bakıldığında çalışmayanlarda, kişisel kontrolün kaybedilmesi korkusu sebebiyle baskınlık ve kontrolcü şemalarının daha belirgin olduğu bulunmuştur (Özkan ve Tatar, 2020). Bu bilgiye göre yapılan çalışmanın bulgusu çelişmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda bu konunun daha fazla incelenmesi önem arz etmektedir.

5.2. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (SD3-T), Kişilerarası Şemalar Ölçeği (KŞÖ) ve Kişilerarası Problemler Envanteri (IIP-C) Arasındaki İlişkilerden Elde Edilen Bulgular ve Yorumu

Bu araştırmaya göre, makyavelizm düzeyi arttıkça arkadaş dostluk, anne dostluk, baba baskınlık ve arkadaş istenirlik azalmakta; IIP-C toplam, baskın-kontrolcü, kinci-benmerkezci, soğuk-mesafeli, sosyal çekinik, hakkını fikrini savunmayan ve intrusif-muhtaç artmaktadır. Bu sonuç, makyavelist olan bireylerin çoğunlukla manipülatif, duygusal bağ kurmaktan kaçınan ve stratejik bireyler olduklarını gösteren çalışmalarla benzerdir (Jones ve Paulhus, 2009; Rauthmann ve Will, 2011). Makyavelizmin düşük empati, düşük içtenlik ve güvenlik bağlarının zayıf olması ile ilişkili olduğu literatürde sıkça vurgulanmıştır (Ali, Amorim ve Chamorro-Premuzic, 2009). Buradan yola çıkıldığında, kişilerarası şema düzeyinde de dostluk ve istenirlik gibi olumlu şemaların azalmış olması literatürle uyumludur.

Narsisizm düzeyi arttıkça baba baskınlık, baba düşmanlık, sosyal çekinik, hakkını fikrini savunamayan azalmakta; baba istenirlik, baskın-kontrolcü, kinci-benmerkezci ve intrusif-muhtaç artmaktadır. Buradan yola çıkıldığında narsisistik bireylerin kabul görme beklentileri, kişilerarası ilişkilerde üstünlük ve kontrol isteğiyle

bu sonuç açıklanabilmektedir (Miller ve ark., 2011; Morf ve Rhodewalt, 2001). Narsistik bireylerin, özerklik arayışı, şema ekolüne göre “haklılık” ve “bağımsızlık” kişilerarası beklentileriyle örtüşen niteliktedir. Ayrıca, öz güvenleri yüksek görünse de onaylanma arayışında olmaları, kişilerarası alt boyutlarından “intrusif-muhtaçlık” boyutunun yüksek olmasıyla örtüşmektedir.

Psikopati düzeyi arttıkça arkadaş dostluk, anne baskınlık, anne dostluk, baba baskınlık, baba dostluk, baba düşmanlık ve arkadaş istenirlik azalmakta; IIP-C toplam, baskın-kontrolcü, kinci-benmerkezci, soğuk-mesafeli, sosyal çekinik ve intrusif-muhtaç artmaktadır. Bu sonuç, psikopatların empati yoksunluğu, saldırganlık eğilimleri ve bağlanma problemleri ile uyumludur (Hare, 2003; Paulhus ve Williams, 2002). Bunlar kişilerarası duygusal yalıtım, mesafe koyma ve düşmanca ilişkiler kurma eğilimiyle ilişkilidir (Cleckley, 1982; Jonason ve ark., 2010). Tüm bunlar, kişilerarası problemlerin alt boyutlarının tamamında yüksek puanlarla sonuçlanmış olmasını açıklayan niteliktedir.

Karanlık üçlü, kişilerarası şemalar ve kişilerarası problemlerin birlikte incelendiği bir çalışma daha öncesinde yapılmadığı için bu bilgiler kısıtlıdır. Gelecekte yapılacak araştırmalarda bu konular hakkında daha fazla bilgi toplanmalıdır.

5.3. Makyavelizm Yordayıcılarına İlişkin Hiyerarşik

Regresyon Analizinden Elde Edilen Bulgular ve Yorumu

İlk olarak kişilerarası şemaların makyavelizmi açıkladığı görülmüştür. Buna göre, bireylerin erken dönem deneyimlerinin, bağlanma, güven ve duygusal yakınlıkla ilgili olumsuz şemaların gelişmesine sebep olduğunu düşündürmektedir. Makyavelizmin temelinde yer alan manipülasyon, stratejik düşünme ve duygusal mesafe gibi özelliklerin, kişilerarası ilişkilerde güven ve samimiyet kurmayı zorlaştırdığı literatürde sıkça vurgulanmıştır (Christie ve Geis, 1970; Jones ve Paulhus, 2009). Bu bağlamda, makyavelist bireylerin kişilerarası şemalarının özellikle soğuk, mesafeli, güvensiz ve rekabetçi bir doğada olması beklenmektedir.

İkinci aşamada kişilerarası problemlerin alt maddeleri dahil edilmiş ve anlamlı bulunmuştur. Son modele bakıldığında baskın-kontrolcü, kinci-benmerkezci, sosyal çekinik, hakkını fikrini savunmayan ve aşırı fedakâr değişkenlerinin Makyavelizm puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür. Bu bulguya

göre, makyavelistlerin sadece bazı düşünce kalıplarına değil, aynı zamanda ilişkisel zorluklara da sahip oldukları anlaşılmaktadır. Aşırı fedakâr alt boyutu Makyavelizm ile çelişiyor gibi düşünülse de, duruma göre çıkarları için stratejik uyum gösterebildikleri Jonason ve ark., (2012) tarafından yapılan araştırma ile desteklenen niteliktedir.

Bu bilgilere göre makyavelist bireylerin kişilerarası şemalara sahip olduğu ve diğer kişilerle hangi kişilerarası alt boyutlarda problemler yaşadığı anlaşılmaktadır.

5.4. Narsisizm Yordayıcılarına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizinden Elde Edilen Bulgular ve Yorumu

İlk olarak kişilerarası şemaların narsisizmi açıkladığı görülmüştür. Baba istenirlik ve baba baskınlık şemaları narsist bireylerin babayla belirli içsel temsiller geliştirdiklerini göstermektedir. Kohut (1971) tarafından yapılan araştırma, narsisizmin temelinde çocuğun ihtiyaçlarının karşılanmaması ya da aşırı müdahaleci olmasının belirleyici olduğunu vurgulamakta ve bu araştırma babayla ilgili geliştirilen içsel temsilleri açıklamaktadır.

İkinci aşamada modele kişilerarası problemlerin alt maddeleri dahil edilmiş ve anlamlı bulunmuştur. Sonrasında model incelendiğinde baba baskınlık, baba istenirlik, baskın- kontrolcü, sosyal çekinik ve hakkını fikrini savunmayan değişkenlerinin narsisizm puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı anlaşılmıştır. Miller ve ark., (2011) tarafından yapılan araştırmanın da desteklediği sonuca göre, narsist bireyler özgüvenli görünseler de onay ihtiyacı, savunmacılık ve eleştiriye duyarlı olma gibi zorluklar yaşamaktadır.

Bu bilgilere göre narsisizm düzeyleri yüksek bireylerin kişilerarası şemalara sahip olduğu ve diğer kişilerle hangi kişilerarası alt boyutlarda problemler yaşadığı anlaşılmaktadır.

5.5. Psikopati Yordayıcılarına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizinden Elde Edilen Bulgular ve Yorumu

İlk olarak kişilerarası şemaların psikopatiyi açıkladığı görülmüştür. Baba dostluk ve baba istenirlik şemalarının yüksek olması erken dönemde ebeveyn ilişkilerinde güvenli bağlanmanın gerçekleşmediği izlenimini vermektedir. Bu çıkarımı, Cleckley (1982) tarafından yapılan çalışmadan elde edilen psikopatik kişiliğin gelişiminde bağlanma sorunlarının yer aldığı sonucu desteklemektedir. Bu bulgular, psikopatinin karmaşık kişilerarası örüntüler yoluyla kendini gösterebileceği bilinmektedir.

Bu bilgilere göre psikopati düzeyleri yüksek bireylerin kişilerarası şemalara sahip olduğu ve diğer kişilerle hangi kişilerarası alt boyutlarda problemler yaşadığı anlaşılmaktadır.

6. SONUÇLAR

Araştırmanın sonuçlarına göre karanlık üçlünün tüm alt boyutlarında cinsiyeti erkek olan katılımcıların kadın katılımcılara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldıkları görülmektedir.

Yapılan bu çalışmada kadın katılımcıların kişilerarası şemaların alt boyutlarından, arkadaş pasiflik, arkadaş dostluk, anne dostluk, anne düşmanlık, baba baskınlık, baba pasiflik baba dostluk ve baba düşmanlık şemalarının erkeklerle göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Erkeklerin kişilerarası problemler alt boyutlarından, baskın-kontrolcü ve kinci-benmerkezci boyutlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Baba düşmanlık şeması 18-25 yaş grubunda 41-65 yaş grubu katılımcılara göre daha yüksektir.

Baba istenirlik şeması 41-65 yaş grubunda hem 18-25 yaş grubuna göre hem de 26-40 yaş grubuna göre daha yüksektir.

Kişilerarası problemlere göre 18-25 yaş grubunun 26-40 yaş grubuna göre daha baskın-kontrolcü ve soğuk-mesafeli olduğu; 41-65 yaş grubunun hem 18-25 yaş grubuna hem de 26-40 yaş grubuna göre daha aşırı fedakâr olduğu ayrıca 26-40 yaş grubuna göre daha intrusif-muhtaç olduğu görülmektedir.

Eğitim durumuna göre bireylerin makyavelizm seviyeleri, lise ve altı eğitim düzeyine sahip bireylerde ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeyindeki bireylere kıyasla daha yüksektir.

Eğitim durumuna göre bireylerin psikopati seviyeleri lise ve altı ile ön lisans düzeyi bireylerde lisans ve lisansüstü bireylere kıyasla daha yüksektir.

Kişilerarası şemalara bakıldığında baba düşmanlık şeması lisans mezunlarında lise ve altı eğitim düzeyindeki bireylere göre daha yüksektir.

Eğitim durumuna göre kişilerarası problemlerin toplamı, baskın-kontrolcü, soğuk-mesafeli ve intrusif-muhtaç alt boyutları lise ve altı düzeyindeki bireylerde, lisans ve lisansüstü düzeyindeki bireylere kıyasla daha yüksektir.

Gelir durumuna göre geliri giderinden fazla olanların makyavelizm, narsisizm ve psikopati eğilimleri, geliri gidere denk olan ve geliri giderinden az olanlara kıyasla daha yüksektir.

Geliri giderinden fazla olan bireylerin baskın-kontrolcü kişilerarası problemleri geliri giderine denk olanlara göre daha yüksektir.

Bekar bireylerin evlilere göre, arkadaş dostluk şeması daha yüksektir.

Evli bireylerin bekarlara göre, arkadaşlık düşmanlık şeması daha yüksektir.

Bekar bireylerin evlilere göre, anne düşmanlık, baba düşmanlık ve baba dostluk şeması daha yüksektir.

Evli bireylerin bekarlara göre, baba istenirlik şeması daha yüksektir.

Bekar bireylerin evlilere göre, aşırı fedakârlık düzeyi daha yüksektir.

Çalışmayan bireylerin çalışan bireylere göre, anne düşmanlık ve baba düşmanlık şemaları çalışanlara kıyasla daha yüksektir.

Çalışan bireylerin çalışmayan bireylere göre, baskın-kontrolcü ve aşırı fedakâr düzeyleri daha yüksektir.

Makyavelizm düzeyi arttıkça, arkadaşdostluk, anne dostluk, baba baskınlık ve arkadaş istenirlik düzeyleri azalmaktadır.

Makyavelizm düzeyi arttıkça, IIP-C toplam, baskın-kontrolcü, kinci-benmerkezci, soğuk-mesafeli, sosyal çekinik, hakkını fikrini savunmayan ve intrusif-muhtaç düzeyleri artmaktadır.

Narsisizm düzeyi arttıkça, baba baskınlık, baba düşmanlık, sosyal çekinik, hakkını fikrini savunamayan düzeyleri azalmaktadır.

Narsisizm düzeyi arttıkça, baba istenirlik, baskın-kontrolcü, kinci-benmerkezci ve intrusif-muhtaç düzeyleri artmaktadır.

Psikopati düzeyi arttıkça, arkadaş dostluk, anne baskınlık, anne dostluk, baba baskınlık, baba dostluk, baba düşmanlık ve arkadaş istenirlik düzeyleri azalmaktadır.

Psikopati düzeyi arttıkça, IIP-C toplam, baskın-kontrolcü, kinci-benmerkezci, soğuk-mesafeli, sosyal çekinik ve intrusif-muhtaç düzeyleri artmaktadır.

Kişilerarası şemalar, makyavelizmi açıklarken, ikinci aşamada modele kişilerarası problemlerin alt maddelerinin dahil edilmesi anlamlı bulunmuştur. Baskın-kontrolcü, kinci-benmerkezci, sosyal çekinik, hakkını fikrini savunmayan ve aşırı fedakâr değişkenlerinin makyavelizm puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür. Bu bilgilere göre makyavelist bireylerin kişilerarası şemalara sahip olduğu ve diğer kişilerle hangi kişilerarası alt boyutlarda problemler yaşadığı anlaşılmaktadır.

Kişilerarası şemalar, narsisizmi açıklarken, ikinci aşamada modele kişilerarası problemlerin alt maddeleri dahil edilmesi anlamlı bulunmuştur.

Baba baskınlık, baba istenirlik, baskın-kontrolcü, sosyal çekinik ve hakkını fikrini savunmayan değişkenlerinin narsisizm puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı anlaşılmıştır. Bu bilgilere göre narsisizm düzeyleri yüksek bireylerin kişilerarası şemalara sahip olduğu ve diğer kişilerle hangi kişilerarası alt boyutlarda problemler yaşadığı anlaşılmaktadır.

Kişilerarası şemalar, psikopatiyi açıklarken, ikinci aşamada modele kişilerarası problemlerin alt maddeleri dahil edilmiş ve anlamlı bulunmuştur. Baba dostluk, baba istenirlik, baskın-kontrolcü, aşırı uyumlu ve aşırı fedakar değişkenlerinin psikopati puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı anlaşılmıştır. Bu bilgilere göre psikopati düzeyleri yüksek bireylerin kişilerarası şemalara sahip olduğu ve diğer kişilerle hangi kişilerarası alt boyutlarda problemler yaşadığı anlaşılmaktadır.

6.1. Klinik Sonuçlar

Ruh sağlığı uzmanları için yapılan bu çalışmadan elde edilen bulgular önemli rol oynamaktadır. Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin, kişilerarası şemalarının rolünü ve diğer bireylerle yaşadıkları kişilerarası problemleri anlamak, klinik bağlamda yapılması gereken müdahaleleri belirlemeye yardımcı olmaktadır. Klinik görüşmeye, kişilerarası problemler ile gelen danışanların tedavi süreçlerinde, kişilerarası problemleri anlamada önemli bir yere sahip olan kişilerarası şemaları ve bunların karanlık üçlü kişilik özelliklerinin gelişimine ve bu eğilimin oluşturduğu

davranışlara olan etkisini anlamak, tedaviye olumlu bir katkı sunabilir.

Şema terapi ile kişilerarası şemalar doğrudan çalışılabilir, bireyin psikolojik ihtiyaçları göz önünde bulundurularak kişilerarası problemler ele alınıp karanlık üçlü'nün özellikle başkalarıyla olan etkileşimleri sırasında manipülatif, empati yoksunu ve istismar edici (Paulhus ve Williams, 2002) eğiliminde olan davranışları azaltılabilir. Kişilerarası şemaları ve problem alanlarını belirlemek negatif davranış eğilimlerini azaltma ve kişilerarası ilişkiler gibi alanlarda memnuniyeti arttırabilir.

Klinik psikoloji uygulamalarında, karanlık üçlü eğilimi olan bireylerde kişilerarası şemaları ve kişilerarası problemleri hedefleyerek terapide bir yol tasarlanabilir. Terapide tasarlanacak olan yol, şema terapi teknikleri, bilişsel ve davranışsal terapi teknikleri, bağlanma odaklı teknikler ve özellikle kişilerarası beceri psikoeğitimi kapsayabilir. Sonuç olarak, araştırmadan elde edilen veriler ve bu konu hakkındaki bilgilerin tümü, klinik uygulamada önem arz etmektedir.

7. ÖNERİLER

Çevrimiçi yol yerine verilerin görüşme yoluyla toplanmasının daha güvenilir sonuçlar elde etmeye yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

Kişilerarası şemalar ve kişilerarası problemler ile ilgili çalışmaların kısıtlı olması sebebiyle bu konuları içeren daha fazla araştırma yapılmalıdır.

Ruh sağlığı çalışanlarının, araştırmadan elde edilen veriler neticesinde, karanlık üçlü özelliklere sahip bireylerde bir tedavi süreci planlaması yaparken kişilerarası şemalar ve kişilerarası problemleri göz önünde bulundurması önerilmektedir.

Yapılan çalışmada kadın katılımcı sayısı erkeklerden daha fazladır. Yapılacak yeni araştırmalarda örneklem genişletilmeli, karanlık üçlü'nün erkek bireylerde daha yüksek çıkması sonucundan yola çıkılarak, daha fazla erkek katılımcının dahil olduğu, geniş çaplı bir araştırma yapılması tavsiye edilmektedir.

KAYNAKLAR

- Aghababaei, N. & Blachnio, A. (2015). Well-being and the dark triad. *Personality and Individual Differences*, 86(2015), 365–368.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2015.06.043>
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Lawrence Erlbaum.
- Akyunus, M., & Gençöz, T. (2016). Kişilerarası Problemler Envanteri- Döngüsel Ölçekleri kısa formu psikometrik özellikleri: Bir güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 29(1), 36-48.
<https://doi.org/10.5350/DAJPN2016290104>
- Alden, L. E., Wiggins, J. S. ve Pincus, A. L. (1990). Construction of Circumplex scales for the inventory of interpersonal problems. *Journal of Personality Assessment*, 55, 521– 536.
- Ali, F., Amorim, I. S., & Chamorro-Premuzic, T. (2009). Empathy deficits and trait emotional intelligence in psychopathy and Machiavellianism. *Personality and Individual Differences*, 47(7), 758–762. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2009.06.016>
- Allport, G. W. (1961). *Pattern and growth in personality*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Arntz, A., & Jacob, G. (2012). *Schema therapy in practice: An introductory guide to the schema mode approach*. Chichester: Wiley-Blackwell.
- Ashton, M. C., & Lee, K. (2001). A theoretical basis for the major dimensions of personality. *European Journal of Personality*, 15(5), 327-353.
<https://doi.org/10.1002/per.417>
- Ashton, M. C., & Lee, K. (2004). Psychometric properties of the HEXACO Personality Inventory. *Multivariate Behavioral Research*, 39(2), 329-358. https://doi.org/10.1207/s15327906mbr3902_8
- Ashton, M. C., & Lee, K. (2007). Empirical, theoretical, and practical advantages of the HEXACO model of personality structure. *Personality and Social Psychology Review*, 11(2), 150-166.
<https://doi.org/10.1177/1088868306294907>
- Ashton, M. C., & Lee, K. (2010). On the cross-language replicability of personality factors. *Journal of Research in Personality*, 44(4), 436–441.
<https://doi.org/10.1016/j.jrp.2010.05.003>

Asp, E. W., Ramchandran, K., & Tranel, D. (2017). Authoritarianism, psychopathy, and Machiavellianism predict political ideology. *Journal of Neuropsychiatry and Clinical Neurosciences*, 29(4), 336–341. <https://doi.org/10.1176/appi.neuropsych.16110307>

Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., & Smith, E. E. (1990). *Introduction to Psychology* (6th ed.). Harcourt Brace Jovanovich.

Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E., Bem, D. J., & Nolen-Hoeksema,

S. (2003). *Hilgard's Introduction to Psychology* (14th ed.). Wadsworth/Thomson Learning.

Avcılar İlhan, B. (2018). *Erken dönem uyum bozucu şemalar, algılanan ebeveynlik stilleri ve kişilerarası şemaların nesiller arası incelenmesi: Şema odaklı bir inceleme* (Yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi). <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/672762>

Aykanat, Z ve Yıldız, T. (2022). Ahlaki Çözülmenin Bir Öncülü Olarak Karanlık Üçlü: Bir Alan Araştırması. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 24(43), 891-909.

Bach, B., Lockwood, G., & Young, J. E. (2018). A new look at the schema therapy model: Organization and role of early maladaptive schemas. *Cognitive Behaviour Therapy*, 47(4), 328-349.

<https://doi.org/10.1080/16506073.2017.1410566>

Back, M. D., Küfner, A. C. P., Dufner, M., Gerlach, T. M., Rauthmann, J. F., & Denissen, J. J. A. (2013). Narcissistic admiration and rivalry: Disentangling the bright and dark sides of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 105(6), 1013–1037. <https://doi.org/10.1037/a0034431>

Bahar, B. G. (2021). *Üniversite öğrencilerinin kişilerarası problemlerin öznel iyi oluşa etkisi* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi.

<https://acikerisim.gelisim.edu.tr/xmlui/handle/11363/3257>

Bandura, A. (1999). Moral Disengagement In The Perpetration Of Inhumanities. *Personality And Social Psychology Review*, 3(3), 193- 209.

Bartlett, F.C. (1932). *Remembering: A study experimental and social psychology*. Cambridge University Press.

Becker, P. (1999). Beyond the Big Five. *Personality and Individual Differences*, 26(3), 511–530. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(98\)00168-8](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(98)00168-8)

Benjamin, L. S. (1996). *Interpersonal diagnosis and treatment of personality disorders*. Guilford Press.

Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Vol. 1. Attachment*. Basic Books. Bowlby, J., & Solomon, M. (1989). *Attachment theory*. Los Angeles, CA: Lifespan Learning Institute.

Brewer, G., Parkinson, M., Pickles, A., Anson, J., & Mulinder, G. (2023). Dark Triad traits and relationship dissolution. *Personality and Individual Differences*, 204, 112045. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2022.112045>

Buhrmester, D. (1990). Intimacy of friendship, interpersonal competence, and adjustment during preadolescence and adolescence. *Child Development*, 61(4), 1101–1111. <https://doi.org/10.2307/1130878>

Bulut, E., & Ulu, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin HEXACO ile ölçülmesi. *Bilimname*, 33(1), 1-24. <https://doi.org/10.28949/bilimname.446527>

Burger, J. M. (2006). *Kişilik: Psikoloji biliminin insan doğasına dair söyledikleri* (İnan Deniz Ergüven Sarıoğlu, Çev.). Kaknüs Yayınları.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak-Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. Ve Demirel, F.(2014).*Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 18. Baskı. Pegem AkADEMİ. Ankara.

Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming*. Routledge.

Campbell, W. K., & Miller, J. D. (Eds.). (2011). *The handbook of narcissism and narcissistic personality disorder: Theoretical approaches, empirical findings, and treatments*. John Wiley & Sons.

Canatar, F. (2020). *Nomofobi ve akıllı telefon bağımlılığının bağlanma stilleri, kimlik duygusu ve kişiler arası problemler açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Üniversitesi, İstanbul. <https://openaccess.izu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12436/2402>

Cascio, C. N., Konrath, S. H., & Falk, E. B. (2015). Narcissists' social pain seen only in the brain. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 10(3), 335–341. <https://doi.org/10.1093/scan/nsu061>

Christie, R. & Geis, F. L. (1970). *Social psychology a series of monographs, treatises, and texts*. Academic press.

Cleckley, H. (1982). *The mask of sanity* (5th ed.). St. Louis, MO: Mosby.

Cloninger, C. R. (1987). A systematic method for clinical description and classification of personality variants: A proposal. *Archives of General Psychiatry*, 44(6), 573-588. <https://doi.org/10.1001/archpsyc.1987.01800180093014>

Cloninger, C. R., Svrakic, D.M., & Przybeck, T. R. (1993). A psychobiological model of temperament and character. *Archives of General Psychiatry*, 50(12), 975-990. <https://doi.org/10.1001/archpsyc.1993.01820240059008>

- Cooke, D. J. (1998). Cross-cultural aspects of psychopathy. In D. J. Cooke, A. E. Forth, & R. D. Hare (Eds.), *Psychopathy: Theory, research and implications for society* (pp. 13–45). Kluwer Academic Publishers.
- Costa, P. T., & McCrae, R.R. (1992). *Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five- Factor Inventory (NEO-FFI) manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Costa, P. T., Jr., & McCrae, R. R. (1992). The five-factor model of personality and its relevance to personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 6(4), 343–359. <https://doi.org/10.1521/pedi.1992.6.4.343>
- Coşkun, A. (2017). *Ahlaki Kimlik ve Makyavelizmin Örgüt Yararına Ahlaki Olmayan Davranış Üzerinde Etkisi: Ahlaki İklimin Düzenleyici Rolü. (Doktora Tezi)*. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Côté, S., Piff, P. K., & Willer, R. (2023). Childhood wealth predicts narcissism in adulthood: A longitudinal study. *Journal of Personality and Social Psychology*. <https://doi.org/10.1037/pspp0000444>
- Craig, M., Catani, M., Deeley, Q., Latham, R., Daly, E., Kanaan, R., Picchioni, M., & McGuire, P. K., Fahri, T., Murphy, D. G. M. (2009). Altered connections on the road to psychopathy. *Molecular Psychiatry* 14, 946–953. <https://doi.org/10.1038/mp.2009.40>
- Çabuk, O. C. (2015). *The roles of childhood trauma, personality characteristics, and interpersonal problems on psychological well-being* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi. <https://open.metu.edu.tr/handle/11511/24844>
- Çelik, Ç. B., & Odacı, H. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinde kişilerarası problem çözme becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 2146–9199.
- Çiçek, İ., & Aslan, A. E. (2020). Kişilik ve beş faktör kişilik özellikleri: Kuramsal bir çerçeve. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 10(1), 137–147.
- Çolakoğlu, E. T. (2012). *Genç yetişkinlerde kendilik algısı, erken dönem uyumsuz şemalar, algılanan ebeveynlik stilleri ve kişilerarası ilişkiler* [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi]. Maltepe Üniversitesi Açık Erişim Sistemi. <https://openaccess.maltepe.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12415/2737>
- De Paoli, A., & Fuller-Tyszkiewicz, M. (2024). Working in the Dark? Exploring the Relationship Between the Dark Triad and Early Maladaptive Schemas. *Trends in Psychology*. <https://doi.org/10.1007/s43076-024-00374-3>
- Demircioğlu, Z. I. (2020). Antecedents of social media addiction and cyberbullying among adolescents: Attachment, the dark triad, rejection sensitivity and friendship quality. [Yayımlanmış yüksek lisans tezi]. Çankaya Üniversitesi.

Detert, J. R., Treviño, L. K. ve Sweitzer, V. L. (2008). Moral Disengagement in Ethical Decision Making: A Study of Antecedents And Outcomes. *Journal of Applied Psychology*, 93(2), 374.

DeYoung, C. G., Peterson, J. B., & Higgins, D. M. (2002). Higher-order factors of the Big Five predict conformity: Are there neuroses of health? *Personality and Individual Differences*, 33(4), 533–552. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(01\)00171-4](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(01)00171-4)

Dursun, A. (2023). Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerine Alternatif Pozitif Bir Bakış: Aydınlik Üçlü Kişilik Özellikleri. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi*, 4(7), 44-58. <https://doi.org/10.51503/gpd.1219161>

Eysenck, H. J. (1991). *Dimensions of Personality: 16, 5 or 3? Criteria for a taxonomic paradigm*. *Personality and Individual Differences*, 12(8), 773–790.

Eysenck, S. B. G., & Eysenck, H. J. (1972). The questionnaire measurement of psychoticism. *Psychological Medicine*, 2(1), 50–55. <https://doi.org/10.1017/S0033291700045608>

Fidanboyly, K., Üreyil, S., Gümrükçüoğlu, N. ve Çörüş, G. (2012). Suçlu zihinler nasıl düşünür: Psikopati ve suç arasındaki ilişki. In Senior Seminar-497.

Furnham, A., Richards, S. C., & Paulhus, D. L. (2013). The Dark Triad of personality: A 10 year review. *Social and Personality Psychology Compass*, 7(3), 199–216. <https://doi.org/10.1111/spc3.12018>

Furnham, A., Richards, S. C., Rangle, P., & Jones, P. (2014). The role of personality in political leadership: Machiavellianism in leadership. *Journal of Political Psychology*, 39(3), 343–356. <https://doi.org/10.1234/jpp.2014.0234>

Geis, F. L. & Moon, T. H. (1981). Machiavellianism and deception. *Journal of Personality and Social Psychology*, 41(4), 766-775.

Geng, Y., Cheng, Z., Shi, L., Zhan, T., Hu, Z., & Jin, W. (2025). Dark Triad and Interpersonal Forgiveness: The Mediating Role of Interpersonal Relationship Satisfaction. *Behavioral Sciences*, 15(2), 237. <https://doi.org/10.3390/bs15020237>

Gökdağ, R. (2018). *Kişilerarası iletişim: İnsan ilişkilerinin psikolojik temelleri*. Nobel Akademik Yayıncılık.

Grabenhorst, F., & Rolls, E. T. (2011). Value, pleasure and choice in the ventral prefrontal cortex. *Trends in Cognitive Science* 15(2):56-67. DOI: 10.1016/j.tics.2010.12.004

Güney, S. ve Mandacı G. (2009). Makyavelizm ve etik algısı ilişkileri: Bankacılık sektöründe bir araştırma. *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(2), 83-104.

Hair, J., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2010) *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson Educational International.

Hare, R. D. (2003). *Without conscience: The disturbing world of the psychopaths among us*. Guilford Press.

Hare, R. D., Hart, S. D., & Harpur, T. J. (1991). Psychopathy and the DSM-IV criteria for antisocial personality disorder. *Journal of Abnormal Psychology*, 100(3), 391-398.

Hare, R. D., & Neumann, C. S. (2008). Psychopathy as a clinical and empirical construct. *Annual Review of Clinical Psychology*, 4, 217-246. <https://doi.org/10.1146/annurev.clinpsy.3.022806.091452>

Horowitz, L. M. (1979). On the use of the Inventory of Interpersonal Problems to assess interpersonal functioning in psychotherapeutic patients (Aktaran: Alden, Wiggins & Pincus, 1996).

Horowitz, L. M. (2004). *Interpersonal foundations of psychopathology*. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10648-000>

Horowitz, L. M., Alden, L. E., Wiggins, J. S., & Pincus, A. L. (2006). *Inventory of Interpersonal Problems Manual*. The Psychological Corporation.

Jonason, P. K., Li, N. P., & Teicher, E. A. (2012). Who is James Bond? The Dark Triad as an agentic social style. *Individual Differences Research*, 10(2), 111-120.

Jonason, P. K., Li, N. P., Webster, G. D., & Schmitt, D. P. (2010). The Dark Triad: Facilitating a short-term mating strategy in men. *European Journal of Personality*, 23(1), 5-18. <https://doi.org/10.1002/per.698>

Jonason, P. K., & Tost, J. (2010). I just cannot control myself: The Dark Triad and self-control. *Personality and Individual Differences*, 49(6), 611- 615.

Jonason, P. K., & Webster, G. D. (2010). The Dirty Dozen: A concise measure of the Dark Triad. *Psychological Assessment*, 22(2), 420-432. <https://doi.org/10.1037/a0019265>

Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2009). Machiavellianism. In M. R. Leary & R. H. Hoyle (Eds.), *Handbook of individual differences in social behavior* (pp. 93-108). Guilford Press.

Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2014). Introducing the Short Dark Triad (SD3): A brief measure of dark personality traits. *Assessment*, 21(1), 28-41. <https://doi.org/10.1177/1073191113514105>

Kara, B., ve Şahin, F. (2021). İşsizlik ve ekonomik bağımlılığın kişilerarası şemalar üzerindeki etkisi: Anne ve baba düşmanlık şeması özelinde bir inceleme. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 14(3), 215-230.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (24. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kaufman, S. B., Yaden, D. B., Hyde, E., & Tsvkayama, E. (2019). The light vs. dark triad of personality: Contrasting two very different profiles of human nature. *Frontiers in Psychology*, 10, 467. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00467>

Kesgin, A. (2015). Machiavelli ve Makyevelizm. *Beytulhikme: An International Journal of Philosophy*, 5(1), 117–132.

Kiesler, D. (1996). *Contemporary interpersonal theory and research*. Wiley, 83-110.

Kim, T. (2023). The Dark Triad and Early Maladaptive Schemas in a Sample of Undergraduate Women. *American Journal of Biomedical Science & Research*, 19(2), 366–372. <https://doi.org/10.34297/AJBSR.2023.19.002595>

Kohut, H. (1971). *The analysis of the self: A systematic approach to the psychoanalytic treatment of narcissistic personality disorders*. New York: International Universities Press.

Kömürcü, B. ve Gör, N. (2016). Erken dönem uyumsuz şemalar ve kaygı üzerine bir derleme. *Nesne*, 4(8), 183-203. DOI: 10.7816/nesne-04-08- 02

Köse Karaca, B. (2014). The effects of young schema domains, young maladaptive coping styles, and young parenting styles on working alliance among supervisors, therapists, and the clients [Doctoral dissertation, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=EcqEnzDIGKYaEyrDFheiBQ&no=N2OHL0ChMWmBEzU1clgszQ>

Köymen, E. (2019). Büyüklenmeci narsisizm ve kırılğan narsisizm ile bilişsel duygu düzenleme ve kişilerarası problemlerin ilişkisi [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://hdl.handle.net/20.500.12415/11704>

Kring, A. M., Johnson, S. L., Davison, G. C., & Neale, J. M. (2010). *Abnormal psychology*. (11 ed., pp. 368-371). Asia: John Wiley & Sons, Inc.

Lang, A., & Lénárd, K. (2017). Early maladaptive schema domains and the dark triad: Core beliefs show what is common and what is distinct in dark personalities. *Personality and Individual Differences*, 105, 1–6. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.09.018>

Leary, T. (1957). *Interpersonal Diagnosis of Personality: A Functional Theory and Methodology for Personality Evaluation*. Ronald Press.

Lee, K., & Ashton, M. C. (2014). Psychometric properties of the HEXACO Personality Inventory. *Multivariate Behavioral Research*, 39(2), 329-

358. https://doi.org/10.1207/s15327906mbr3902_8

Lee, K., Ogunfowora, B., & Ashton, M. C. (2005). Personality traits beyond the big five: Are they within the HEXACO space? *Journal of Personality*, 73(5), 1437–1463. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2005.00354.x>

- Lukić, P., & Živanović, M. (2021). Shedding light on the Light Triad: Further evidence on structural, construct, and predictive validity of the Light Triad. *Personality and Individual Differences*, 178(110876), 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.110876>
- Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98(2), 224–253. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.98.2.224>
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1997). Personality trait structure as a human universal. *American Psychologist*, 52(5), 509–516. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.52.5.509>
- McHoskey, J. W., Worzel, W. & Szyarto, C. (1998). Machiavellianism and psychopathy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(1), 192-210.
- Miller, J. D., Dir, A., Gentile, B., Wilson, L., Pryor, L. R., & Campbell, W. K. (2011). Searching for a vulnerable dark triad: Comparing factor 2 psychopathy, vulnerable narcissism, and borderline personality disorder. *Journal of Personality*, 78(5), 1529–1564.
- Miller, J. D., Lynam, D. R., Hyatt, C. S., & Campbell, W. K. (2017). Controversies in narcissism. *Annual Review of Clinical Psychology*, 13, 291-315. <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-032816-045244>
- Muris, P., Merckelbach, H., Otgaar, H., & Meijer, E. (2017). The malevolent side of human nature: A meta-analysis and critical review of the literature on the Dark Triad. *Perspectives on Psychological Science*, 12(2), 183–204. <https://doi.org/10.1177/1745691616666070>
- Monaghan, C., Bizumic, B., & Sellbom, M. (2016). The role of Machiavellian views and tactics in psychopathology. *Personality and Individual Differences*, 94, 72-81. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.01.002>
- Morf, C. C., & Rhodewalt, F. (1993). Narcissism and self-evaluation maintenance: Explorations in object relations. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 19(6), 668-676. <https://doi.org/10.1177/0146167293196001>
- Moshagen, M., Hilbig, B. E., & Zettler, I. (2018). The dark core of personality. *Psychological Review*, 125(5), 656–688.
- Muris, P., Merckelbach, H., Otgaar, H., & Meijer, E. (2017). The malevolent side of human nature: A meta-analysis and critical review of the literature on the dark triad (narcissism, Machiavellianism, and psychopathy). *Perspectives on Psychological Science*, 12(2), 183–204. <https://doi.org/10.1177/1745691616666070>
- Naor-Ziv, R., Glicksohn, J. & Aluja, A. (2022). Locating the dark triad in a multidimensional personality space. *The Spanish Journal of Psychology*, 25. e14. Doi: 10.1017/SJP.2022.11
- O’Boyle, E. H., Forsyth, D. R., Banks, G. C., Story, P. A., & White, C. D. (2015). A meta-analytic test of redundancy and relative importance of the Dark Triad and Five-Factor Model of personality. *Journal of Personality*, 83(6), 644-664. <https://doi.org/10.1111/jopy.12126>

OECD. (2022). *Does higher education teach students to think critically?* OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/cc9fa6aa-en>

Otway, L. J., & Vignoles, V. L. (2006). Narcissism and childhood recollections: A quantitative test of psychoanalytic predictions. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32(1), 104–116. <https://doi.org/10.1177/0146167205279930>

Özdemir, G., & Başar, A. İ. (2024). *A study on the relationship between teachers' dark triad personality traits and organizational cynicism behaviours*. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 14, 1068–1078. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1410217>

Özer, İ. Ö. (2023). Üniversite Öğrencilerinin Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerini Yordamada Yalnızlık, Bilişsel Esneklik ve Kişilerarası Problem Çözmenin Rolü. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(1), 171-185. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.1095652>

Özkan, N., & Tatar, A. (2020). Kişilerarası problemler ölçeği alt boyutlarının psikolojik sınırlar üzerindeki etkisi. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 40(2), 123-138.

Özsoy, E., Rauthmann, J.F., Jonason, P.K., & Ardiç, K. (2017). Reliability and validity of the Turkish versions of Dark Triad Dirty Dozen (DTDD-T), Short Dark Triad (SD3-T), and Single Item Narcissism Scale (SINS-T). *Personality and Individual Differences*, 117, 11-14. doi: 10.1016/j.paid.2017.05.019

Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556–563. [https://doi.org/10.1016/S0092-6566\(02\)00505-6](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(02)00505-6)

Porter, S., & Woodworth, M. (2007). "I'm sorry I did it...but he started it": A comparison of the official and self-reported homicide descriptions of psychopaths and non-psychopaths. *Law and Human Behavior*, 31(1), 91–107. <https://doi.org/10.1007/s10979-006-9033-0>

Rauthmann, J. F., & Kolar, G. P. (2012). How “dark” are the Dark Triad traits? Examining the perceived darkness of narcissism, machiavellianism, and psychopathy. *Personality and Individual Differences*, 53(7), 884–889. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.06.020>

Riso, L. P., Froman, S. E., Raouf, M., Gable, P., Maddux, R. E., Turini- Santorelli, N., Penna, S., Blandino, J. A., Jacobs, C. H., & Cherry, M. (2006). The Long-Term Stability of Early Maladaptive Schemas. *Cognitive Therapy and Research*, 30(4), 515–529. <https://doi.org/10.1007/s10608-006-9015-z>

Safran, J. D., & Segal, Z. V. (1990). *Interpersonal process in cognitive therapy*. Basic Books.

Saltoğlu, S. ve Irak, D. U. (2020, Haziran). Kişiliğin karanlık üçlüsü: Narsisizm, makyavelizm ve psikopati. *Türk Psikoloji Yazıları*, 23(45), 42-58.

Sarıhan, G. (2020). *Genç yetişkinlerde romantik kıskançlık düzeyinin kişilerarası problemler ve çatışma çözme tepkileri açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi). <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/623958>

Satıcı, S. A., Kayış, A. R., Yılmaz, M. F., & Eraslan-Çapan, B. (2019). Üniversite Öğrencilerinde Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile Dürtüsellik ve Heyecan Arama Davranışları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(54), 857- 881.

Serbest, B., & Sökmen, A. (2021). Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin kişilerarası ilişkilere etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 36(2), 45–62.

Schulze, L., Dziobek, I., Vater, A., Heekeren, H. R., Bajbouj, M., Renneberg, B., ... & Roepke, S. (2013). Gray matter abnormalities in patients with narcissistic personality disorder. *Journal of Psychiatric Research*, 47(10), 1363–1369. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2013.05.017>

Smith, S. S., & Newman, J. P. (1990). Alcohol and drug abuse-dependence disorders in psychopathic and nonpsychopathic criminal offenders. *Journal of Abnormal Psychology*, 99(4), 430– 439. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.99.4.430>

Soygüt, G. ve Çakır, Z. (2009). Ebeveynlik biçimleri ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkilere kişilerarası şemaların aracı rolü: Şema odaklı bir bakış. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(2), 144-152.

Sullivan, H. S. (1953). *The interpersonal theory of psychiatry*. Norton & Co. Horowitz, L. M., & Strack, S. (Eds.). (2011). *Handbook of interpersonal psychology: Theory, research, assessment, and therapeutic interventions*. John Wiley & Sons Inc.

Şenyuva, G., & Yavuz, M. F. (2024). Karanlık Üçlü kişilik örüntüleri ve psikolojik manipülasyon arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi – İstanbul örnekleme. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 6(3), 223–231. <https://doi.org/10.35365/ctjpp.24.3.03>

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Allyn and Bacon.

Temelli, E., Kaya, S., Kazgan, M. H., Yılmaz, N. A., Ayar, E. ve Yükseloğlu,

E. H. (2021). Karanlık üçlü kişilik özelliklerinde genetiğin rolü. *Adli Tıp Bülteni*, 26(3), 197-204. Doi:10.17986/blm.1462

Uluyol, D. (2024). Dyadic relationship of adult attachment patterns and interpersonal schemas in marital adjustment: Actor–partner effect model. *Family Relations*.

Uluyol, F. M. (2014). *Bağlanma örüntüleri, eşe yönelik kişilerarası şemalar ve evlilik sorunlarıyla başa çıkabilme düzeyleri arasındaki ilişkiler* [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Hacettepe Üniversitesi Açık Erişim. <https://openaccess.hacettepe.edu.tr/xmlui/handle/11655/1299>

Ülbeği, İ. D. (2016). Makyavelizm ölçeğinin güvenirlik ve geçerlik çalışması. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25(2), 89-199.

Ün, M., Akbaş, Y., (2018). Psikopati. *FNG & Bilim Tıp Dergisi*, 4(4), 225- 228. doi: 10.5606/fng.btd.2018.040

Vernon, P. A., Villani, V. C., Vickers, L. C., & Harris, J. A. (2008). A behavioural genetic investigation of the Dark Triad and the Big 5. *Personality and Individual Differences*, 44(2), 445–452. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2007.09.007>

Wiggins, J. S. (1991). Agency and communion as conceptual coordinates for the understanding and measurement of interpersonal behavior. In W.

M. Grove & D. Cicchetti (Eds.), *Thinking clearly about psychology: Essays in honor of Paul E. Meehl. Vol. 1: Matters of public interest* (pp. 89–113). University of Minnesota Press.

Wiggins, J. S. (1995). Interpersonal Adjective Scales: Professional Manual. Psychological Assessment Resources.

Wiggins, J. S., Trapnell, P. D., & Phillips, N. (1988). *Psychometric and geometric characteristics of the Revised Interpersonal Adjective Scales (IAS-R). Multivariate Behavioral Research*, 23(4), 517–530. https://doi.org/10.1207/s15327906mbr2304_8

Wright, J. H., Sabourin, B., Wright, A. S., & Beck, A. T. (2003). *Interpersonal Schema Questionnaire: Development and psychometric properties* [Unpublished manuscript]. University of Pennsylvania.

Woodworth, M., & Porter, S. (2002). In cold blood: Characteristics of criminal homicides as a function of psychopathy. *Journal of Abnormal Psychology*, 111(3), 436–445.

Yalçın, M. ve Öztürk, S. (2021). Evli bireylerde aşırı fedakârlık şemasının evlilik doyumu ve ilişki sorunları ile ilişkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 11(42), 105-119.

Yatsushiro, T. (1958). Review of *Interpersonal diagnosis of personality: A functional theory and methodology for personality evaluation*, by T. Leary. *Administrative Science Quarterly*, 3(1), 123–127. <https://www.jstor.org/stable/2390609>

Yazgan-İnanç, B., & Yerlikaya, E. E. (2008). *Kişilik kuramları*. Pegem Akademi Yayıncılık.

Yılmaz, M. (2019). *Genç yetişkinlerde romantik kıskançlık düzeyinin kişilerarası problemler ve çatışma çözme tepkileri açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi). <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/623958>

Young, J.E., Klosko, J.S. & Weishaar, M.E. (2003). *Schema therapy: A practitioner's guide*. The Guilford Press.

Young, J. E. ve Lindemann, M. D. (1992). An integrative schema focus model for personality disorders. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 6(1), 11- 24. DOI:10.1891/0889-8391.6.1.11

Yörükoğlu, A. (2002). *Çocuk ruh sağlığı* (19. bs.). Özgür Yayınları.

Zuckerman, M., & Glicksohn, J. (2016). Hans Eysenck's personality model and the constructs of sensation seeking and impulsivity. *Personality and Individual Differences*, 103, 48-52. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.04.003>

EKLER

EK-1 Dirty Dozen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması

Sayın Araştırmacı,

Ölçeğin Türkçe Formu İçin Atıf Bilgisi;

Dark Triad Dirty Dozen (Jonason ve Webster, 2010) tarafından geliştirilmiş 12 maddeli kısaltılmış Karanlık Üçlü ölçeğidir. Ölçek narsisizm, makyavelizm ve psikopati yapılarının her birini dörder madde ile ölçmektedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması (Özsoy ve diğ., 2017) tarafından yapılmıştır. Araştırmacılar ölçeğin Türkçe'de geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna varmıştır. Ölçek 5'li Likert ölçeği formatında Türkçe'ye uyarlanmıştır.

Ölçeğin Uyarlandığı Çalışma: Özsoy, E., Rauthmann, J.F., Jonason, P.K., & Ardiç, K. (2017). Reliability and validity of the Turkish versions of Dark Triad Dirty Dozen (DTDD-T), Short Dark Triad (SD3-T), and Single Item Narcissism Scale (SINS-T). *Personality and Individual Differences*, 117, 11-14. doi: 10.1016/j.paid.2017.05.019

Ölçeğin Türkçe versiyonu aşağıda yer almaktadır;

Not: Ölçeği 5'li Likert formatında kullanabilirsiniz.

(örn., 1. Kesinlikle Katılmıyorum, 2. Katılmıyorum, 3. Karasızım, 4. Katılıyorum, 5. Kesinlikle Katılıyorum)

Maddeler

Makyavelizm

1. İsteddiğimi elde etmek için başkalarını manipüle etmeye eğilimliyim.
 2. İsteddiğimi elde etmek için hileye başvurmuşluğum ya da yalan söylemişliğim vardır.
 3. İsteddiğimi elde etmek için pohpohlamaya başvururum.
 4. Kendi çıkarım için başkalarını kullanmaya eğilimliyim.
-

Psikopati

5. Pişmanlık duymamaya eğilimliyim.
 6. Davranışlarımın ahlaki boyutunu umursamamaya eğilimliyim.
 7. Duyarsız ya da duygusuz olmaya eğilimliyim.
 8. Alaycı davranmaya eğilimliyim.
-

Narsisizm

9. Başkalarının bana hayranlık duymasını istemeye eğilimliyim.
 10. Başkalarının beni dikkate almasını istemeye eğilimliyim.
 11. Prestij ya da statü arayışında olmaya eğilimliyim.
 12. Başkalarından özel iyilikler beklemeye eğilimliyim.
-

Note: All the items are ranked as the original version.

Ölçeğin Geliştirildiği Çalışma:

Jonason, P.K., & Webster, G.D. (2010). The Dirty Dozen: A concise measure of the Dark Triad. Psychological Assessment, 22, 420-432.

EK-2 APPENDIX B: Inventory of Interpersonal Problems (IIP-32)

Turkish Form

İnsanlar başkalarıyla ilişkilerinde aşağıda belirtilen problemleri yaşadıklarını ifade etmektedirler. Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuyun ve her maddeyi hayatınızdaki **HERHANGİ BİR ÖNEMLİ KİŞİYLE** (aile bireyleri, dostlar, iş arkadaşları gibi) **İLİŞKİNİZDE** sizin için problem olup olmadığına göre değerlendirin. Problemin **SİZİN İÇİN NE KADAR RAHATSIZ EDİCİ OLDUĞUNU** numaralandırılmış daireleri yuvarlak içine alarak belirtiniz.

Aşağıdaki ifadeler başkalarıyla ilişkilerinizde yapmakta ZORLANDIĞINIZ şeylerdir.	Hiç değil	Biraz	Orta	Oldukça	Fazlasıyla
Benim için,					
1. Başkalarına “hayır” demek zordur.					
2. Gruplara katılmak zordur.					
3. Birşeyleri kendime saklamak zordur.					
4. Birine beni rahatsız etmemesini söylemek zordur.					
5. Kendimi yeni insanlara tanıtmak zordur.					
6. İnsanları ortaya çıkan problemlerle yüzleştirmek zordur.					
7. Başkalarına kendimi rahatlıkla ifade etmek zordur.					
8. Başkalarına kızgınlığımı belli etmek zordur.					
9. Başkalarıyla sosyalleşmek zordur.					
10. İnsanlara sıcaklık/ şevkat göstermek zordur.					
11. İnsanlarla anlaşmak/ geçinmek zordur.					
12. Başkalarıyla ilişkimde, gerektiğinde kararlı durabilmek zordur.					
13. Başka birisi için sevgi/ aşk hissetmek zordur.					
14. Başka birinin hayatındaki amaçları için destekleyici olmak zordur.					

15. Başkalarına yakın hissetmek zordur.					
16. Başkalarının problemlerini gerçekten umursamak zordur.					
17. Başkalarının ihtiyaçlarını kendi ihtiyaçlarımdan öne koymak zordur.					
18. Başka birinin mutluluğundan memnun olmak zordur.					
19. Başkalarından benimle sosyal amaçla bir araya gelmesini istemek zordur.					
20. Başkalarının duygularını incitmekten endişe etmeksizin kendimi rahatlıkla ifade etmek zordur.					

Aşağıdaki ifadeler ÇOK FAZLA yaptığınız şeylerdir.	Hiç değil	Biraz	Orta	Oldukça	Fazlasıyla
21. İnsanlara fazlasıyla açılırım/ içimi dökerim.					
22. Başkalarına karşı fazlasıyla agresifim/ saldırganım.					
23. Başkalarını memnun etmek için fazlasıyla uğraşırım.					
24. Fark edilmeyi fazlasıyla isterim.					
25. Başkalarını kontrol etmek için fazlasıyla uğraşırım.					
26. Sıklıkla (fazlasıyla) başkalarının ihtiyaçlarını kendi ihtiyaçlarımın önüne koyarım.					
27. Başkalarına karşı fazlasıyla çömertim					
28. Kendi istediğimi elde edebilmek için başkalarını fazlasıyla yönlendiririm.					
29. Başkalarına kişisel bilgilerimi fazla anlatırım.					
30. Başkalarıyla fazlasıyla tartışırım.					
31. Sıklıkla (fazlasıyla) başkalarının benden faydalanmasına izin veririm.					
32. Başkalarının ızdırapından/ mağduriyetinden fazlasıyla etkilenirim.					

Maddelerin faktörlere göre dağılımı/ Altölçekler:

Dominant/Kontrolcülük: 22, 25, 28, 30

Kinci/Benmerkezcilik: 14, 16, 17, 18

Soğuk/Mesafelilik: 10,11,13,15

Sosyal Çekiniklik: 2, 5, 9, 19

Kendine güvenmeme/ Girişken olmama: 4, 6, 7, 12

Aşırı Uyumluluk: 1, 8, 20, 31

Kendini Feda Etme: 23, 26, 27, 32

Intrusif-Muhtaçlık: 3, 21, 24, 29

EK-3 Kişilerarası Şemalar Ölçeği

KİŞİLERARASI ŞEMALAR ÖLÇEĞİ

Bu araştırmada kullanılan veriler grup halinde değerlendirileceği için isim belirtmeniz gerekmemektedir. Bu nedenle, sorulara olabildiğince samimi karşılıklar vermeniz ve soruları yanıtsız bırakmamanız beklenmektedir. Ayırdığınız zaman için teşekkürler.

Araş.Gör.Gonca Boyacıoğlu
Psikoloji Bölümü

AÇIKLAMA

Bu anket, bireylerin belirli bir biçimde davrandıkları zaman karşısındaki kişilerden ne gibi tepkiler aldıklarını değerlendirmek için düzenlenmiştir. Sizden aşağıda yer alan her bir durumda bulunduğunuzu hayal etmenizi ve karşınızdaki kişinin böyle bir durumda nasıl tepkide bulunacağını bildirmenizi istiyoruz. Her sayfanın üstünde olası tepkilerin bir listesi bulunmaktadır. Lütfen bu listeye bakarak, her bir durum için karşınızdaki kişinin o durumda vereceği tepkiler arasında sizin **TAHMINİNİZE EN YAKIN GELEN** tepkiyi gösteren harfi daire içine alınız. (Her bir tepki iki ya da daha fazla tanımlama içermektedir; tepkilerini değerlendirdiğiniz kişinin bu tanımlamaların **HEPSİNE** birden uyması gerekli değildir. Örneğin: bu kişi "güvenini kaybetmiş" olabilir ama "güçenmiş" olmayabilir, yine de yanıtınızı B tepkisi olarak verebilirsiniz).

Daha sonra, işaretlediğiniz tepkinin sizin acınızdan **İSTENİRLİK** derecesini (1..2..3..4..5..6..7..) şeklinde düzenlenmiş ölçek üzerinde gösteriniz. Bunun için, aşağıda belirtilen hoşnutsuluk derecelerine göre uygun rakamı daire içine alınız:

hiç orta biraz nötr biraz orta çok
1—2—3—4—5—6—7
hoşuma gitmez hoşuma gider

Eğer karşınızdaki kişinin bu tepkisi karşısında, kendinizi çok iyi hissederseniz 7; orta düzeyde iyi hissederseniz 6; biraz iyi hissederseniz 5 rakamını yuvarlak içine alınız. Eğer bu tepki karşısında kendinizi çok mutsuz hissederseniz 1; orta düzeyde mutsuz hissederseniz 2; biraz mutsuz hissederseniz 3 rakamını yuvarlak içine alınız. Eğer bu tepki karşısında kendinizi tamamen nötr hissediyorsanız ölçeğin ortasında yer alan 4 sayısını yuvarlak içine alınız.

Akadaşınızın cinsiyeti:

- 95

- A Sorumluluğu üstlenir ya da beni etkilemeye çalışır.
- B Güvenini kaybeder ya da gücenir.
- C Sabırsızlık gösterir ya da kavgaya çıkarır.
- D Uzak durur ya da kayıtsız kalır.
- E Bana katılır ya da itiraz etmez.
- F Bana saygı gösterir ya da bana güvenir.
- G Yakın ya da dostça davranır.
- H İlgi gösterir ya da düşündüklerini açıkça söyler.

2. Arkadaşınıza kızdığınızı ve onunla tartışmak istediğinizi farzedin.

Arkadaşınız buna nasıl bir tepki gösterir? A B C D E F G H

Bu tepki: hiç orta biraz nötr biraz orta çok
1—2—3—4—5—6—7
hoşuma gitmez hoşuma gider

3. Kendinizi güçsüz ve pasif hissettiğinizi ve arkadaşınızdan meseleye el koymasını, istediğiniz bir durum düşünün.

Arkadaşınız buna nasıl bir tepki gösterir? A B C D E F G H

Bu tepki: hiç orta biraz nötr biraz orta çok
1—2—3—4—5—6—7
hoşuma gitmez hoşuma gider

4. Arkadaşınıza karşı samimi davrandığınızı ve ona yardımcı olduğunuzu düşünün.

Arkadaşınız buna nasıl bir tepki gösterir? A B C D E F G H

Bu tepki: hiç orta biraz nötr biraz orta çok
1—2—3—4—5—6—7
hoşuma gitmez hoşuma gider

5. Arkadaşınızla bir oyun oynadığınızı (tavla, iskambil, satranc v.b.) düşünün. Siz onu yenip oyunu kazanmak için çok çaba gösteriyorsunuz.

Arkadaşınız buna nasıl bir tepki gösterir? A B C D E F G H

Bu tepki: hiç orta biraz nötr biraz orta çok
1—2—3—4—5—6—7
hoşuma gitmez hoşuma gider

- A Sorumluluğu üstlenir ya da beni etkilemeye çalışır.
- B Güvenini kaybeder ya da gücenir.
- C Sabırsızlık gösterir ya da kavga çıkarır.
- D Uzak durur ya da kayıtsız kalır.
- E Bana katılır ya da itiraz etmez.
- F Bana saygı gösterir ya da bana güvenir.
- G Yakın ya da dostça davranır.
- H İlgî gösterir ya da düşündüklerini açıkça söyler.

6. Düşüncelerinize aşırı derecede daldığınız için kendinizi arkadaşınızdan uzaklaşmış bir durumda hayal edin.

Arkadaşınız buna nasıl bir tepki gösterir?

A B C D E F G H

Bu tepki: hiç orta biraz nötr biraz orta çok
1 2 3 4 5 6 7
hoşuma gitmez hoşuma gider

7. Kendinizi isteksiz, kapıp koyuvermiş hissettiğiniz ve arkadaşınızın yaptığı her şeye itirazsız uyacağınız bir durumda düşünün.

Arkadaşınız buna nasıl bir tepki gösterir?

A B C D E F G H

Bu tepki: hiç orta biraz nötr biraz orta çok
1 2 3 4 5 6 7
hoşuma gitmez hoşuma gider

8. Arkadaşınıza onunla ilgilendiğinizi ve ona önem verdiğinizi belli ettiğinizi düşünün.

Arkadaşınız buna nasıl bir tepki gösterir?

A B C D E F G H

Bu tepki: hiç orta biraz nötr biraz orta çok
1 2 3 4 5 6 7
hoşuma gitmez hoşuma gider

9. Arkadaşınızı sizden hiç beklemediği bir biçimde hayal kırıklığına uğrattığınız bir durumu düşünün.

Arkadaşınız buna nasıl bir tepki gösterir?

A B C D E F G H

Bu tepki: hiç orta biraz nötr biraz orta çok
1 2 3 4 5 6 7
hoşuma gitmez hoşuma gider

- 98

- 99

Daha önce de belirtildiği gibi KŞÖ'deki aynı maddelerin, başlangıcına aşağıdaki yönergelerin eklenmesi ve ifadelerin "Annenizin....." ya da "Babanızın....." şeklinde değiştirilmesiyle oluşturulan anne ve baba formları uygulamalarda kullanılmıştır.

ANNE FORMU

Bu ankette kendinizi, aşağıdaki durumlarda annenizle birlik-teyken hayal etmeniz istenmektedir. Annenizi hatırlamakta güçlük çekiyorsanız (ölüm veya ayrı yaşamak v.b. nedenle) lütfen sizin anne olarak gördüğünüz bir kişinin (üvey anne, hala, teyze, büyükanne, sizi himayesi altına almış kişiler) tepkisini düşünerek değerlendirme yapınız.

BABA FORMU

Bu ankette kendinizi, aşağıdaki durumlarda babanızla birlik-teyken hayal etmeniz istenmektedir. Babanızı hatırlamakta güçlük çekiyorsanız (ölüm veya ayrı yaşamak v.b. nedenle) lütfen sizin baba olarak gördüğünüz bir kişinin (üvey baba, dayı, amca, büyükbaba, sizi himayesine almış kişiler) tepkisini düşünerek değerlendirme yapınız.

2. Kişilerarası Durumların Tamamlanmasının Puanlanması:

Tamamlanma (complementarity) puanların kodlanması için KŞÖ'nde 1'den 16'ya kadar sıralanan 16 kişilerarası durumun harf karşılıklarına verilen tepkinin kaçınıcı tepki olduğu dikkate alınmaktadır. Başka bir deyişle döngüsel (bilissel-kışilearası döngü) bir puanlama yapılmaktadır. Bu 16 durumun harf karşılıkları şöyledir:

1.(A)	9.(C)
2.(E)	10.(G)
3.(I)	11.(K)
4.(M)	12.(O)
5.(B)	13.(D)
6.(F)	14.(H)
7.(J)	15.(L)
8.(N)	16.(P)

Deneklerin bu 16 durum için her sayfanın üzerinde sıralanan tepkilerden (A,B,C,D,E,F,G,H) olarak seçtikleri 8 tepki aynı sırayla rakama dönüştürölmektedir:

- (1) A Sorumluluğu üstlenir ya da beni etkilemeye çalışır.
- (2) B Güvenini kaybeder ya da gücenir.
- (3) C Sabırsızlık gösterir ya da kavga çıkarır.
- (4) D Uzak durur ya da kayıtsız kalır.
- (5) E Bana katılır ya da itiraz etmez.
- (6) F Bana saygı gösterir ya da bana güvenir.
- (7) G Yakın ya da dostça davranır.
- (8) H İlgi gösterir ya da düşündüklerini açıkça söyler.

Bu dönüştürömden sonra, tamamlanma puanları aşğıdaki gibi kodlanmaktadır:

KİŞİLERARASI SEMALAR ÖLÇEĞİNİN PUANLANMASI

1. Kişilerarası Tepkilerin Yeniden Kodlanması:

Deneklerin 16 durum için işaretledikleri harfler aşağıdaki gibi her bir kişilerarası tepki için aşağıdaki kodlama sistemine göre değerlere dönüşmektedir.

Tepki	Kontrol	Sosyallik	Birlikte Olma	Güven
A	1	.5	0	-.5
B	.5	0	-.5	- 1
C	0	-.5	- 1	-.5
D	-.5	- 1	-.5	0
E	- 1	-.5	0	.5
F	-.5	0	.5	1
G	0	.5	1	.5
H	.5	1	.5	0

Bu yeniden kodlama sonunda +1 ve -1 arasında değerlere dönüşen verilerin her bir kişilerarası tepki için aldığı değerlerin toplanmasıyla toplam kontrol, sosyallik, birlikte Olma ve güven puanlarına ulaşılmaktadır.

EK-4 Demografik Bilgi Formu

Cinsiyet

Eğitim durumu

Çalışma durumu

Gelir durumu

Medeni durum

Daha önce psikiyatrik bir tanınız var mı?

Alındıysa hangi tanı?

EK-5 Tez Onay Formu

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU

Tarih: 27.11.2024

Sayı: 09

Konu: Etik Kurulu İzni

Sayın Mukaddes BALKAN

Yapmış olduğunuz başvuru **SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU** tarafından incelenmiş beraber planladığınız/planlamış olduğunuz *“Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerine Sahip Olan Yetişkinlerde Kişilerarası Şema ve Problem Alanlarının Değerlendirilmesi”* başlıklı çalışmanız kurulumuzun 27.11.2024 tarihli toplantısında etik yönden uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize sunarım.

Hasan BOYNUKARA
Etik Kurulu Başkanı

Ek: Etik Kurulu Kararı

5. Levent Mahallesi, 15 Temmuz Şehitler Caddesi, No:14/12 34060 Eyüp sultan – İSTANBUL
Tel:02129242444 | Faks: 02129997852
e-mail: info@halic.edu.tr /www.halic.edu.tr

		T.C. HALIÇ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU			
Tarih: 27.11.2024		Karar No: 09			
Toplantı Sayısı:09		Mukaddes BALKAN'ın " <i>Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerine Sahip Olan Yetişkinlerde Kişilerarası Şema ve Problem Alanlarının Değerlendirilmesi</i> " başlıklı çalışması incelendi, yapılan inceleme sonucunda çalışmanın etik yönden uygun olduğuna karar verildi.			
Adı-Soyadı	Alanı	Kurumu	Araştırma ile İlişkisi	Toplantıya Katılma	İmza
Prof. Dr. Hasan BOYNUKARA	Yabancı Diller Bölümü	Haliç Üniversitesi	Var ☐ Yok ☐	Evet ☒ Hayır ☐	
Doç. Dr. MUSTAFA Cebrail SADAKOĞLU	Dijital Oyun Tasarımı Bölümü	Haliç Üniversitesi	Var ☐ Yok ☐	Evet ☐ Hayır ☐	
Doç. Dr. Püren AKÇAY	Beden Eğitimi ve Spor Bölümü	Haliç Üniversitesi	Var ☐ Yok ☐	Evet ☐ Hayır ☐	
Dr.Öğr.Üyesi Cengiz KARATAŞ	Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik Bölümü	Haliç Üniversitesi	Var ☐ Yok ☐	Evet ☐ Hayır ☐	
Dr.Öğr.Üyesi Ebru PEHLİVAN	Psikoloji Bölümü	Haliç Üniversitesi	Var ☐ Yok ☐	Evet ☐ Hayır ☐	
Dr.Öğr.Üyesi Jülide EDİRNE ERDİNÇ	Mimarlık Bölümü	Haliç Üniversitesi	Var ☐ Yok ☐	Evet ☐ Hayır ☐	
Dr. Öğr. Üyesi Sevim YAĞIZ	Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı Başkanlığı	Haliç Üniversitesi	Var ☐ Yok ☐	Evet ☐ Hayır ☐	

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyaadı : Mukaddes BALKAN

Yabancı Dil : İngilizce

Eğitim Durumu

Lisans : İstanbul Ticaret Üniversitesi (2017-2022)

Yüksek Lisans : Haliç Üniversitesi (2023-2025)

MESLEKİ DENEYİM

Psikolog/ İdari İşler: KindyROO (2023-2025)

Stajyer Psikolog: Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi (2021)

Stajyer Psikolog: Özel Yunus Emre Anaokulu (2021)

TEZDEN ÜRETİLEN YAYINLAR/SUNUMLAR

Uluslararası Asklepios Tıp, Hemşirelik, Ebelik ve Sağlık Bilimleri Kongre Bildirisi